

ÚJ SZŐLŐSKERT

a Kecskeméti Református Egyházközség hírmondója

01

2023

Főszerkesztő	Bán Magdolna
Szerkesztőbizottság	A Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtárának és Levéltárának munkatársai
Munkatársak	Szenes Mártonné Durucz Anna, T. Kabai Virág, Zilahai Kálmán
Olvasószerkesztő	Kormányosné Makai Eszter
Szerkesztőség	KECSKEMÉTI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG KÖNYVTÁRA ÉS LEVÉLTÁRA 6000 Kecskemét, Szabadság tér 7. Telefon és fax: 76/500-388 • E-mail: konyvtar@krek.hu • Honlap: www.krekbtb.hu
Tervező	Kiss Ákos
Fotó	Bán Magdolna, Juhász Katalin, Kiss Ákos, Magyar Péter, Markó Csanád Noszlopy Miklós, Pálóczy Károly, Papp Attila, Telekes Tamás
Kiadó	KECSKEMÉTI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG 6000 Kecskemét, Szabadság tér 7. Telefon és fax: 76/500-389 • E-mail: hivatal@krek.hu • Honlap: www.krek.hu
Felelős kiadó	Varga Nándor
Nyomda	PRINT 2000 NYOMDA Nyomda címe: 6000 Kecskemét, Nyomda u. 8. • Telefon: 76/501-240 Fax: 76/501-249 • E-mail: office@print2000.hu Honlap: www.print2000.hu
Címlap	Fördös Lajos főesperesnek 25 éves jubileumára a gyülekezettől kapott Bibliája (részlet)
Hátlap	Az egyházközség II. anyakönyve, 1777–1803, keresztelést ábrázoló színes címlap Herczeg Péter alkotása

ÚJ SZŐLŐSKERT

a Kecskeméti Református Egyházközség hírmondója

XI. évf. 2023. különszám

Készült 800 példányban

Főszerkesztői gondolatok

SZERZŐ BÁN MAGDOLNA

Talán több mint 20 év eltelt azóta, hogy utoljára megjelent a Kecskeméti Református Egyházközségről, intézményeiről, a bennük folyó egyházi életről egy összefoglaló, tájékoztató füzet. Úgy gondoltuk, hogy ezt a hiányt most pótoljuk: egy olyan különleges, exkluzív lapszámot adunk olvasóink, az érdeklődők, a látogatók kezébe, amely egyrészt igyekszik visszatekinteni a múltra is, de a jelenleg folyó gyülekezeti, oktatási, missziói, diakóniai, gyűjteményi munkáról is számot ad. Jó alkalmat jelent számunkra, hogy ebben az évben az egyházközség vendégei lesznek az egyházi gyűjtemények munkatársai, továbbá az országos nőszövetség tagjai. Reményeink szerint nemcsak a rendszeres olvasók, templomba járók fogják szívesen lapozgatni ezt a kiadványt, hanem azok is, akik újonnan kívánnak csatlakozni gyülekezetünkhöz vagy éppen látogatóba érkeznek városunkba. A gyülekezet-, templom-, épület-, iskolatörténet mellett az intézmények szakmai munkájáról is szót ejtünk. Egészen biztos, hogy a nagy merítés ellenére sem lesz teljes a kép az egyházközség egészéről. Ám úgy gondoljuk, hogy ideje van ennek a kiadványnak: egyfajta összegző

áttekintés a mögöttünk hagyott időszakról és helyzetjelentés a jelen történéseiről. Nem volt könnyű eldönteni, hogy mi kerüljön közlésre, mi maradjon ki az arra érdemesekből. Ez is azt mutatja, hogy méltán lehetünk büszkék mindarra, amit ez a gyülekezet elért és felépített, amiért hálát adhatunk az Úr Istennek. Elsősorban a közvetlen kollégáimat kell, hogy kiemeljem, akik talán most még többet vállaltak a felderítő és kivitelezési munkákból, hogy ez a kiadvány elkészülhessen. Hangsúlyoznom kell, hogy sokan kutattak, írtak, fotóztak, dolgoztak azon, hogy ezek az összefoglaló írások elkészüljenek. Hálásak vagyunk mindannyiuknak, köszönet odaadásukért! Szívesen ajánlom mindenki figyelmébe kiadványunkat, forgassák, olvassák szeretettel. Bizonyára lesz olyan tartalom, ami ismert lesz sokak számára, de lesz olyan is, amivel újdonságként találkoznak. Lehet ezt a kiadványt ajándékként adni, olvasásra továbbadni; de akár ott maradhat a polcon alapkötetként is. Konferenciánk egyik mottóként választott igéjével szeretettel köszöntöm az olvasót:

„Ezért tehát, testvéreim, álljatok szilárdan, és ragaszkodjatok azokhoz a hagyományokhoz, amelyeket akár beszédünkben, akár levelünkben tanultatok.” (2Thessz 2,15)

Áhítat

SZERZŐ KUTI JÓZSEF

„Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.” (Zsid 13,8)

A 2023. esztendőre választott igénk egyszerű kijelentés, Jézus Krisztusról állít valamit, mégis érezzük, hogy minket akar biztatni. Egy változó világban csak Jézus Krisztus az, aki nem változik. Nos, érdemes ezt az egyszerű üzenetet jobban körbejárni!

Változik a világ. Baj ez? Zavar minket? Van némi okunk a szorongásra.

Az első ok a pesszimista embereké: a világ változik, *tehát* romlik. Tehát baj lesz. Az „új” sosem olyan már, mint a „rég”! Vége a régi szép időknek... Régen jó volt, régen szép volt, régen tele voltak a templompadok. „*Régi dicsőségünk, hol késsel az éji homályban?*” – kérdezzük szomorúan Vörösmartyval. Rossz történelmi tapasztalatainkból következik a félelem: ha változik valami, ritkán jön jobb! S mintha csak illusztrálni akarná ezt a gondolatot a média: elég bekapcsolni a tv-t, felmenni az internetes hírportálokra, s máris olyan eseményekről olvashatunk, melyeket néhány évvel ezelőtt el sem hittünk volna: népvándorlás, világlárvány, háború – a szó elé tett jelzőt már említeni sem merem –, infláció, gazdasági válság. Hát mi jöhet még?...

Akkor sem sokkal könnyebb a helyzet, ha nem vagyunk született pesszimisták. A világ változik, és mi nem tudjuk, mit hoz a holnap. A múltat ismerjük, a jelent látjuk, de a jövő el van takarva előlünk. Minden változás az ismeretlenből hoz el valamit, s az ismerlentől való féelmeinket hozza

elő. Olyan jó lenne egy kicsit nyugalomban lenni! Olyan jó lenne egy kicsit megmelegedni! Olyan jó lenne, ha egy ideig nem változna semmi!

Erről érdemes nagyobb léptékben is beszélni. Arról, hogy a változás, a világ megállíthatatlan változása közelebb visz a világ elmúlásához is. „*Egyszer csak mindennek vége lesz majd!*” busong a régi sanzon, de hát ezt mondja Pál is: „*Elmúlik e világ ábrázatja.*” (1Kor 7,31) Hiába a szép és a jó pillanat, hiába a sikeres harc, hiába minden, nem tudjuk az időt megállítani: minden változás egy-egy lépés az elmúlás felé.

Ebben a bizonytalanságban, rezignációban szóval meg az Ige: „*Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.*” A világ tele van hanyatlással, ismeretlennel, elmúlással, de van egy biztos pont, s ez Jézus Krisztus! Archimedes is ezt kereste: – csak nem tudott róla – „*Mutassatok egy fix pontot a világegyetemben, és én kimozdítom helyéből a földet!*” Nos, a Zsidókhoz írt levél mutat egy ilyen fix pontot: Jézus Krisztust.

Jézus Krisztus olyan – hogy egy másik képet használjunk –, mint a világítótorony fénye, mely felvillan a viharos tenger, „a világ bús tengere” felett. Alattunk az örvénylő, semmiféle tájékozódásra nem alkalmas mélység, felettünk ugyanez: gomolygó fellegek, se csillag, se holdvilág. Csak egy biztos pont van, a világítótorony fénye, a világ világossága, Jézus Krisztus. És ezt mi ismerjük! És ezt

ti ismeritek! – mondja a Zsidókhoz írt levél. Jézus Krisztus nem elméleti igazság, hanem személyes valóság. Aki Őt látja, megmenekült, kijut a viharból!

Hadd használjak egy harmadik képet is! A múlandó-forgandó világ és az Isten Országá között van egy ajtó – ez Jézus Krisztus. (Ezt a képet Ő is használja – Jn 10!) De ez az ajtó kóddal nyílik. Csak az mehet át rajta, aki a kódot tudja. A Zsidókhoz írt levél azt mondja: ti tudjátok a kódot: Jézus Krisztus. Ezt kell beírni – és ez olyan kód, amit nem változtatnak meg huszonnég óránként. Ez a kód tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.

Tulajdonképpen ez a lényeg. Itt meg is lehetne állni, mert ha ezt megértjük, az üzenet nagy részét már hazavittük. Mégis, hadd ragasszak ehhez két, látszólag ellentétes gondolatot. Olyanok lesznek, mintha az eddig elmondottakat cáfolnák, pedig nem, de érdekesebbé és talán használhatóbbá is tehetik a megértett igazságokat.

Az alaptételünk így szól: egyedül Jézus Krisztus marad ugyanaz, a világ mindig változik. Előfordul azonban, amikor épp a keresztyéneknek kell ki-mondaniuk: a világ nem változik!

„*Forr a világ bús tengere, oh magyar!*” Forr, de sosem forrja ki magát! Sosem javul meg! Az emberiség visszatérő vágya, kísértése, illúziója, hogy a világ fejlődik, megjavul, céljához ér, hogy „a történelemnek vége”! „*Itt van már a Kánaán!*” Az emberiség önbecsapásának ezekben a perceiben kell a keresztyéneknek tapintatosan, de határozottan felszólalni: Drága Testvérek! A világ nem változik, nem javul, nem ér céljához!

A világ vár! Ahogy Pál a Római levélben mondja: „*sóvárogva vár!*” Egyedül Krisztus – solus Christus! – egyedül Krisztus változtathatja meg, válthatja meg ezt a világot!

A másik kiegészítő, az eddigieket ellensúlyozó gondolat Jézus Krisztusra vonatkozik. Alaptételünk ez volt: Jézus Krisztus nem változik. Itt pedig a keresztyének kísértése jön! Jézus Krisztus olyan, mint a márványtömb! Nem kopik, nem reped, nem változik!

Drága Testvérek! Jézus Krisztus él! Élő Isten – nem bálvány, nem faragott kép, nem mozdulatlan szobor! Az Ő állandósága nem történet nélküli mozdulatlanság, pedig lehet, hogy mi ezt szeretnénk. Lehet, hogy nekünk így egyszerűbb lenne! Jézus most már ne mozogjon, ne változtasson, ne dolgoztasson, ne hozzon minket zavarba!

Nos, a Szentírás tele van olyan igékkel, ahol Isten mozog, változik, változtat és mozgásba hoz: 1Sám 15: Sault Isten választotta ki, de „*...megbánta az ÚR, hogy Sault Izráel királyává tette*”. Ám 7: Isten ítéletet hirdetett a saját népe felett, de „*...megbánta ezt az ÚR: Nem történik meg*”. Ézs 43: „*Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni.*” Jn 13: „*Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást!*”

Isten változik, mert él! Jézus Krisztus változik, mert él! A hűsége változatlan! (1Kor 10) A keresztyén hit: bizalom abban, hogy Isten minden cselekedetében hű marad; abban is, amit értünk, abban is, amit nem; és abban is, amelyről nem értjük, hogy hogyan és miért lesz az majd jó nekünk...

„*Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.*” De Jézus Krisztus nem állókép, hanem hűséges úr és pásztor. Terelget, vezet, asztalt terít. (Zsolt 23)

Ez valóban biztató! Az életünk, a családjunk, a gyülekezetünk nem a világ változásától – vagy stagnálásától – függ, nem abban van elrejtve. Jézus Krisztustól függ, és az Ő áldó hatalmában, az Ő hűségében van elrejtve. Ő pedig hű marad, mert Ő magát meg nem tagadhatja! (2Tim 2,13) Ámen.

Imádság

SZERZŐ CSERI KÁLMÁN

„Dicsőséges Megváltónk, Úr Jézus Krisztus! Magasztalunk azért, mert pontosan tudtad, mi a célja első eljövetelednek. Áldunk azért, mert tökéletesen elérted mindazt, amit az Atya célul tűzött eléd, s amire vállalkoztál. Magasztalunk, mert nem a magad akaratát kerested, hanem azét teljesítetted, aki elküldött téged. Köszönjük, hogy noha Istennel egyenlő vagy, megaláztad magad, hozzánk hasonlónak lettél, és engedelmes voltál mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Áldunk azért, mert halálod nekünk életet, örök életet szerzett. Könyörülj rajtunk, hogy merjük ezt hinni! Szeretnénk tartani

az üres kezünket, hogy add nekünk ezt a bőséges ajándékot. Hogy add nekünk önmagadat. Segíts, hogy mindazt, amit erről mondasz a Te igédben, komolyan vegyünk! Segíts, hogy lássuk, mi választ el tőled. Hadd lássuk, hogy nélkülöd valóban elveszett emberek vagyunk vagy voltunk. Hadd tudjuk bizonyosra venni, hogy Te vagy az a pásztor, aki utánunk jöttél és hazaviszel. Ajándékozz meg kegyelmesen ezzel a gazdag étellel! Egy panaszkodó, szegény világban hadd tudjuk szeretettel osztogatni mindazt a jót, amit mi is tőled kapunk. Formálj minket sáfárokká, mégpedig hű és bölcs sáfárokká, akik idejében továbbadjuk a tőled kapott javakat azoknak, akiket reánk bízta. Segíts látnunk és komolyan vennünk, hogy kikért tettél felelősekké minket. Add, hogy örömmel végezzük ezt a szolgálatot! Közben pedig tartsd frissen a szívünkben azt a várakozást, ahogy a szolgák várják haza az urukat, és bármikor jöhet, készen találja őket. Segíts minket, hogy majd ha jössz, készen legyünk. Ámen.”

Cseri Kálmán: *Kicsoda Jézus Krisztus?*, Budapest, 2019. 36.

Hitvallás

SZERZŐ TOLLAS BÉLA

Kálvinista vagyok: alázat és erő,
Törékeny, gyönges szál, szikla, egetverő,
Egy porszem itt alant, gyönges zavú gyermek;
De hős és vértanú, ha ihlet a lelked
Mindenható Isten.

Kálvinista vagyok: múltnak zengő lelke,
Bennem bús századok zsoltárt énekelve
Ébrednek a mába, s lépnek a jövőbe,
Ahol minden áldást áldott kezed szó be
Az én életembe.

Kálvinista vagyok, soha nem rettenő,
Kegyelem számomra a legnagyobb erő,
Örök elrendelés vezérli a léptem,
Égi palotádhoz bűnbánattal tértem
Tékozló fiúként.

Reformátusok Lapja, 1923. szeptember 2.

Kálvinista vagyok: csillagfény az éjben,
Egy örök világból tiszta sugárfényben
Elröppent gondolat – dicsőséged éke.
Szereteted fénylem a nagy mindenségbe
Lelkem szent hitével.

Kálvinista vagyok: Krisztus katonája,
Az életem harc – az imám a dárda,
Hitem a pajzs és a szeretetem fegyver.
Ezzel állok szembe, Rád törő sereggel
Krisztusom, Vezérem.

Kálvinista vagyok: bűvös drága hangszer.
Bennem dicsőséged legszebb dala zeng fel,
S szárnyalva tölti be a nagy mindenséget,
Szeretve, imádva mindörökké Téged
Mindenható Isten!

Levelek a torony alól

Kedves Húgom! Nem lepődtem meg a panaszodon, hogy nem tudtál enyhülést nyerni a templomban. A gondolataid elkalandoztak, és hol keserű gyász könnyei öntötték el a szemedet, hol pedig otthoni gondok árnyékai borultak rád. Akkor ébredtél föl ebből a keserű álmodozásból, amikor az „ámen” elhangzott. Panaszold, hogy olyan egyszerű az istentiszteletünk. Kedves Mari húgom, a te vén nénéd csöppet sem

csodálkozik ezen a kesergésen. Hiszen nem olyan egyszerű a templomozás, mint ahogy elképzelik. A lelkész elkészíti a prédikációt, te pedig elkészíted a vasárnapi ruhád, bezárod a szekrényeket, kiadod a főznievelőt, lelkére kötöd a dajkának, hogy vigyázzon a kisfiadra, megcsókolod, aztán zsoldáros könyveddel útra kelsz a templom felé. A ruhád rendben van; de hát a lelked? Gondold el, Király elé indulsz, és pecsétes, foltos, szakadozott ruhában akarsz előtte megállani? Hiszen Ő a belsődet nézi...

A szomszédasszonyom többször velem együtt szokott elindulni jóval harangozás előtt a templomba. Míg a kaput be nem csapja, mindig pöröl. Az úton állandóan a cselédjeire panaszkodik. A te lelked meg, kedves Mari húgom, olyan, mint egy pohár, ami tele van a könnyeiddel. Hogyan akarod, hogy ebbe a megtelt lélekbe beleömljék valami az Ige forrásvizéből? A templomba nekünk készülnünk kell. Hogyan játsszék akármilyen nagy művész is olyan lanton, mely nincsen felhúrozva? Hogyan adjon ajándékot nekünk valaki, ha a kezünket nem nyújtjuk ki az elfogadására? Ne vedd gőgnek, csak testvéri tanításnak, ha elmondom

neked az én templomba készülésemet. Vasárnap korábban kelek föl, hogy kellő időre készen legyek. Kicsi gazdaságom van, egy szolgálóm, azzal elintézem a gubbaszkodó baromfiak, a négylábú még élő zsír szállítóm dolgát. Aztán bevonulok a kis szobámba. Itt megtartom az én csöndes órámat. Ez az én lelki szántásom a magvetés előtt. Imádkozom, hogy Isten tegye alkalmassá lelkemet az ő szent Igéjének befogadására. Azután bekopogok az utcánkban lakó barátnőmhöz, Margitkához, aki fiatalasszony, és négy apróságot kell neki rendbe hozni, mielőtt velem jöhetne. Megnézem, segíthetek-e valamit. Már a legkisebb is megkapta a maga porcióját nála, édesen alszik a bölcsőben, a kis Karcsi, a bátyja, aki hét éves, nem fog elmozdulni mellőle. Margit karon fog s, vele meg néha a pörölős, lassan kibékülő szomszédossal útra kelünk. Ilyenkor úgy érzem, mintha kislány lennék, aki társaival dalolva indul a hímes rétre. Próbálj meg egyszer így elindulni, kedves Húgom. Szeretettel ölel: Lidi nénéd

Megjelent: *Reformátusok Lapja*, Kecskemét, 1923. január 21.

Bartimeus*

SZERZŐ MURAKÖZY GYULA

Rongyos vak koldus...Nagy kőkapu mellett
Valami síró, vén dalt énekelget.

Sok hang rikolt... Az út felhőt porol...
Roskadt árnyéka: rongy és a nyomor.

Utcagyerekkel kővel megdobálják...
És megbíálják tépett, vén szakállát.

...Forró délben...rásurran pár veréb...
S égnek emeli két üres szemét;

Mintha egy sötét tengeren át nézne...
...S mint, ha tűz kél barlangok üregébe,

Mit menekülőök gyűjtnak éj fele;
Fényben kilángol üres két szeme.

Valaki jön!... S újra kigyújtja tüstént
Szemek lámpásán a rég messze tűnt fényt.

S ő újra látja majd a kék eget,
Piros virágot, fényes felleget;

A napot, mely rá simogatva gondolt...
...És nagy árnyéka kikél majd a porból.
Zsibbadt szeme a holnapra nevet!...
...Valahol messze zsong, zúg a menet.

Jön Jézus, jön...a fehér Jerikón át!...
...S egy régi, síró, vén könnyes zsolozsmát

Rongyos vak koldus, nagy kőkapu mellett,
...Várva, remélve, egyre énekelget...

Éneklő egy szomorú magyar lantos 1921-ben. Muraközy Gyula: *Este az erdőn*, Kecskemét, 1921. 147.

* Márk 10,46–52

Elnök-lelkészi köszöntő

SZERZŐ VARGA NÁNDOR

*„Jer citerám! zengjünk mi is a természet Urának
Amikor a napfény gyenge mezőre kihív,
Hol valamennyi madár mikor énekel, arra tanítgat
Hogy van azoknak urok! van! ki nekünk is Urunk.
Aki beléjek adott egymást értő különös szép
Hangokat, és azzal tisztelik ötet azok.
Kik ha valósággal tudnák az okok folyamatját
Mint az idő nyíltát érezik, észre veszik;
Tiszteletében a legfőbb Jónak megelőzván
Áldozatul vinnék éneki hangjaikat.”*

.....
Édes Gergely*: *Némely tavaszi madarokról* (részlet)

Május közepén végre megérkezett a jó idő (26 fok), és sokan kérdezték: „*De hol maradt a tavasz?*” A klímakutatók azt jóslják, hogy hazánkban is már csak két évszakra kell készülnünk és berendezkednünk: egy hideg, csapadékosabb ősze és egy forró, aszályos nyárra. Mindkettőben szélsőséges időjárási elemekkel. Tél már régóta nincsen, a tavasz is eltűnőben, és nekem mindkettő nagyon fog hiányozni.

A tavasz az új és megújuló élet csodáit tárja eléln, nem véletlenül énekl meg szépségeit annyi költemény, zene, művészi alkotás. Nem véletlenül kapcsolódnak hozzá az életről és annak teljességéről üzenő, annak örömről szóló ünnepeink:

- virágvasárnap – találkozás Krisztussal;
- húsvét – a feltámadás ünnepe;
- áldozócsütörtök – amikor „világlátásunk” kitágul a mennyek országa felé;
- pünkösöd – a Szentlélek újjáteremtő megjelenése és életet adó ajándékai;
- konfirmáció – a gyülekezet közösségének megújulása a fiatalok betago lódása által.

---

* Édes Gergely (1763–1847), református lelkész, költő

2023 tavaszát talán még több imádság és remény készítette elő, mint a korábbiakat. Ennek oka nem a fogcsikorgató tél, ami nem volt, hanem az a sok feszültség, ami enyhülésre és feloldásra várt.

Háború, gazdasági és energiaválság okozta békétlenség és feszültség kívül, és ennek minden leképeződése a közösségi és személyes életünkben. Túl vagyunk rajta? Ha a tavasz nem is, de az ünnepeink mind túlmutatnak keserűségen, békétlenségen, halálon.

Ha a tavasz nem is, de Isten Szentlelke nyissa meg életünket, ébressze közösségeinket, olvassza fel fagyott szíveinket!

Ne szűnjünk meg könyörögni az életért, Isten újjáteremtő Lelkéért; ne szűnjünk meg hirdetni Isten örömét, az élet győzelmét! Ne szűnjön meg a „tavasz”!

Főgondnoki köszöntő

SZERZŐ SIMONNÉ BAKÓ MÁRIA

„Szolgáljatok az Úrnak örömmel, vigadozva járuljatok színe elé!”

Zsolt 100,2

Áldás, békesség! Istennek dicsőség!

Sok keresztyén ember ajkáról hangzik el nap mint nap ez a gyönyörű köszönés a Kecskeméti Református Egyházközség közösségeiben, és területein; olykor-olykor még Kecskemét utcáin is szívet, lelket me-lengetve hallható.

Presbiterválasztás évében vagyunk, így akaratlanul is visszatekintünk az eltelt öt-hat esztendő szolgálatára. Egyházközségünk presbitériuma 60 főt számlál.

Egyen-egyenként Istentől kapott ajándékainkat a közösségbe különböző csatornákon át tudjuk eljuttatni. Ehhez hatékony, kidolgozott rendszerre van szükség.

Egyházközségünkben már 2012-ben bizottságokban kezdhette el szolgálatát a presbitérium. Jelenleg 14 bizottság működik: jegyzői kar, missziói, diakónia, gazdasági, számvizsgáló, szavazatszámálási, ének-zenei, temetőért felelős, vagyongazdálkodási, gyűjteményi, templomgondnokság, jogi és ügyrendi, Emmaus, és etikai bizottságok. Két cikluson átívelve bizonyította ez a struktúra, hogy jó elképzelés volt az akkori elnökség részéről a bevezetése. Átfogja, lefedi egyházközségünk működésének teljes vertikumát, segítve az elnökség munkáját. Egy-egy bizottság a presbitérium által jóváhagyott ügyrend szerint végzi a szolgálatát. A bizottság tagjai presbiterek és az adott területen jártas külsős szakemberek, akik bizottsági munkában egyenrangúan vesznek részt.

Istennek adok hálát, hogy főgondnoki tisztemet olyan presbiterekkel együtt szolgálhattam, akik:

- magukénak érzik a templomot, az istentiszteletet, az egyházközség egészét,
- Isten iránti hálából szolgálnak, tisztelik magát a szolgálatot;
- áldozatot vállalnak, helyállnak;
- részt vesznek az imaközösségben, imaszolgálatban;
- tájékozottak, figyelemmel követik a részegyházak szolgálatait is;
- a jó gazda szemével észreveszik azt, amit előre tudnak mozdítani a szolgálatukban;
- folyamatosan jelen vannak a gyülekezet életében, az alkalmakon;
- az Úrtól kapott elhívásukkal példaként állnak mindannyiunk előtt.

A lelkipásztorok mellett a presbitérium is elkötelezettnek érzi magát Isten népe, a gyülekezet valamint az Isten háza, a templom iránt. Mindannyiunk szolgálata pedig olyan lesz, amilyenné mi magunk formáljuk.

Egy új ciklusnak a kezdete erős reményekkel tölt el bennünket, és sok megoldásra váró feladatot is jelent számunkra.

A közös szolgálat az együvé tartozás, a megerősödés, a megtiszteltetés érzését adja!

A Kecskeméti Református Egyházközség vázlatos története

SZERZŐ BÍRÓ ÉVA

Kecskemét mezővárosa a Duna–Tisza közén élő települések sorsában osztozott a 16. század közepétől: a török hódítás okozta pusztítás apasztotta lakosságát és gazdasági erejét. Ugyanakkor a „három város”, Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd viszonylagos biztonságával a környékbeli védetlen falvak lakosságát magához is vonzotta, nekik menedéket nyújtott. A megpróbáltatások mellett a török megszállók viszonylagos türelme a meghódított népek vallásával szemben lehetőséget biztosított az 1540-es évek közepén Kecskeméten is megjelenő protestáns tanítások terjedésének. A reformáció első képviselői – három helyi polgár – kezdetben a városi tanács tiltakozása ellenére szervezett összejöveteleket, amiért a magisztrátus száműzte őket a városból. Mehmed budai pasához fordult védelemért, aki menlevelet adott nekik, s bántalmazásukat megtiltotta. Miután a nyilvános tanítás tiltva volt számukra, híveikkel házaknál

gyűltek össze, elsősorban Cyka Ferenc házában. A városi tanács Fráter György váradi püspökhöz fordult segítségért, aki követe által súlyos fenyegetésekkel próbálta elrettenteni az új hit terjesztőit. Cyka Benedeket fogságba is vetették. Két társa újra a budai pasához fordult, eredményesen, mert az ismét megtiltotta üldözésüket. Így szabaddá vált az út a reformáció tanainak hirdetésére. Istentiszteletet valószínűleg a város peremén lévő Homoki kápolnában tarthattak. Mehmed budai pasa, illetve Fráter György működésének ideje alapján az időpont az 1540-es évek közepére tehető.¹ A történetet abból a versből ismerjük, amelyet Szántó János (Johannes Agricola) írt Cyka Ferenchez (az említett Cyka Benedek fiához vagy öccséhez) 1563-ban – ekkor mindketten wittenbergi diákok voltak –, s latin nyelvű versében² idézte fel a reformáció kezdeteit szülővárosában.

¹ Fráter György 1534–1551 között volt váradi püspök, Mehmed (IV. Mohamed) pedig 1543–1548 között volt budai pasa. Egy 1546-os összeírásból Franciscus Cyka nevét is ismerjük. Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*. Bp., ELTE BTK Történettudományi Intézet, 2022, 43–46.)

² A verset sajnos csak másolatban ismerjük. Johannes Agricola verse és Cyka Benedek arra adott válasza még abban az évben nyomtatásban megjelent. Ennek egy példánya a brassói Honterus Gimnáziumba került, ahol másolat készült róla. A Honterus Gimnáziumot 1948-ban könyvtárával együtt államosították, ezután a nyomtatványnak nyoma veszett. Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*, 43. A vers tartalmát részletesen lásd: Marton Sándor: *A kecskeméti ref. egyház megalapítása*. In: Kecskeméti Nagy Képes Naptár az 1915. évre. Szerk.: Eötvös Nagy Imre. Kecskemét, 1915, 201–206. A kecskeméti diákok külföldi egyetemjárása egyébként már korábban, a 15–16. században is rendszeres volt. Iványosi-Szabó Tibor: *Egy hódoltsági mezőváros lehetőségei és kálváriája. Kecskemét a kora újkorban*, Kecskemét, MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára, 2022, 652.

A vers jól tükrözi a hódoltsági területek lakosságának sajátos helyzetét, amely helyzetet adott esetben ki is használtak. Jelen esetben a török hódítók védelmét kérték hittérítő munkájukhoz. Tudjuk, hogy a hódítók inkább az „oszd meg és uralkodj” elv alapján támogatták – vagy inkább túrték – a protestáns egyházat a meghódított területen, miközben a magyar lakosság egyként szenvedte ittlétüket.

A kis protestáns közösség néhány évtized alatt megerősödött Kecskeméten. A hívek növekvő száma valamilyen megoldást követelt, így alakult ki – az ország más területeihez hasonlóan – a közös templomhasználat gyakorlata. Ez azonban összetűzésekhez, konfliktusokhoz vezetett, ezért megszüntették³. Erről tanúskodik az az *1564-ből származó egyezséglevél*, amelynek 17. századi átiratát az egyházközség levéltára őrzi. Arról tudósít, hogy a helyi katolikusok megállapodtak a „*Luther körösztényönkkel*”, hogy az eddig közösen használt kőtemplomot – a ma is meglévő Barátok templomát – utóbbiak átengedik a „*pápista híveknek*”. Ők maguk pedig a templom kerítésén belül saját fatemplomot építenek maguknak. A Kecskeméti Végh Mihály főbíró házában született megállapodás tanúsága szerint békés úton meg tudtak egyezni abban, hogy mindkét felekezet egyenlő joggal és lehetőségekkel, önállóan szervezheti egyházi életét, istentiszteleteit. Mindez négy évvel a tordai

országgyűlést megelőzően történt, ahol Európában először biztosították a felekezetek közötti jogegyenlőséget. A kecskeméti megegyezés évszázadokon át – súlyos gazdasági, politikai, társadalmi ellentétek között is – működőképesnek bizonyult.⁴

A főbíró, Kecskeméti Végh Mihály személye azért is érdekes, mert őt tartják a 16. századi magyar irodalom kiemelkedő alkotása, a Kodály Zoltán által megzenésített 55. zsoltár–parafraízis (*Psalmus Hungaricus*) szerzőjének.⁵ Az egyezséglevél keletkezésének évét, az 1564-es esztendő-t tekintjük a kecskeméti református egyház megalakulása, önálló egyházzá szerveződése időpontjának⁶.

Az 1564-es egyezség értelmében 1568-ra felépült fatemplomot száztíz évig használhatták a kecskeméti reformátusok, 1678-ban azonban egy tűzvész során a katolikus kőtemplommal együtt leégett.⁷ Koháry István, a város katolikus földesura szorgalmazására a két felekezet immár külön telken építette fel a maga templomát, iskoláját, parókiáját, elkerülendő a további viszályokat.⁸ Új, ráadásul kőtemplomot azonban a hódoltság területén tilos volt építeni, nehogy katonai erőd-ként használják a hódítókkal szemben. Általában csak a meglévő templomok javítását engedélyezték, azt is többnyire fából. Engedélyeket kellett tehát szerezni a török hatóságoktól. 1679-ben Ibrahim budai pasától kaptak is, de csak arra, hogy a régi templom helyén emeljenek kőtemplomot.

3 Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*, 56–57.

4 Iványosi-Szabó Tibor: *Egy hódoltsági mezőváros lehetőségei és kálváriája*, 649.

5 Iványosi-Szabó Tibor: *Egy hódoltsági mezőváros lehetőségei és kálváriája*, 658–659; Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*, 250. A történészek, irodalomtörténészek legtöbbször valószínűnek tartja, hogy szerzője azonos az 1521-ben a krakkói egyetemen tanult kecskeméti Mihály diákkal.

6 Azzal a kiegészítéssel, hogy a helvét irány melletti elköteleződés valószínűleg a II. Helvét Hitvallást elfogadó 1567-es debreceni zsinat utánra tehető. Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*, 69.

7 1678. október 17-én érte a várost a tűzvész, amely elpusztította a fatemplomot, a lelkeszlakásokat és az iskolát is, s megrongálta a katolikusok kőtemplomát, oka valószínűleg gyújtogatás volt. Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*, 77.

8 Iványosi-Szabó Tibor: *Egy hódoltsági mezőváros lehetőségei és kálváriája*, 649; Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*, 78.

Ők azonban az egyezségben megállapított új helyen kívántak építkezni, ezért egyenesen IV. Mehmed szultánhoz kellett fordulniuk. A szultán 1680-ban keletkezett engedélye a városi levéltárba került iratokkal együtt megsemmisült ugyan⁹, de megmaradt 12 irat a templomépítéssel kapcsolatban: szerződések, váltók, feljegyzések. Ezek tanúskodnak arról a hősiességéről, amellyel a török megszállás alatti város reformátusai minden veszélyt és komoly anyagi áldozatokat vállalva megszerezték a szükséges engedélyeket a templomépítésre. A megmaradt iratok között van egy 1680-ban török, magyar, latin, német és héber nyelven kiállított kötelezvény 521 aranyról, továbbá az engedély megszerzéséért Konstantinápolyba utazó két kecskeméti polgár, Kovács István és Mohácsi Halász Miklós 1680. június 13-án hazaküldött levele is.

A gyorsan terjedő reformáció ellenére a helyi katolikus közösség sem gyengült meg. Sőt, a városban megjelenő ferencesek, majd később a piaristák munkája nyomán mindvégig jelentős maradt, a 18. század folyamán pedig ismét többségre jutott. A városi magisztrátus a kezdetektől fogva mindkét felekezetet igyekezett anyagilag egyenlően támogatni – s erre később is ügyelt. A város vezető tisztviselőit, magát a főbírókat is hol egyik, hol másik felekezet tagjai közül választották, függetlenül a felekezeti összetétel arányainak változásaitól. Ez a gyakorlat egészen a 20. század elejéig megmaradt. A békés együttműködés az egész város közösségének érdekeit szolgálta.

A 17. század második felében felerősödő ellenreformációval szemben az egyébként sok szenvedéssel terhes hódoltsági lét némi védelmet nyújtott.

De a túlélésben, megmaradásban talán még ennél is nagyobb szerepe volt a már említett földesúr, Koháry István intelmeinek, s főként a városi magisztrátus szilárd elhatározásának, amellyel igyekezett a felekezeti békét fenntartani és biztosítani. Így Lenti Pap János lelkipásztorkodása idején (1667–1692), a protestantizmus legnehezebb évtizedeiben, 1668-ban Kecskeméten presbitérium alakult. 1680–83 között református templom épült, sőt a gyülekezetben ekkortól már két lelkész szolgált: a templomi szolgálatok mellett az első pap vezette az anyakönyvet, intézte a hivatalos ügyeket, a második pap pedig a leányok tanítója volt.

A 18. században folytatódó csendes ellenreformáció már elérte a töröktől megszabadult Duna-Tisza közét is. Bár a felszabadító háborúk tengernyi szenvedése újabb megpróbáltatásokat hozott, a kecskeméti református eklézsia túlélte mindezeket az akkor már a térség fontos szellemi központjává vált iskolájával együtt. Ennek az időszaknak az eseményeiről a Veresmarti Lázi Péter¹⁰ által 1712-ben megkezdett első anyakönyvünk tudósít, amelybe bemásolta lelkésztársa és elődje, Kecskeméti Selymes János¹¹ egyháztörténeti, gyülekezettörténeti feljegyzéseit. Sőt, maga is folytatta azokat, ahogyan későbbi utóda, Polgár Mihály¹² is, aki 1844-ig jegyezte le az egyházközség életének fontosabb eseményeit. Ő közölte ugyanebben az anyakönyvben Székudvari János kortárs tudósítását az 1707. április 3-ai „rác betörésről”, amely súlyos embervesztést, megrázkódtatást és anyagi kárt okozott a városnak.

9 Tollas Béla: *A Ráday Levéltár kecskeméti fiókja*. Levéltári Híradó 1957/1–2., 79–85., 80.

10 Veresmarti Lázi Péter 1712–1734 között volt kecskeméti lelkész, 1721-től első pap.

11 Kecskeméti Selymes János 1700–1721 között volt a kecskeméti eklézsia lelkipásztora.

12 Polgár Mihály 1819–1854 között volt kecskeméti lelkész, 1846-tól püspök.

A 18. század folyamán nagy formátumú lelkészek (Ölvedy András¹³, később Vég Veresmarti Sámuel¹⁴ és Göböl Gáspár¹⁵) pásztorolták a gyülekezetet.

A templomfoglalások, üldözések korszaka után II. József 1781-ben kiadott türelmi rendelete lehetővé tette a protestánsok számára a szabad vallásgyakorlatot. Az 1790–91. évi országgyűlés ennek értelmében alkotott törvényt a protestánsok szabad vallásgyakorlásáról. A kiszélesedett lehetőségek között a 19. században már jutott erő további építkezésekre, az iskola fejlesztésére is. Utóbbiért rendkívül sokat fáradozott Szenczi Fördős Lajos¹⁶ lelkipásztor. Neki és elődeinek köszönhető, hogy az 1800-as évek közepére az ország nagy református kollégiumai közé emelkedhetett a kecskeméti református főiskola, ahol teológiát, bölcseletet és jogot is tanulhattak a diákok. A református egyház fenntartásában 1831-ben Kecskeméten megindult jogászképzés az 1948-as államosításig folyamatosan lehetőséget biztosított a térség tanulni vágyó fiataljainak az előrelépésre.

A 19. század végén, 20. század elején a kecskeméti egyházközség megszervezte a környékén elterülő hatalmas tanyavilág reformátusságának egyházi életét. Ennek eredményeképpen 1952-ben négy, 1954-ben pedig egy ötödik önálló egyházközség született meg: Lakitelek–Nyárlőrinc, Méntelek–Hetényegyháza, Helvécia–Bugac, Szentkirály és Ágasegyháza. 1952-ben országszerte átszervezték az egyházmegyéket. Az addigi kecskeméti és solti egyházmegyék gyülekezeteiből megalakult a Bács-

Kiskunsági Egyházmegye, amelynek 1954-től hosszú időre Kecskemét lett az esperesi székhelye.

A 20. század első felében a két világháború megrázkódtatásai, második felében pedig az 1945 után berendezkedő hatalom hozott ismét súlyos megpróbáltatásokat az egyházközségre. Elvesztette iskoláit – melyekért évszázadokon át annyit áldozott –, valamint anyagi létének bázisát: épületeit és földingatlanait. Politikai nyomásra a templom falai közé szorult, mozgástere beszűkült. A rendszerváltás után azonban fokozatosan kezdett visszatérni a korábbi szolgálati területeire: iskoláit az elsők között indította újra; az idősgondozásban, a fiatalok közötti munkában is újra munkába lendült. 1990-ben megindult az oktatás a református gimnáziumban, 1994-ben pedig az általános iskolában. 2007-től működik a református óvoda is. A kinyíló lehetőségeket megragadva már 1986-ban megépült az Emmaus ház, amely számtalan gyermek- és ifjúsági programnak biztosított helyet az elmúlt évtizedekben, a Sion nyugdíjasházakban pedig az idősek lelkigondozása, támogatása zajlik, immár négy helyszínen a városban. A kecskeméti református gyülekezet a megpróbáltatásokkal terhes évszázadok után ma is keresi szolgálati lehetőségeit, feladatait, igyekszik betölteni hivatását.

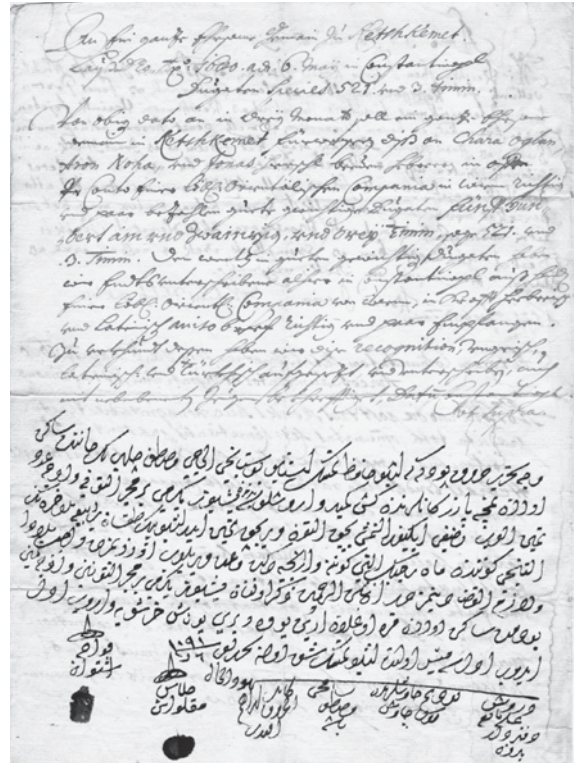
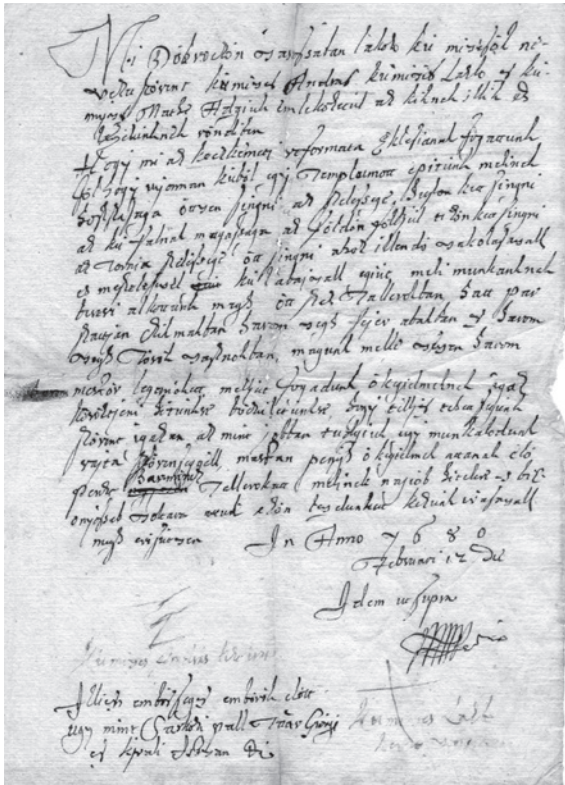
13 Ölvedy András 1722–1755 között volt kecskeméti lelkész, később esperes, sokat tett az iskola fejlesztéséért.

14 Vég Veresmarti Sámuel 1777–1807 között volt kecskeméti lelkész, 1790-től püspök.

15 Göböl Gáspár 1777–1818 között volt kecskeméti lelkész, 1792-től esperes, író, fordító. Kiváló igehirdető volt, prédikációi közül több megjelent, például a *Szabadulást óhajtó rab* (Pest, 1784). Ő írta az első magyar sci-fit, *Utazó lélek* címmel (Pest, 1785).

16 Szenczi Fördős Lajos 1856–1884 között volt kecskeméti lelkész, később főesperes, jelentős irodalmi munkásságot fejtett ki.

A Konstantinápolyban aláírt 521 aranyról szóló kötelezvény (1680. május 6.)

Szerződés a templom építéséről (1680)

Kecskemét város látképe a vasútállomásról nézve

„Az igaz egyház, és annak tüköre”

SZERZŐ VARGA NÁNDOR

Kálvin Institutiójában (IV/1;8kk) az egyház ismertetőjegyeinek az igeszolgálatot és a sákramentumok helyes kiszolgáltatását nevezi. Itt nem részletezi az egyházi fegyelmezést. Amikor a további értekezésekben (IV/12) mégis említést tesz az egyházi vezetésről, az egyház hatalmáról és rendjéről, kifejti, hogy az élő egyház nem lehet meg egyházi fegyelmezés nélkül. Isten igéjéből pedig azt a tanítást szűri le, hogy az igaz egyház ismertetőjele kell, hogy legyen a szeretetszolgálat is. A szeretetszolgálat mint cselekvő hit, a hitre jutott emberek önkéntes hálaáldozata.

Református tanításainkban tehát az egyházképünk négy jellemzője:

1. az ige hirdetése,
2. a sákramentumok helyes kiszolgáltatása,
3. az egyházfegyelem gyakorlása,
4. a diakónia, szeretetszolgálat.

Mindezekben „ecclesia semper reformari debet”, azaz szüntelenül reformálni (megújulni) kell, tehát ma is, Kecskeméten is.

1. Az ige hirdetése

„*Praedicatio verbi Dei est verbum Dei*”, azaz „Isten igéjének a hirdetése maga Isten igéje!” Méltóság és felelősség ebben eljárni, mely a lelkipásztoroknak olyan élethivatás, amelyre földi egzisztenciájukat is felteszik. De nem csak az ő küldetésük és felada-

tuk ez. Hitünk megvallása, Krisztust követő életünk önmagában is igehirdetéssé lehet.

Egyházközségünkben hetente átlagosan 40-50 körül van azoknak az istentiszteleteknek, áhítatoknak, bibliaóráknak a száma, amelyeken Isten igéjével találkozhatnak a gyülekezet tagjai. Sokan több, akár 3-4 alkalmat is látogatnak egy héten.

Az igehirdetők és az igei alkalmak ellátásáról és biztosításáról a gyülekezet gondoskodik. Gyülekezetünkben jelenleg 13 aktívan szolgáló lelkipásztor van. Szolgálataik városrészi közösségekhez, gyülekezeti rétegalkalmakhoz vagy intézményekhez kapcsolódnak. Elhívott, elkötelezett, felkészült igehirdetők szolgálnak gyülekezetünkben, akiknek munkáját nyugdíjas lelkipásztorok, hitoktatók és gyülekezeti munkatársak sokasága segíti.

Ha számba vesszük hiányainkat és lehetőségeinket, sok reményteljes folyamatot láthatunk.

2020-ban kívül-belül teljesen megújulhatott 17. századi templomunk. Az egyházkerülettől kapott 350 millió forint támogatáshoz az egyházközség még 260 millió forinttal járult hozzá, hogy ez a régóta várt felújítás megvalósulhasson.

Évtizedek óta tartó és az utóbbi években látványosan növekvő eredményeket hoz a széchenyivárosi panelmisszió. A templom, a gyülekezeti tér, a közösségi ház kialakítása már konkrét tervekben ölt testet. Csak a gyülekezeti közadakozásból több mint 25 millió Ft folyt be erre a célra.

Tervezetten és átgondoltan, a lelki mélységet megcélzó módon működik cigánymissziós szolgálatunk, kéz a kézben járva a tanoda szolgálatával. Ehhez a gyülekezet nemcsak megteremtette az infrastruktúrát, de igyekszik fejleszteni is azt. Minden évben elindítjuk az Alpha-kurzust, amely belépő a felnőtt konfirmációra készüléskben is.

Megújulások ezek, nem újat mondunk, de új helyen keressük azokat, akikért felelősek vagyunk. Nem szűnhetünk meg könyörögni azért, hogy Isten Szentlelke a lélek gyümölcseit és az anyagi lehetőségeket egyaránt az Ő dicsőségének munkálására használja az életünkben!

Nem csak az igehirdetőkön és a személyi, infrastrukturális feltételeket biztosító közösségen van azonban felelősség, az igehallgató felelőssége elől sem térhetünk ki. Élünk-e a felkínált lehetőségekkel, áron is megvesszük-e ezeket az alkalmakat? Megszenteljük-e az Istennel töltött időt? Magunkénak érezzük-e azt a közösséget, amibe Isten elhívott minket?

2. A sákramentumok helyes kiszolgáltatása

Mindenekelőtt igei tanítás a keresztség és az úrvacsora lényegéről, helyes értelmezéséről.

Az utóbbi időben több változást vezettünk be, hogy azokat a családokat, akik gyermekeikre a keresztségben kérik Isten áldását, mind jobban felkészítsük a fogadalmukban is vállalt felelős küldetésükre. A családpasztoráció szolgálatának megerősítését erre elkötelezett lelkipásztor szolgálatba állítása is segíti.

Amikor a gyülekezet fogadalmat és ígéretet tesz arra, hogy a „szülőknak, keresztszülőknak minden segítséget megad ahhoz, hogy gyermeküket hitben neveljék”, ezt jó lelkiismerettel teheti.

Egyházközségünk fenntartója óvodának, általános iskolának, gimnáziumnak, internátusnak. Emellett kb. 1000 gyermek vesz részt a nem református fenntartású intézményekben hittanoktatásban. Baba-mama kör, ifjúsági alkalmak, táborozási lehetőségek és sok-sok más alkalom segíti, hogy istenismeretben és közösségben növekedhessenek ezek a gyermekek.

Minden hónapban kiszolgáltatjuk az úrvacsorát, mely előtt felkészítő alkalmakat tartunk. De a sákramentumok nem a külső jegyekről szólnak, és nem is ránk, emberekre mutatnak, hanem mindenekelőtt arra, akinek „*adatott minden hatalom mennyen és földön*”, és akinek „*megettörtett teste és kiontott vére*” az egyetlen reményünk, és aki ebben az önmagát adó szeretetben „*velünk van minden napon a világ végezetéig*”.

Benne van a mi közösségünk lényege, ez a közösség a legerősebb kapocs lehet az együvé tartozásban. Kecskeméten a város lakóinak kb. 8 %-a vallja magát reformátusnak. Ez is egyfajta közösségvállalás, de a valóságos az igei, imádkozó és egymás terhető hordozó közösségben alakul ki és élhető meg igazán. Az egyházközség küldetésnyilatkozatában ezért szerepel, hogy „*felelősséget érezve Kecskemét város egész társadalmáért, (az egyházközség) úgy szolgál, hogy elérje és megszólítsa a vallástalan vagy csak névleg vallásos embereket, és őket Jézus Krisztus élő hitű tanítványáivá tegye, a hálaadó gyülekezeti közösségbe vonzza*”.

A sákramentumokkal való élésben Isten aláza, bűnbánatra, megbocsátásra, elengedésre hív. Ezek tesznek minket méltóvá arra, hogy azt mondjuk, Krisztus követői, keresztyének vagyunk. Ebben a tanításban kell megújulnunk, ebben van megújulásunk lehetősége!

3. Egyházfegyelem

Az elmúlt évek tapasztalata közegyházban, gyülekezetben, presbitériumban, egyéni beszélgetésekben az, hogy mindenki vágyik egy fegyelmezettebb, egymást jobban megbecsülő, a kötelességeit és felelősségeit is számontartó közösségre.

Az ige egyházában az ige tekintélyéről árulkodik az, ha ezt gyakoroljuk vagy hanyagoljuk. Isten igéjének ismerete, elismerése, fegyelmező ereje hogyan van jelen az életünkben? Szemben állunk vele vagy önmagunkat alávétve van önfegyelmünk?

Az Istennek szolgáló embernek és közösségnek tiszta kezeket kell felemelnie Isten előtt. Jaj nekünk, ha miattunk káromoltatik Isten neve, ha megbotránkoztatjuk azokat, akik a szent és igaz Istent keresik!

A fegyelmezés önmagunkkal kezdődik, és a jó példával folytatódik másokra nézve, a megmentő szeretetről szól. Egyetlen részében sem könnyű feladat, de Isten igéje és Szentlelke által ebben is segítségünkre akar lenni.

4. Diakónia

Szeretettel szolgálni, a szeretetünkből szolgálni! Itt konkrét dolgokat kell felmutatni. A „korgó gyomor az evangélium szavait is elnyomja”; hirdették, tapasztalatból tanították a régi diakonisszák.

Mi mivel szolgálunk? Egyházközségünk járadékának tizedét (több mint 10 millió forintot évente) határon túli és arra rászoruló gyülekezeteknek, közösségeknek adja át. Különösen odafigyelünk most kárpátaljai testvéreinkre az adományok gyűjtése során. A különböző segélyalapok (Diák Szociális Alap, Szolidaritási Alap, célzott perselypénzek stb.) mind segítenek, hogy a rászoruló diákok, a covid vagy újabban a rezsiválság miatt nehéz hely-

zetbe került testvéreink támogatást kaphassanak. Mindezt képzett és szolgálatba állított diakónusok, önkéntesek koordinálásával a diakóniai központunkon keresztül végezhetjük.

A Sion Nyugdíjsház és Gondozási Központ mint intézményes diakóniai szolgálat és a házi segítségnyújtás egészíti ki a gyülekezeti tagok szolgálatát. Az egészet pedig egy diakóniai igazgató szervezi, előrelátóan tervezi, fogja össze.

Semper reformari debet! A Szentlélek újítson meg ebben minket naponként! Újuljunk meg az ige mértéke szerint: *„Ők pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban. Félelem támadt minden lélekben, és az apostolok által sok csoda és jel történt. Mindazok pedig, akik hittek, együtt voltak, és mindenük közös volt. Vagyonukat és javaikat eladták, szétosztották mindenkinek: ahogyan éppen szükség volt rá. Mindennap állhatatosan, egy szívvel, egy lélekkel voltak a templomban, és amikor házanként megtörték a kenyeret, örömmel és tiszta szívvel részesültek az ételben; dicsérték Istent, és kedvelte őket az egész nép. Az Úr pedig napról napra növelte a gyülekezetet az üdvözülőkkel.”* (ApCsel 2,42–47)

Lacay András lelkipásztor reggeli áhítata

Bibliismereti verseny, 2019

„Belső kirándulás” – kerekasztal beszélgetés

Konfirmáció, 2023

Konfirmáció, 2023

Adventi gyertyagyújtás a főtéren, 2020

Pál Ferenc lelképásztor a széchényivárosi gyülekezet részben szolgál, 2018

Virágvasárnap, 2022

Passiós istentisztelet, 2018

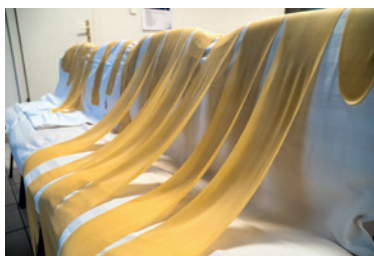

Keresztelő, 2018

Újév, 2023

Tésztakészítés, 2019

Presbiteri tisztújítás

SZERZŐ VARGA NÁNDOR

2023-ban a Magyarországi Református Egyház gyülekezeteiben ismét esedékes a presbitériumi tisztújítás, mivel a jelenlegi presbiterek 6 éves mandátuma az év végével lejár.

A presbiteri tisztségről, a presbitériumról a Magyarországi Református Egyház törvényei részletesen rendelkeznek (ld. www.reformatus.hu).

Választható az az egyházközségi választók névjegyzékébe felvett egyháztag, aki legalább három éve teljes jogú egyháztag és legalább egy éve a választó egyházközséghez tartozik. De ezeken az „adminisztratív” szabályokon túl még fontosabb a lelki érettség, az odaszánt szolgálatot vállalni tudó személyiség is.

Az Újszövetségben a presbiterek kiválasztásánál nem annyira a szakértelmük, hanem erkölcsi értékük, életvitelük volt a fontosabb. A Timóteushoz írott 1. levél, vagy a Tituszhoz írott levelekben az apostoli ajánlás alapján a presbiterek és diakónusok jellemzői a következők:

„...illedelmes, vendégszerető, tanításra alkalmas, nem erőszakos, szelíd, nem veszekedő, nem nyereségre vágyó, nem újonnan megtért, nem akaratos, nem hirtelen haragú, a jót kedvelő, őszinte, igaz, mértékletes, feddhetetlen, egy feleségű, józan, tisztességes, nem részeges, családját jól vezető, az igaz hitet megtartó, őszinte, kipróbált...”

Létezik olyan ember, akiben mindez egyszerre és együtt megtalálható? Aligha. A gyülekezetet azonban nem egy-egy presbiter irányítja, hanem a presbitérium mint közösség, közös szolgálattal és bölcsességgel egymást támogatva és kiegészítve.

Az Ószövetség ezt az egész listát nemes egyszerűséggel és tömörséggel így fogalmazza meg: *„Szemelj ki a nép közül derék, istenfélő férfiakat, hűséges embereket, akik gyűlölik a megvesztegetést... a nép elöljáróivá...”* (2Móz 18,21) Mózes nem egyvalakit választ, nem utódot, hanem vezető testületet.

A jelenlegi presbitérium már több mint egy éve foglalkozik a tisztújítás kérdésével. A presbitérium mint döntéshozó testület strukturális kérdései, működési típusok, munkamódszerek, a szolgálati feladatok, a személyes elhívás kérdései, a gyülekezet képviselőjének legjobb módja – ilyen és ehhez hasonló témákat jártunk körül több szempontból. Újra és újra előkerült a presbitérium létszámának kérdése is. Ez jelenleg 60 presbitert és 15 pótpresbitert jelent.

A 2023. június 6-i presbiteri gyűlésen a presbitérium úgy döntött, hogy ezt a létszámot 2024-től 40 presbiter és 10 pótpresbiterben határozza meg.

A tisztújítás folyamatára az alábbi menetrendet fogadta el a presbitérium, amelyben figyelembe kellett venni, hogy a választási eredmény, az esetleges jogorvoslati határidőket is beleszámítva, 2023. december 31-ig jogerős legyen.

aug. 29.	A választás helyét és idejét a presbitérium kintúzi. A választói névjegyzékben szereplő egyháztagek köréből legalább 3, legfeljebb 7 tagból álló egyházközségi választási bizottságot választ.
szept. 3.	A választási bizottság gyülekezetben való bemutatása, fogadalomtétele. A jelölés módjának és a választás menetének ismertetése a gyülekezettel.
szept. 4. – okt. 15-ig	A jelölés időszaka. A választási bizottság tagjai a gyülekezet széles körében tájékozódhatnak és jelöléseket fogadnak.
okt. 16.	A jelölő bizottság eddig átadja az új presbitériumra, egyháztárszi gondnokokra, főgondnokra szóló személyi javaslatát a szolgálatban lévő presbitériumnak.
okt. 22.	A presbiter-, gondnok- és főgondnokjelöltek névsora közzétételének végső határideje, a szószékről és egyéb módokon annak kihirdetése, hogy mikor lesz bemutatásuk a gyülekezetben, valamint a választói közgyűlés helyének és napjának első hirdetése a szószékről.
okt. 25.	Fórum a gyülekezet tagjainak. Ismerkedési lehetőség a jelöltekkel.
okt. 29.	A presbiter-, gondnok- és főgondnokjelöltek bemutatása istentisztelethez kapcsolódóan a templomban, valamint a választói közgyűlés helyének és idejének második hirdetése a szószékről.
nov. 5.	A választói egyházközségi közgyűlés napja.
nov. 8.	A választói közgyűlésről készült jegyzőkönyv hiteles másolatának megküldési határideje az egyházmegye elnökségének.
nov. 30.	Az új presbitérium és a gondnokok, főgondnok megválasztása jogerőssé válik, amennyiben nem nyújtottak be panaszt a választások ellen.

Szeretettel kérjük a gyülekezet minden tagját, hogy hordozza imádságban a presbiteri tisztújítás ügyét, és arra alkalmas jelöltek állításával felelősen vegyen részt a gyülekezet vezető testületének megválasztásában.

Ifjúsági munka a gyülekezetben

SZERZŐ NAGY ILONA HENRIETTA

Gyülekezetünkben a szisztematikus ifjúsági missziós munka a rendszerváltás környékén kezdődött, és Fodorné Ablonczy Margit lalkipásztor asszony nevéhez kötődik. Ő volt ugyanis az első beiktatott ifjúsági lelkész Magyarországon 1989-ben. A kb. 2000-ig tartó időszak alatt három lelkész foglalkozott deklaráltan a fiatalokkal. Ezt követően az egyházközségünkben történt átrendeződések miatt beosztott lelkészek végezték ezt a szolgálatot. 2017-ben egy újabb virágzó korszak kezdődött, Weiner Zoltán és felesége vették át ezt a szolgálatot. 2020-tól a koronavírus-járvány során elbizonytalanodott, zilált ifjúság pásztoralását én vehettem át.

Egy egészen új és különleges helyzetben próbáltuk meg az ifi vezetői csapattal újra felpozícionálni a fiatalok lelki életét. Nagyon fontos számunkra, hogy csapatban dolgozzunk. Ezért több önkéntes ifjúsági munkást, segítőt vontunk be a munkába, így hétről hétre egyre többen támogatják ezt a szolgálatot az IFIalkalmakon. Hiszen egy fecske nem csinál nyarat; egy ember, még ha lalkipásztor is, nem képes elérni azt a több száz fiatalt, akikkel a város iskoláiban, környezetünkben kapcsolatban vagyunk. Ifjúsági misszióink célja pedig éppen ez: elérni, megérinteni és megtérésre hívni a fiatalokat, hogy kilépjenek a vallásosság és a világi élet fogságából, és új életre ébredjenek Krisztusban.

Jelenleg a gyülekezetünkben három ifjúsági csoport működik:

1. KISIFI: Ebbe a csoportba – mintegy az előkészítőbe – 5. osztályos koruktól várjuk a

gyerekeket azzal a céllal, hogy Isten szavát az ő korosztályuknak megfelelően tanulmányozzák. Hisszük, hogy a körükben végzett munka alapja lehet gyülekezetünknek és ifjúsági csoportjainknak. Ezekből a gyerekekből lesznek a nagyifiseink, majd pedig az aktív gyülekezeti tagjaink. Nagy hangsúlyt kap ezeken az alkalmakon a játék, a közösség megélése és az őszinte beszélgetés.

2. NAGYIFI: A gimnáziumi korosztály, a serdülők egészen sajátos kérdésekkel küzdenek életük ezen szakaszában az identitásukkal és a jövővel kapcsolatban. Ezért számukra nagyon fontos, hogy ezekről őszintén és nyíltan, biztonságos közegben tudjanak beszélgetni. A nagyifi alkalmain a Biblia alapján közösen keressük Isten válaszát a kérdéseikre.
3. AFTER7//20+: Ez egy hétfő alkalmak a huszoneves korosztály számára: a mély beszélgetések, érdekes teológiai kérdések megvitatásának és az őszinte testvéri kapcsolatok kialakításának az alkalma. A fiatal felnőttek életvitelükből fakadóan különböző helyszíneken aktív és pezsgő életet élnek. Ezért ezek a csoportalkalmak nem állandóak, tagságuk is időről időre cserélődik.

Reménységünk az ifjúsági missziós munkában, hogy az iskolai lalkipásztorokkal, hitoktatókkal együtt, velük összefogva minél több fiatalt elérjünk, segítve találkozásukat az élő Jézus Krisztussal!

Alpha-sorozat

SZERZŐ NAGY ILONA HENRIETTA

„Életem legnagyobb kalandja.”

„Mindig tudtam, hogy létezik Isten, de korábban nem tapasztaltam, hogy milyen hatással lehet az életemre.”

„Az emberek itt szeretettel fordultak egymás felé, és felém is.”

„Azt éreztem, hogy megéreztem.”

Ilyen, és ehhez hasonló mondatokkal számolnak be világszerte arról, hogy mit tapasztaltak az Alphán, és ilyen élményekkel zárjuk mi is évről évre a sorozatainkat.

De mi is az Alpha?

Egy olyan, interaktív programsorozat, ahol a hit alapvető kérdéseit tudjuk megbeszélni oldott, kellemes és otthonos légkörben. Egy jól elrendezett asztal, egy kellemes vacsora, egy gondolatébresztő film, egy tartalmas beszélgetés, jól megválogatott társaság.

A lényeg pedig itt van: otthonos légkör. A sorozat alapja az, hogy a gyülekezeti tagok otthon érzik magukat a közösségükben; és ami talán még fontosabb, otthonra leltek az Isten mindenütt jelenvalóságában. Amikor mi magunk otthonra találunk, akkor szívesen hívjuk meg barátainkat, családjainkat, ismerőseinket, hogy megláthassák ezt az otthont, hogy vendégül láthassuk őket, hogy megoszthassuk az örömeinket, boldogságunkat vagy éppen kérdéseinket, bánatunkat. Ugyanígy lehetünk a gyülekezettel, kisközösségeinkkel és a tanítványi léttel is, ahogyan az életünket az Ő jelenlétében éljük. Meg akarjuk osztani, tovább akarjuk adni, meg akarjuk mutatni másoknak. Azt akarjuk, hogy más is részesüljön belőle, hogy

megérezze azt a csodát, amit mi tapasztalunk Istenben. Ilyenkor felbuzdul a vágy bennünk, hogy valóban betöltsük a küldetésünket: *„Menjete el és tegyete tanítvánnyá minden népet...”* (Mt 28,19)

Mindannyiunknak van egy vagy több barátja, kollégája, családtagja, akinek nagy szüksége lenne rá, hogy otthonra leljen Istenben és a gyülekezetünkben, de néha nehezen teszünk biznyságot, vagy éppen nem jut el hozzájuk a szavunk. Talán a templom szó hallatán össze is rezzenek, és tiltakozva vonulnak ki a beszélgetésből, vagy éppen a kedvenc ellenérveiket hozzák fel az egész keresztyénséggel szemben.

Az Alpha ebben az egyszerre túlcsoorduló és nehéz helyzetben ad egy lehetőséget. Csak egy vacsorára kell elhívni az illetőt, és az a reménységünk, hogy ők is megtapasztalhatják majd ezt az otthonérzést nemcsak a jó emberek társaságában kellemes vacsorával, hanem Isten jelenlétében is. Így növekedhet Isten országa, így növekedhet a gyülekezetünk is!

Évente egyszer vagy kétszer tizenegy héten át vagyunk együtt ebben a folyamatban, ahová először sokan félve érkeznek. Az autójukban ücsörögve gondolkodnak, hogy egyáltalán bejőjenek-e. Mások hetekig nem szólalnak meg a beszélgetéseken.

Volt, aki nem tudta még, hogy mit keres, csak úgy érezte, ide kell jönnie. Volt, aki közösségre, beszélgetésre, barátokra vágyott. És ott voltunk mi, a szolgálók, akik készültünk, imádkoztunk, díszítettünk: mindent megtettünk, hogy minél kellemesebb környezetben tudjuk fogadni a vendégeinket. Úgy, ahogy otthon, ha vendégséget készítünk elő. A sorozatokon minden alkalommal újabb és újabb csodálatos emberekkel találkozunk,

akikkel mély kapcsolatokat tudunk kialakítani a beszélgetések és megosztások alkalmával. Többen csatlakoznak a gyülekezetekhez, megtérések történnek, felnőttkonfirmációs folyamatban folytatják tovább az útjukat Istennel, hogy az egyházunk tagjai lehessenek.

Az Alpha-sorozat egy út kezdete, ami a kilátástalanságból, a kérdésekből, a mélységekből elvezet a Krisztussal és az egymással való közösségbe.

Kórházmisszió

SZERZŐ HODÁNICs TAMÁS

Sokan saját tapasztalatból vagy szeretteik és ismerőseik által tudják, hogy mit jelent betegnek lenni, milyen érzés kórházba kerülni. A kórház egyaránt jelenti a reményteljes gyógyulás lehetőségét és a megpróbáltatás szorongató élményét, amelyhez kiszolgáltatottság és félelem társul. Elsősorban az utóbbiban lehet segítség a kórházmisszió. A kecskeméti kórházban ott vagyunk lelkészként, és az önkéntes segítőkkel együtt rendelkezésre állunk. A kórházlelkészi szolgálat az egészségügyi ellátórendszerben olyan célzott támogatást jelent, ami lelki és kapcsolati erőforrást kínál. Segítjük a betegeket, a hozzátartozókat, és támogatjuk a dolgozókat hivatásuk gyakorlásában. Jézus Krisztus indította el ezt a szolgálatot és missziót, amikor tanítványainak ezt mondta: *„beteg voltam és meglátogattatok”* (Mt 25,36). Szolgálatunk alapja és

célja a kórházban is az evangélium hirdetése, Isten Jézus Krisztusban megjelent szeretetének megélése, továbbadása szóval, cselekedettel és jelenléttel.

A lelkészek tradicionális és speciális feladatokat is ellátnak az intézményben. A kórházban is van úrvacsora, istentisztelet; lehet közösen igét olvasni és imádkozni. Mindezt a kórház rendjéhez, a betegek állapotához igazítva, az aktuális körülmények figyelembevételével megoldva. Ott vagyunk a betegágyak vagy az intenzív osztályon fekvők mellett; együtt imádkozunk a diagnózisra, műtétre várókkal. De a lelkigondozói szobában is tudunk találkozni, a kijelölt közösségi helyiségekben pedig áhítatot, istentiszteletet tartunk.

A kórházmisszióban nagy hangsúlyt kap a lelkigondozói beszélgetés. A kórházlelkészek az elhívásuk és szakmai képesítésük szerint készek a

meghallgatásra, együttérző és támogató beszélgetésre, érzelmi tehermentesítésre. Azt gondoljuk, hogy sokat segíthet, ha a betegek, a hozzátartozók és a dolgozók elmondhatják azt, ami belül feszíti őket; ha megfogalmazhatják nyomasztó érzéseiket, nehézségeiket. Az ilyen lelkipogató beszélgetés segíthet az érintetteknek közösségben maradni, együtt hordozni a terheket. Segíthet keresni a választ a nehéz kérdésekre („miért?”, „hogyan?”), hogy a lelki összerendezettség helyreálljon. A lélek jólléte hatással van a gyógyulásra.

Kecskeméten a kórház 1800 betegágygal üzemel, és közel 2.500 egészségügyi dolgozó munkája segíti a gyógyulást. 1997 óta köztük vannak a lelkészek is. A missziót olyan önkéntes segítők támogatják, akik az istentiszteletre hívogatásban és beteglátogatásban vállalnak nagy szerepet. A kórházmisszióban Hodánics Tamás kórházlelkész, klinikai lelkipogató (DGfP/KSA) és Mikesi Károly kórházlelkészek szolgálnak.

Kékkereszt

SZERZŐ HODÁNICS TAMÁS

A Kecskeméti Kékkereszt Csoport egy speciális területet érintő missziói közösség az egyházközségben. Célcsoportja a káros függőséggel – elsősorban az alkohollal – küzdő szenvedélybetegek. Nekik nyújt segítséget a leszokásban és a józanság megtartásában. A csoport a szenvedélybetegségben érintett családokat és hozzátartozókat is támogatja azzal, hogy sorstársi közösségben megtartó kapcsolati hálóként működik, szakmai és lelki támogatást kínál számukra a gyülekezetben.

Számos tanulmány és kutatás szerint hazánkban sokan vannak, akik szerhasználati zavarral vagy viselkedési függőséggel küzdenek. A szenvedélybetegség egy uralkodó kényszer az ember életén, amiből segítséggel lehet kilépni, és a kive-

zető út a józanság. Azok a szenvedélybetegek, akik szeretnének megszabadulni az alkohol-, gyógyszer- vagy játékgépszennvedélytől, célirányos szakmai segítséggel lehetnek eredményesek. Ugyanis a leszokás és a józanság megtartása nem egyszerű feladat. Az első lépés a gyógyulás és felépülés útján a függőség felismerése, vállalása és a segítségkérés. A szenvedélybetegek kudarcokon és csalódásokon keresztül jutnak el oda, hogy kérik és elfogadják a segítséget. Az addiktológiai osztályokon, az intézeti terápiákon vagy egyéni tanácsadás keretében a szakemberek hozzáértő és célirányos segítséget adhatnak a kezdetekhez és felépüléshez. A szakmai támogatás mellett a józanság megtartásának része az utógondozás is. A betegségből

25 éves a Kecskeméti Kékkereszt Csoport (2023)

Kékkereszt országos találkozó az Emmaus házban (2016)

Érzékenyítés az iskolások között

Próbál a Kecskeméti Vég Mihály Énekkar

felépülésben nagy szerepet kap az érintetteket segítő csoportos munka, a fejlődés és tanulás. Az egyházközség patronálásával működő kékkereszt csoport a felépülő szenvedélybetegeknek és a családoknak, hozzátartozóknak ebben az utógondozói fázisban is igyekszik segíteni. Ez a segítség arra irányul, hogy az érintettek elfogadó környezetben találkozzanak sorstársaikkal, a segítőkkel, a gyülekezettel, és ebben a közösségben minden támogatást megkapjanak ahhoz, hogy szabadok legyenek a tiszta és józan életre. A kékkeresztben alkalmazott támogatás a szenvedélybetegek lelki és testi gyógyulását azzal segíti, hogy a keresztyén hit-

ben megismerteti Isten szabadító erejét, hatalmát, szeretetét, segítségét, és a csoport közösségében lehetőséget és eszközöket is biztosít a hosszú távú józanság megőrzéséhez. A kékkereszt felépülők egyik mottója: már szabad nem inni.

A csoport 1998-ban alakult. Hetente kétszer, kedden és szerdán tartanak alkalmakat. A csoport létszáma: 60 fő. Lelkészei: Varga Nándor parókus lelkész, Hodánics Tamás lelkész, addiktológiai konzultáns.

Elérhetőségünk, alkalmaink és további információk a www.kekkereszt.org, valamint a www.kkcs.hu felületeken található.

A Kecskeméti Vég Mihály Énekkar

SZERKESZTETTE LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ

Kecskeméten már a 18. századtól kezdődően komoly énekkari kultúra alakult ki. Ez elsősorban a fiú- és leánygimnázium, valamint a tanítóképző kórusainak volt köszönhető. 1830-ban, amikor az Ókollégium felépült, a jogi és teológiai képzést nyújtó főiskola benépesült, és a különféle hangszereket megszólaltató tanárok és diákok csak erősítették a zenei életet. A 20. század elején egyre nagyobb igény mutatkozott egy egyházi énekkar megalakítására, sok lelkes ének- és zenebarát támogatásával. Az ál-
muk 1929-ben valósult meg. Szeptember 29-én tartották meg az énekkar alakuló gyűlését dr. He-
tessy Kálmán és Muraközy Gyula lelkészek veze-

tésével. Az összesen 98 tagot számláló gyülekezeti vegyes kar 1929. október 31-én már be is mutatkozhatott az ünnepi istentiszteleten. Az énekkar alapító karnagya Kremán Sámuel országosan elismert karnagy volt, vezetésével az énekkar hamar országos hírnévre tett szert. A bemutatkozást követően az énekkar minden egyházi ünnepen és istentiszteleten szolgált. Ezt nemcsak Kecskeméten tette, hanem gyakran kérték szolgálatát az ország más helységeiben is. Megalakulása 10. évfordulójára elkészült az énekkar díszes zászlaja. Kremán Sámuel karnagyot Papp Ákos segédlelkész követte a karvezetésben, aki a húszéves énekkart átszer-

vezte, sőt 70 tagú gyermekkórust és fiatalokból álló zenakart is létrehozott.

Ezt követően Pungur József, majd pedig Osváth Viktor lelkész-karnagyok egy jól működő énekkaral további sikereket értek el. Szolgálatukat hűség-gel és odaadással végezték. A kórus fennállásának 40. jubileumán felvette városunk első reformátor prédikátorának, egykori bírójának, Kecskeméti Vég Mihálynak a nevét. Az ezt követő évtizedekben is az énekkar számos ünnepélyen és gyülekezetben végzett emlékezetes szolgálatot egyházmegyénkben, sőt országszerte.

1982-től Pungur Béla vette át a lelkész-kántori szolgálatot, aki nagy ambícióval, szaktudással ve-

zette az énekkart. Emellett egyházmegyei énekkari találkozók, határon túli fellépéseket szervezett. A '90-es években eljutottak Erdélybe, Kárpátaljára, Délvidékre, Hollandiába is.

2002-től a Kecskeméti Vég Mihály Énekkart Mikesi Tibor kántor vezeti. Nagy odaadással szervezi az egyházi ünnepélyek egyházzenei műsorait az iskola évnyitó és évzáró ünnepi alkalmain. Az elmúlt 20 évben az énekkar több országos és külföldi úton vett részt, több emlékező zenés áhítatot tartott. Repertoárjuk alapvetően a gyülekezeti énekeskönyv köré szerveződik, de az elődöktől átvett kórusanyag is nagy szerepet kap a választásban.

A református templom története

SZERKESZTETTE BÁN MAGDOLNA

1564	Ez évig Kecskemétnek még csak egy temploma volt a „barátok temploma”, amelyet két gyülekezet, a katolikus és a református, felváltva használt. 1564-ben a reformátusok átengedték a templomot a katolikusoknak.
1568	Felépült a református fatemplom a ferences rendi templom mellett, a kőfalon belül, amelyet 110 évig használtak istentiszteleteik megtartására. A fatemplom tornyába 1641-ben a Rákóczi Györgytől ajándékba kapott harang került.
1678. november 12.	Tűzvész pusztított Kecskeméten, amelyben mind a két templom leégett. A templom leégése után az istentiszteleteket a szabad ég alatt voltak kénytelenek megtartani. A leégett templom helyén egy kis haranglábat állítottak fel.
1679. augusztus 12.	Eldölt, hogy az új kőtemplomot – Koháry István kecskeméti földesúr javaslatára – nem a fatemplom helyén építik fel, hanem a mai helyén.

1680. február 12. A kecskeméti küldöttek Debrecenben három kőművessel, név szerint Andrással, Lászlóval, s Mátéval kötöttek szerződést egy 50 sing hosszú, 22 (24) sing széles és 12 (14) sing magas kőfalú templom építésére.
1680. április 11. Megkezdődött a kőtemplom építése az alapkö letételével. Az új templom építésének magas anyagi terheinek vállalását az egyszerű emberek, más református gyülekezetek és Kecskemét város polgárainak adományai is segítették, közülük tartozott többek között a debreceni, a halasi vagy a baranyai gyülekezet. A templom megépítésére egyenesen a szultántól, IV. Mohamedtől kértek engedélyt. Két követet, Kovács Istvánt és Mohácsi Miklóst küldték Konstantinápolyba, a szultán udvarába, akiknek hosszú, fáradságos eljárással és nagy anyagi áldozattal sikerült megszerezniük az áhított legmagasabb szintű jóváhagyást. Csak a közbenjárás 669 aranyba került, amit három hónapon belül kellett visszafizetniük a budai zsidóknak, akiknél a kölcsönt felvették. Ebből az összegből 444 aranyat fizettek ki a fővezérnek, 133 aranyat pedig a közbenjáró uraknak, a fennmaradó összeget pedig a kamat tette ki. Ez év végére sikerült a templom alapjait lefektetni.
- 1681 Megkezdődött a falak felhúzása.
- 1681–1682 Az építési munkálatok jól haladtak, olyannyira, hogy már 1682 májusában megkötötték a szerződést a torony ácsmunkájának elvégzésére. De a nagy drágaság és a magas árak miatt a pénz előbb elfogyott, mint számították, így a munkálatokat le kellett állítani, amelyeket október 6-án kezdtek újra.
- 1683 Befejeződött a falak felhúzása. Elkészült a tetőszerkezet.
- 1684 A mesterek a templombelső berendezésén dolgoztak, december 1-re befejeződött a templom építése.
- 1700 A templomot kőfallal kerítették körül.
- 1701 Komáromban új szószéket csináltattak, amelyet kőalapra helyeztek.
- 1720 Szükségessé vált a templomtető újrafedése, mert a régi elhasználódott.
- 1728 Megépült a templomajtó előtti „porticusnak” nevezett bolthajtásos előcsarnok.
- 1756 Villámcsapás érte a templomtornyot, kijavításakor tették fel az új, aranyozott rézgombot.
- 1758–1759 Átalakították a szószéket. A kőalapot megszüntették, a szószéket vasrudakkal a falhoz erősítették, ezzel elnyerte mai állapotát.
- 1770 Ismét villámcsapás érte a tornyot.
- 1773 A régi karzat mellett egy új, fából készült karzatos is építettek.
- 1787–1790 Hozzákezdtek a templom bővítéséhez: a falakat 3 öllel megmagasították, bolthajtást emeltek, és kétemeletes kőkarzatos építettek. Hogy a templom arányai

- megmaradjanak, a tornyot is megemelték 4 öllel, és 5 öl magas bádogtetővel látták el. A bővítés lezárásaként 1790. július 21-én helyezték fel a toronygombot.
- 1791 A szószerk barokk stílusban újult meg: maga a szószerk fehér színű, a díszítések pedig aranyozva lettek.
- 1802 Lecserélték a régi padokat, és melléjük újakat is készítettek.
- 1805 A régi téglapadlót felszedték, helyére márványlapokat fektettek le.
1808. június 18. Az ácsmester hibájából a toronygomb leesett és összetört. Mielőtt az új aranyozott rézgombot visszahelyezték volna, korrigálták a toronytető magasságbeli aránytalanságát úgy, hogy a régi bádogtetőt kicserélték egy 2 öllel magasabbra.
- 1809–1810 Elkészült az úrasztala, és egy harmadik kaput vágtak a templomot körülvevő kőkerítésen a városháza felől.
- 1819–1822 1819 április 2-án tűvész pusztított a városban, amelyben a református templom nem sérült meg, de az egyház előjárói megelőzés céljából a zsindeletet lecserélték mázas cserépre. Egyúttal az előrepedett tornyot a toronytetővel együtt lebontották, és új formájú, sugár tornyot emeltek helyette.
1859. július 25. Pusztító vihar söpört végig a városon ledöntve a toronytetőt, amelyet a következő évben ideiglenesen befedtek.
- 1862 A torony az ideiglenes helyett új, díszes rézsisakot kapott.
1911. július 8. Hatalmas földrengés rázta meg Kecskemétet, amely a templomot is súlyosan megrongálta. A helyreállítás időszakára a templomot bezárták, az istentiszteleteket pedig az evangélikus templomban tartották meg. A templom kívülről és belülről is megújult. Többek között a templom teljes boltozatát lebontották, és vasbeton boltozatot építettek helyébe, ill. felújították. A javítási munkálatok decemberre lettek készen, így a gyülekezet a karácsonyt már a templomban ünnepelhette.
- 1918 A katonai vezetés elrendelte a templom rézfedelének leszedését is, de szerencsére csak a toronysisak lebontására került sor.
- 1936 Özv. Dömötör Pálné úrnő a templom részére a régi, elhasználódott szőnyegek helyett újakat adományozott.
- 1938 Özv. Dömötör Pálné ezer pengős adománya lehetővé tette templomunk belső takarítási munkálatait, a padok újrafényezését, a csillárok rendbehozatalát. Eldöntötték, hogy a templom földszinti padsorát elektromos fűtéssel látják el, a berendezés beszerelését – beleértve egy transzformátor legyártását is – Szabó és Mátéfy cége vállalta 20178 pengőért.
- 1938 A templomfűtés előkészítő munkálatai befejeződtek, január 20-ra üzemelni kezdett az új villanyfűtés.

- 1944 A templom kisebb sérülésekkel átvészelte a bombatámadásokat, mindössze egyetlen komoly belövést szenvedett el, amely tönkretett két ablakot és megrongálta az orgonát.
- 1958–1963 A templombelső renoválása zajlott. A tervezettek felül szükségessé vált a szószék aranyozása, az ajtók külső részeinek lakkozása, a karzati feljárók lábuzatának olajfestékekkel való mázolósa, a terasz alatti rész beázás miatti külső részének teljes újravakolása és az ezzel kapcsolatos bádogos munka elvégeztetése.
- 1970 Az 1918-ban megrongált toronycsúcsot ebben az esztendőben sikerült helyreállítani és rézlemezzel borítani.
- 1973 Elvégezték a templompadok kárpitozását.
- 1973–1974 Kisebb felújítási munkálatokra került sor a templomon.
- 1981–1984 Megtörtént a világítás és a fűtés korszerősítése, a kőpadló teljes cseréje, a templombelső festése, mázolósa, egy oszlopfeő restaurálása.
- 1987 Felújították a templomkaput.
- 1998 Hanga István kecskeméti órásmester elkészítette a templom toronyóráját, melynek számlapja rozsdamentes, zománcozott, 210 cm átmérőjű.
- 2003 Megtörtént a toronysisak rézfedésének felújítása, mivel az 1862-es rézfedés az idők folyamán elhasználódott, több helyen átlukadt, az alatta levő fa-szerkezet is elkorhadt. A rézfedés mellett a torony homlokzata is megújult. November 9-én helyezték fel ünnepélyes keretek között a toronygombot.
- 2009 A barokk szószék restaurálására került sor, a munkálatok során újrafestették a szószéket és a megkopott aranyozás is megújult, a díszekre korszerűbb, időállóbb aranylemez borítás került.
- 2012 Felújításra került a lelkészi bejáró tetőszerkezete. A cserépfedést újrarakták, a vörösréz bádogozást kicserélték.
- 2016 A hívek adakozásából virágvasárnapra új szőnyeg került a templomba, új, úrihímzéses terítő készült az úrasztalára, illetve ahhoz illő új kárpit a szószékre és a lelkészi bejáróra. A hímzett darabokat a győri Insula Lutherana műhely készítette el.
- 2017 Hivatalos értesítést kapott egyházközségünk, mely szerint Magyarország Kormánya a kecskeméti református templom műemléki felújítását 350 millió forinttal támogatja. Ezzel kezdetét vehette az évek óta esedékes templom-renoválás. 2018-ban egyházközségünk beszerezte a szükséges engedélyeket, illetve elkezdte a tervezési munkákat. A kivitelezés 2019 májusában kezdődött, és 2020. május 24-én ünnepi háladó istentisztelet keretében került átadásra

a templom. A tervezési munkával Vinczellér Zsoltot (Vinczellér Design Stúdió), a generál kivitelezéssel az Építő Simon Kft.-t bízta meg az egyházközség. A felújítás összes költsége 630 millió forint volt.

A tervbe vett és elvégzett külső munkák a nagyszabású felújítás során:
A falra felfutó borostyán és vadszőlő eltávolítása; a régi vakolatréteg leverése, a teljes falfelület újravakolása, színezése; a díszítő kövek tisztítása, fugázása; az ablakok felújítása, cseréje; a tetőszerkezet javítása, megerősítése; a teljes cserépfedés cseréje, az évszamos (2019) cserépfelület kialakítása; a réz jágsáv cseréje, megnagyobbítása; a réz tetőélek cseréje, a vízszintes és függőleges ereszcatorna cseréje; a csapadékvíz elvezetése, bekötése a városi csatornahálózatba; a villámhárító rendszer és hófogó felújítása; a Kossuth tér felőli „bazársori” homlokzat javítása, festése; a templomkert rendbetétele, locsolóvíz-hálózat kiépítése, a templomkert kerítésének javítása; akadálymentes feljáró kiépítése, a bejáratoknál díszkorlát kialakítása, a torony alatti lépcső javítása; a homlokzat díszkivilágításának kialakítása; a „bazársor” felőli zárt udvar térkövezése; a torony fém zsalugáttereinek javítása, festése; a templomhoz illeszkedő épületrészek lapostetőinek szigetelése.

Tervbe vett és elvégzett belső munkák:

A teljes elektromos rendszer felújítása, a teljes világítási rendszer felújítása; a teljes hangosítási, vetítési, wifi- és riasztórendszer felújítása; ablaknyitó (szellőztető) motorok felszerelése; az első emeleti karzatot tartó 8 db vörös mészkö pillér feltárása, restaurálása; a hőközpont teljes felújítása, a fűtési rendszer részleges javítása; a teljes belső tér tisztasági festése; a torony alatti raktárhelyiség kialakítása; az orgona teljes kitakarítása; az egyik kisharang tartószerkezetének javítása.

A templomunkon az elmúlt évszázad folyamán elvégzett munkálatok – a kisebb javítások éppúgy, mint az átfogó, nagy, műemléki felújítások – mindig és ugyanazon célt szolgálták: Kecskemét város főterén Isten örök dicsőségét hirdesse a menny Istenének a háza... (Ezsd 7,23b)

Orgonáink története

SZERZŐ BARTHA JULIANNA

SZERKESZTETTE LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ

Templomunk első orgonája 1811 karácsonyára készült el. Erről a hangszerről annyi maradt fenn, hogy 1 manuálos, 1 pedálos mechanikus szerkezetű volt. Ez a hangszer szolgálta a gyülekezetet egészen 1890-ig, amikor egy új orgona építését határozták el. A második orgona építésével Angster József pécsi orgonaépítő mestert bízták meg, és az orgonával kapcsolatos ügyek intézésére az elnökségen kívül egy külön bizottságot hoztak létre. 1890. december 21-én avatták fel ünnepélyes keretek között az új orgonát, amelyet Loóhr János szegedi orgona-művész minden tekintetben kitűnőnek értékelt. Az 1911-es földrengés nem kímélte a templomunkat, beszakadt a boltozat, és sérült az orgona is. Az átépítés idejére az orgonát lebontották, és az Angster Orgonagyárban bővítették 22 sípsorosra. Ekkor kapott villanyfűjtatást, a mechanikus rendszert pedig pneumatikusra cserélték. A második világháborúban, 1944 őszén találat érte a templomot, az egyik akna az orgonakarzat közelében robbant fel,

kárt okozva az orgonában. A háborús idők miatt csak a következő évben szólalt meg újra a hangszer. 1986-ban felújításon esett át, de a rendszerváltás után az egyre szaporodó hibák miatt napirendre került rekonstrukciójának ügye. Végül 1998–99-ben az akkori presbitérium kétfordulós pályázat után a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúrának szavazott bizalmat az orgona nagyszabású átépítéséhez, amely a gyülekezet összefogásával a 2000-es évek elején valósult meg. Ennek során Sepsy Károly debreceni lelkész-orgonaművész tervei alapján az orgona diszpozíciója 22 regiszterről (sípsorról) 36-ra nőtt. Valamint beépítésre került 5 új nyelvsíp-változat is, amely a trombita hangjára emlékeztető hangzást eredményez. A másik újdonság az ún. Setzer-kombináció volt, amely technikai megoldás az orgonistának nyújt játék közben segítséget. Az orgonában a villany fűvómotoron kívül minden mechanikus módon működik, így szólal meg a hangszer. Az elektronikának elsősorban a visszajelzéseknél van szerepe. Az orgona felújításánál a takarítás során egyenként kézbe került a 2578 síp, az arasznyi méretű legkisebbtől az 5 méteres legnagyobbig. A homlokzati sípok újrapolírozása a pécsi műhelyben történt meg. Ezenkívül az elektronikai rendszereket is javították és újraszabályozták. A megújult orgona ma csaknem kétszer akkora, mint 1890-ben volt, és lényegesen jobb, használhatóbb, gazdagabb, mint korábban. Történetének időszámítása újrakezdődött.

Harangtörténet

SZERZŐ ZILAHI KÁLMÁN

SZERKESZTETTE LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ

Templomunk legnagyobb harangját, a Rákóczi-harangot I. Rákóczi György erdélyi fejedelem ajándékozta a gyülekezetnek 1641-ben, amely az akkori fatemplom mellé emelt fatoronyba lett elhelyezve. Ez a harang több ízben újraöntésre került, legutóbb 1856-ban Pesten, Schaudt András műhelyében. Súlya 20 mázsa, C hangú, az egyházközség pelikános címere és a református kakasos címer díszíti. Érdekessége, hogy a római katolikus nagytemplom nagyharangja súlyában és hangjában is megegyezik vele.

A Szappanos-harangok története 1856-ban kezdődött. Ekkor döntött úgy Szappanos István föld-birtokos, hogy két esztendővel korábban elhunyt neje emlékére harangot öntet. Ez a harang 60 évig szolgálta gyülekezetünket, majd az I. világháború áldozata lett 1916-ban. A következő generáció tagjai (unokái) 1925-ben ismét megöntették harangjukat, ami a II. világháborúban veszett el. Templomunk fennállásának 300 éves jubileumára, 1984-ben

készült el a harmadik Szappanos-harang, melynek súlya 10 mázsa és E hangú.

A toronyban lévő harmadik harangot Koháryszentlőrinci harangnak hívjuk. A Koháry előtag a város egykori földesurára utal. Több ízben is átöntésre került, legutoljára 1851-ben Budán Joanem Picher mester által. Ez a harang is az I. világháborúban veszett oda, de 1924-ben az akkori presbitérium úgy döntött, hogy újraönteti és nevében továbbélteti. 47 év után azonban a Koháryszentlőrinci harang megrepedt, használhatatlanná vált, ezért 1971-ben Gombos Lajos örbottyáni harangöntővel öntették újra. Díszítése a búzakalász-koszorúba foglalt kehely, súlya 560 kg, hangja G. Negyedik harangunk a kisharang, súlyát hozzáértők többféleképpen becsülték meg, de leghitelesebb forrásnak az öntő cég 1898-ban megjelent katalógusát tekinthetjük, miszerint 74 kg és G hangú.

Harangozási rend: Hétköznap reggel 7¹⁰-tól a Szappanos-harang szól 5 percig. Vasárnapi, ünnepi, ill. esti istentiszteletek előtt 5 percig a három nagyobb harang hívogat. Temetéskor férfi halott búcsúztatásakor 3x1 perc a Rákóczi-haranggal, majd 5 perces összehúzás. Női halott temetésekor 2x1 perc a Szappanos-haranggal, majd 5 perces összehúzás. Végül az utolsó útra kíséréskor újabb 5 perces összehúzás. Minden év április 2-án este 20³⁰–21⁰⁰-ig az 1819-es nagy tűzvészre a Rákóczi-harang zúgása emlékeztet.

A katonatelepi református templom és gyülekezetrész

SZERZŐ LACZAY ANDRÁS

A Kecskeméttől északra eső tanyás területeken – Úrréten és Talfáján – arányait tekintve sok református élt már a 19. században. E két terület határán, a mai Ceglédi út mentén jött létre Katonatelep. A megszülető „tanyaközpont” a nevét az itt szülőültetvényt létrehozó református gyógyszerész, Katona Zsigmond presbiterről kapta. A két világháború között már rendszeresen tartottak a tanyákon istentiszteletet. A második világháborút követően pedig egy család telket adományozott az egyháznak, hogy azon templomot építsen. A kommunista diktatúra idején azonban szó sem lehetett arról, hogy a terv megvalósuljon; magát a telket pedig államosították.

Az 1980-as évek elején Pungur Béla lelkipásztor – aki korábban már szolgált Kecskemétnek ezen a területén – látogatta a katonatelepi és környező tanyákon élő reformátusokat. Istentiszteletet ekkortájt havonta egyszer a helyi iskolában tartottak. Az 1990-es évek második felétől ismét felvetődött az istentiszteleti hely építésének gondolata. Az egyházközség a várostól kapott telket erre a célra. Az alapkőletételre 2002. november 10-én került sor. Egy héttel később pedig a presbiterek – összefogva önkéntesekkel – már az alapot is kiásták. A templom, a parókia és a melléképület terveit Neuhauser László építész-mérnök készítette el. Az építkezés két évig tartott, a 130 fő befoga-

dására alkalmas templom felszentelésére 2004. december 4-én került sor. A templom 21 méter magas tornyába 2005 tavaszán került harang. A 140 kg-os E-hangú harang Gombos Miklós harangöntő mester műhelyében készült.

A templom és a vele egybeépült parókia között egy kicsiny hivatali helyiség került kialakításra, amely bibliaóráknak, gyermek-istentiszteleteknek adott otthont. A gyülekezet azonban kinőtte ezt a helyiséget, így 2015-ben a templom és a melléképület összeépítésével új, tágas, mintegy 30 főt befogadni képes gyülekezeti terem jött létre.

A templomkertet gyümölcsfák, díszfák, cserjék teszik otthonosabbá. Itt kisebb-nagyobb szabadtéri gyülekezeti eseményeket lehet tartani. A templomban gépkocsival érkezők számára kulturált parkoló létesült. A gyülekezetrész a Kecskeméti Református Egyházközség részeként működik. Heti rendszerességgel istentiszteletre, gyermek istentiszteletre, bibliaórára kerül sor. A gyerekek az óvodában és az iskolában hittanórán ismerkedhetnek a református hit alapjaival. A gyülekezetrészben imaórai közösség és családok kör is működik, rendszeresek a különféle közösségi összejövetelek: filmklub, gyülekezeti nap, zenés áhítatok.

Célunk, hogy Isten országát hirdessük az emberek között, és olyan közösségként éljük az életünket, ami lelki otthonná válik minél több ember számára.

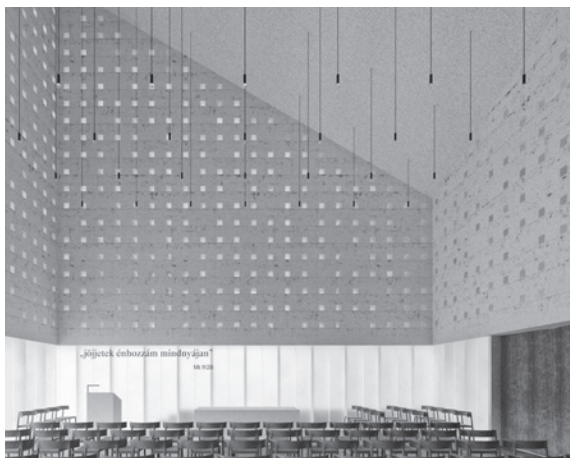
Templomot a Széchenyivárosba!

SZERZŐ KUTI JÓZSEF

A címben szereplő mondatot akkor érthetjük meg igazán, ha megemlékezünk egy, a XX. század közepén megfogalmazott szándékról: „*Gyülekezeti életet a Széchenyivárosba!*” Hetven évvel ezelőtt, még jóval a lakótelep építése előtt indultak ugyanis az első igei alkalmak az akkori Széchenyivárosban. Azóta helyszínek, lelkészek, gyülekezeti tagok változtak, de a szándék nem: ígét, igehirdetést, gyülekezeti életet Kecskemét egész területére, különösen a sűrűn lakott városrészekbe!

A lakótelepek megépülésével Széchenyiváros gyülekezeti életének szervezése mindenképpen kiemelt feladattá vált. Rendszeres istentisztelet indult, s ezt követték a hétközi alkalmak is. A terebélyesedő gyülekezet pedig megalapozta a döntést: saját, gyülekezeti célra kialakított épületet kell vásárolni vagy építeni.

Több lehetséges épület és telek megtekintése után 2018-ban kérte egyházközségünk a 3708/10. hrsz.-ú állami tulajdonban lévő ingatlan átadását.

Ez 2020 szeptemberében meg is történt, 2021-ben pedig elindult a templomépítés előkészítése, a tervezők kiválasztása és a beruházás anyagi alapjainak feltérképezése. Így érkeztünk el 2022-be, amikor a szomszédunkban kitört a háború, és azt rögtön követte az egész Európát sújtó gazdasági válság.

Mi az, ami változott, és mi az, ami nem? Kezdjük azzal, ami nem változott! Nem változott az egyház-község elkötelezettsége a templomépítés ügye mellett, és nem változott az egyházkerület, valamint az önkormányzat támogató attitűdje sem. Folyik az adakozás és az imádság a templom felépítéséért. A dunamelléki egyházkerület márciusban felvette a széchenyivárosi templomépítést a kiemelt egyházkerületi beruházások közé, és már a tervezést 20 M Ft-tal támogatta.

Ami viszont megváltozott, az az állami támogatáshoz való hozzájutás lehetősége. Pedig a 2010 és 2021 közötti időszakban a magyar állam nagyvonalúan támogatta a keresztyén egyházak templomépítési terveit. A Kecskeméti Református Egyházközség jelentős tartalékokat különített el a széchenyivárosi templom felépítésére. Mind az elnökség, mind a gyü-

lekezeti tagság készen áll a további áldozatvállalásra, de egy ekkora mértékű építkezéshez szükségünk van az állami finanszírozásra.

Várnunk kell. A kérdés az, hogy a várakozás csak kieső időt jelent-e számunkra, vagy hozadéka is lesz. Az biztos, hogy a templom felépítéséig biztosítanunk kell a széchenyivárosi gyülekezet rész működésének feltételeit, s ez nem is látszik bonyolult feladatnak. Mind a Szent-Györgyi iskola, mind a szomszédos új könyvtár a rendelkezésünkre áll. Átgondoljuk a jelenlegi épület üzembehelyezésének a lehetőségét is. Nyeresége lehet a várakozásnak a tervek finomítása és az új épület energetikai mutatóinak javítása. De nyereség lehet az is, ha megerősödünk a türelemben és az Isten iránti bizalomban. Mert a világ eseményei ugyan követhetetlenek, s irányításuk lehetetlen, de Isten akkor és úgy nyit kaput majd a templomépítés előtt, amikor és ahogy Ő azt jónak látja. Ebben megnyugodva pedig végezhetjük nap mint nap a belső, lelki építkezés hűséges munkáját.

„Jó csendben várni az ÚR szabadítására.” (JSir 3,26)

Gyülekezeti terem, Tóth Endre Terem, Gyülekezeti Központ

SZERZŐ KUTI JÓZSEF

Az elmúlt században a protestáns egyházakban a szolgálati rend változása magával hozta a gyülekezetek épületstruktúrájának változását is. A XIX. század végéig a helyi közösségeknek általában három épülettípusra volt szükségük: templomra, parókiára és az egyházi iskolára. A XX. század közepén eltűntek az egyházi iskolák, viszont megjelentek a gyülekezeti termek. Ennek oka az volt, hogy már nemcsak az istentiszteleti alkalmak számára kellett helyiséget biztosítani, hanem a hétközi alkalmak – bibliaóra, imaóra, énekkar, asszonykör, teadélután, hittanóra, konfirmációi felkészítés – számára is. Ezekhez kisebb, családiasabb, fűthető, vizesblokkal, sőt konyhával rendelkező, új egyházi épülettípusra, gyülekezeti termekre volt szükség.

Így történt ez Kecskeméten is. A kétezres évek elejére már régi gyakorlata volt a kiscsoportos gyülekezeti alkalmaknak. Ezeket egyházközségünk változó helyszíneken, de lényegében a városközpontban oldotta meg. 2014-ben újra változtatni kellett a gyülekezeti terem használatán. Ennek a legfőbb oka az volt, hogy az általános iskolának megnőtt a helyigénye. Az Újkollégium Szappanos-szárnyában elhelyezkedő „kiskonviktusból” tantermek lettek, így az átkerült a Csányi János körúti, addig gyülekezeti funkciókat ellátó Tóth Endre Terem helyére.

Az egyházközség vezetése ekkor kidolgozta az új gyülekezeti terem koncepcióját. Az átalakításra azonban nemcsak az iskola terjeszkedése miatt került sor. Érdeemes megemlékezni két másik, legalább ennyire fontos okról is. Az egyik a hatékony gazdálkodás elve volt. 2014-ig a kiscsoportos alkalmainkat négy-öt, egymáshoz közeli, de különálló helyszínen szerveztük: a Csányi körúti Tóth Endre Teremben, a Kálvin téri ifjúsági galériában, a parókiaudvaron található presbiteri, gondnoki szobákban, illetve a játszóházban, valamint a Kéttemplom közben kialakított Agapé teaházban. Indokoltnak látszott a sok párhuzamos, hetente egyszer megszervezett alkalom számára egy többfunkciós, költséghatékonyan üzemeltethető Gyülekezeti Központ kialakítása. A másik ok misztéri volt. Gyülekezetünk alkalmi bizonyos értelemben rejtettek, és néha követhetetlenek voltak a szélesebb közönség számára. Az új Gyülekezeti Központ a korábbi lehetőségeknél határozottabban lépett ki a hívek és a városi nyilvánosság elé.

2015. április 12-én Hegedűs Béla esperes szolgálatával vettük használatba a Kálvin tér és a Szabadság tér sarkán, a parókia földszintjén kialakított új központot. Vinczellér Zsolt építész a korábbi üzletek helyén tervezte meg a háromhelyiséges ifjúsági galériát, valamint a Tóth Endre és a

Kovács Bálint Termekből, a vasárnapi iskolás szobából, a raktárból és a konyhából álló Gyülekezeti Központot. Mivel az egyházközségnek nagy létszámot befogadó helyisége kettő is van a belvárosban – az Újkollégium és az Internátus dísztermei – arra törekedtünk, hogy kisebb, párhuzamosan is használható, szükség esetén összekapcsolható, konyhával és vizesblokkokkal rendelkező épület-együttest biztosítsunk a gyülekezet számára. Így is lett! Az elmúlt nyolc évben se szeri, se száma a Gyülekezeti Központban szervezett bibliaóráknak, gyermek, ifjúsági és felnőtt alkalmaknak, evangélizációknak, előadásoknak, könyvbemutatóknak,

bizottsági üléseknek és szeretetvendégségeknek. És a sornak nincsen vége! Nem telt bele egy év sem, a katonatelepi templom mellett kialakításra került az ottani gyülekezeti terem, s az a reménységünk, hogy nemsokára a Széchenyivárosban is megépül az a XXI. századi református templom, amelyben már eleve egy fedél alatt lesznek az istentiszteleti tér, a kiscsoportos szobák és a szociális helyiségek.

Bár az elmúlt évszázadok alatt sokat változott az egyházi épületek funkciója, és így szerkezete is, a cél ma is ugyanaz: az épületeken keresztül szolgálni Isten dicsőségét és az épületek körül élők lelki üdvösségét.

Az Ókollégium

SZERZŐ: SZÉKELY GÁBOR

SZERKESZTETTE BÁN MAGDOLNA

A mai Ókollégium építésekor (1830–1834) valószínűleg csak ez a „kollégyiomnak” nevezett épület volt Kecskemét első, impozáns, emeletes építménye. Műszaki terveit Hofrichter József (1779–1835) pesti építőmester készítette, akinek legismertebb munkája a budapesti Kálvin téri református templom. Hofrichter vélhetően Hild József (főhomlokzat) elképzeléseit figyelembe véve készítette el terveit, melyeken a pedagógiai megközelítés helyett inkább a visszafogottan elegáns, impozáns megjelenés érvényesült. Az építkezés tavasszal kezdődött Fischer Ágoston helyi mester vezetésével, de a munkálatokat teljesen csak 1871-re fejezték be. Még

1865-ben a termék jobb megközelítése érdekében az udvari homlokzat felé függőfolyosót építettek.

Az épület hajdanán a Dunamelléki Református Superintendencia (Egyházkerület) kollégiuma (értsd: alapfokútól a felsőfokú képzésig, a bentlakásig mindent magában foglaló oktatási intézmény) volt, vetekedve a híres Debreceni Református Kollégiummal. 1841-től főiskolai, 1860-tól jogakadémiai státuszt kapott. Az épületben tanuló leghíresebb diák Jókai Mór volt. A főgimnázium és a megindult jogászképzés mellett 1860-ig a Kecskeméten működő teológiai intézet is itt kapott helyet. Később ezen épület falai között kapott helyet a Főiskolai Könyvtár, Kecskemét

Gyülekezeti Központ

Ókollégium épülete

első nyilvános könyvtára (1907), mivel azt nem csupán a diákok használhatták. Itt működött 1924-től az Egyetemes Református Jogakadémia. Az épületnek remek építészettechnológiai érdekességei vannak (fali légfűtéses rendszer, tetőszerkezet, a padlástérből jól látható boltozati „hátoldal”), emellett jó az akusztikája, belső udvara szintén figyelemreméltó.

A századfordulóra azonban a szűknek bizonyuló épület átalakítását, bővítését tervezték, végül az Újkollégium megépítése mellett döntöttek. 1944 őszétől az összevont felekezeti iskolák működtek

itt. 1948-ban az egyházi iskolák államosítása során a jogakadémiát felszámolták. Az épületet ezután több iskola és a megyei pedagógiai intézet központja használta. Az egyházközség 1991-ben kapta vissza, s benne az 1990-ben újraindított gimnázium működött 1997-ig. 1994-ben a jogakadémia utódjaként itt indult meg a Károli Gáspár Református Egyetem és a Szegedi Tudományegyetem közös jogászképzése. 1997-ben a Ráday Múzeum és több magángyűjtemény, majd 2010-ben az egyházközség levéltára is ide költözött.

Felhasznált irodalom: *Ötödfélszáz esztendő*k, Kecskemét, 2014. 80.

Az Újkollégium

SZERZŐ: SZÉKELY GÁBOR

SZERKESZTETTE BÁN MAGDOLNA

Az 1800-as évek végére az Ókollégium épülete egyre inkább szűkösnek bizonyult, és felújítása is szükségessé vált. Az egyháztanács 1906 decemberében építésügyi bizottságot hozott létre Mészáros János lelkész és Győrffy Balázs főgondnok vezetésével. A helyhiány megoldására felmerült az átalakítás, valamint egy új épület emelésének gondolata is. Végül az egyház vezetőségének döntése nyomán 1908 májusának végén megszületett az építésről szóló elvi egyházközségi határozat. Az építkezéshez három lehetséges telek jöhetett szóba: az egyik az Ókollégiummal szemben (mai Kálvin tér), a másik

a Rákóczi úton a Törvényház és a Cifrapalota közötti területen, míg harmadikként az a telek, ahol végül felépült az Újkollégium. A telket részben vétel, részben csere útján szerezte meg az egyház. Kecskemét polgármestere ekkor Kada Elek volt, aki felkarolta az iskolaépítési törekvéseket.

Két terv készült az új oktatási épületre. Az egyiket Nagy Károly műegyetemi tanársegéd, a másikat Mende Valér építész, a Luther-palota tervezője és Dombi Lajos gimnáziumi rajz- és művészettörténet-tanár készítette. Az egyháztanács döntése nyomán végül az utóbbiak elképzelése és együttmű-

kődése alapján született meg végleges formájában a magyarországi szecesszió jellegzetes, kiemelkedő alkotása, az Újkollégium terve.

A megbízott tervezők 1909 novemberében a kitűzött 60 napos határidőre elkészítették a tervet, melyet az egyháztanács 1910. április 10-én fogadott el. Az Újkollégium építőmestere Zaboreczky Ferenc mérnök volt, aki jóllehet nem a legolcsóbb ajánlatot adta, de helyi mesterként – második legolcsóbb ajánlatával – mégis ő nyerte el a kivitelezés vezetését.

Az építkezés egy évvel később indult el, 1911 márciusában. Az alapkövetételére április 18-án került sor. Az építés fedezetéül az államsegély szolgált, valamint az 50 évre felvett mintegy 1 millió korona kölcsön.

Az építkezés gyors ütemben folyt mindaddig, míg a városunkban hatalmas károkat okozó július 9-i földrengés meg nem állította. A katasztrófa miatt a munka gyakorlatilag leállt. Az épületben ugyan nem esett sok kár, de a költségek egyszeriben megnövekedtek: gondoskodni kellett arról, hogy az épület egy hasonló erejű földrengést is kibírjon.

Az eredeti tervek szerint 1912. június 30-ig kellett volna az új főiskolai épületet átadni, ami- ben végül szeptember 20-án megkezdődhetett a tanítás. Mivel az építési költségek megemelkedtek, nem volt lehetőség új eszközök beszerzésére. Így minden felszerelést, taneszközt az Ókollégiumból hozták át, és csak lassacskán bővítették, cserélték azokat. Ezzel együtt is modern tantermek, szertárak jellemezték az új épületet, amelyben helyet kapott az egyházközségi könyvtár. A munkálatok még a következő évben is folytak, de tavaszra a diákok már használatba vehették az udvart és a tornacsarnokot is. Az építkezés 1913 májusáig

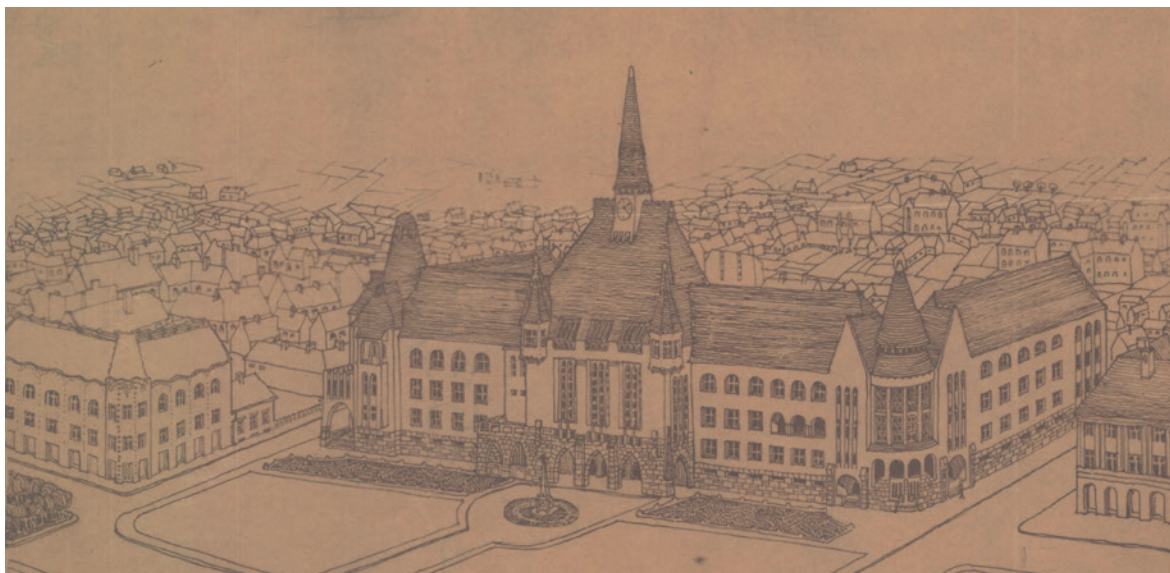
tartott. Az Újkollégium avatását 1914 májusára, a Kecskeméti Református Egyházközség 350 éves fennállásának ünnepére tervezték, de erre végül nem került sor.

Már a tervezésnél figyelembe vették, hogy az Újkollégiumban szükséges elhelyezni a jogakadémiát, mely az épület átadását követően meg is kezdte működését az északnyugati szárnyban. Egészen 1924-ig folyt itt jogi képzés, amit aztán visszaköltöztettek az Ókollégiumba. A református tanítóképző is az Újkollégiumban kezdte meg működését 1918-ban. Csak 1930. október 16-án költözött a Kaszap utcai, ma is tanítóképzőként működő épületbe.

Az első világháború az iskolák életében is éreztette hatását. Más oktatási célú épülettel ellentétben az Újkollégiumot nem foglalták le kórházi vagy egyéb célokra, mindvégig az oktatást szolgálta. Ám a két református intézmény (gimnázium és jogakadémia) mellett további öt iskolának is otthont adott az épület. Itt működött a piarista gimnázium, az állami főreáliskola, a felső kereskedelmi iskola, az állami polgári leányiskola és egy elemi iskola. A tanítást így délelőtti-délutáni rendszerben oldották meg rövidített órákkal.

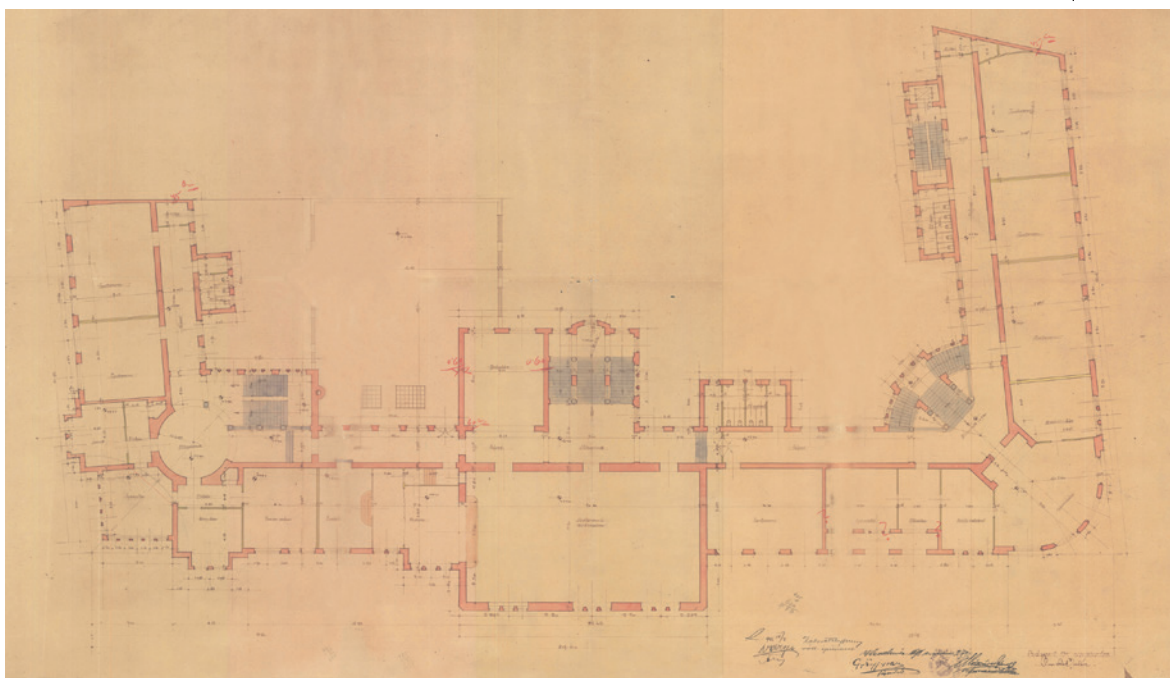
A Tanácsköztársaság idején az állam és egyház szétválasztása mellett kimondták az egyházi iskolák államosítását, így az épület állami tulajdonba vételét. Erre végül a tanácskormány bukása miatt nem került sor.

A gimnáziumban a korabeli rend szerint csak fiúk tanulhattak. A lányok magántanulók lehet- tek, és a feljegyzések szerint minden tanév vé- gén Budapesten tettek vizsgát. Az egyházközség presbitériuma a helyzet orvoslására 1924 őszén leánylíceumot indított. Ennek növendékei vették

A Kecskeméti Ref. Főgymnasium és Jog Akadémia távlatképe || Mende Valér

A kecskeméti ev. ref. egyház jogakadémia és főgymnasium építkezése. II. emeleti alaprajz || Mende Valér

birtokba a jogakadémia által korábban használt termeket.

Az Újkollégium régóta tervezett bővítése 1929-ben valósult meg. Ekkor épült fel az internátusi szárnyrész (Szappanos-szárny) az egyháztanács 1928. július 15-i határozata alapján. Érdekes egybeesés, hogy mindez azokon a telkeken történhetett, amelyeknek kisajátítására 1908-ban még nem volt lehetőség. E bővítés a Kálvin tér felőli oldalon történt az eredeti épület folytatásaként, és a befejezést követően az épület „bekanyarodott” a Búzás Mihály utcába. Az egyházközség a kivitelezésre 250.000 pengőt szánt, melyhez a valuta alapú hitelt az Országos Protestáns Hitelszövetkezet biztosította. A bővítés terveit Szappanos Jenő, kecskeméti építész főmérnök, egyházközségünk presbitere készítette. Az épületszárny 1929 szeptemberére készült el.

A háború, az 1944 őszen közeledő front merőben új helyzetet teremtett az iskolában. Az 1944–45-ös tanév elején az évnnyitót még megtartották, de az oktatás már nem indulhatott meg. Október 31-ét követően a Vörös Hadsereg hadikórházát alakított ki az épületben. Az udvar felőli oldalon egy kisebb falszakasz egy bombázás során leomlott, és az épület több belövést is kapott. Az ablakok mind-egyike megsemmisült. Bár az épület szerkezetében nem esett kár, annál nagyobb pusztítást végeztek annak belsejében az orosz katonák. A berendezés 98 %-a megsemmisült, beleértve az ablakokon túl az ajtókereteket is, sőt 9 tetőgerendát is elfűrészeltek, óriási volt az anyagi kár. A presbitérium a helyreállításhoz szükséges összeget kölcsönökből, segélyekből, adományokból tudta fedezni. Az oktatás egyébként már 1945 novemberében elkezdődött eleinte magánházaznál, majd az Ókollégiumban, ahol római katolikus és református vallású vegyes

tanári kar oktatta a református gimnázium és a piarista iskola tanulóit.

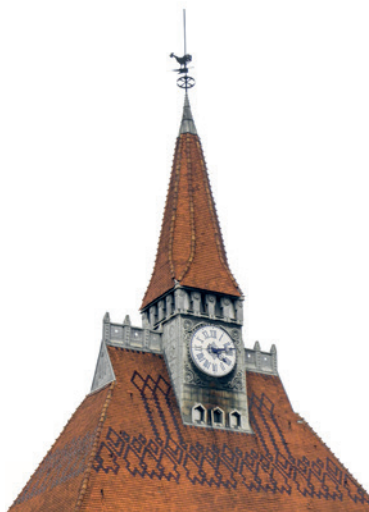
Az egyház által fenntartott intézmények folyamatosan indultak újra, illetve változásokra is sor került. A szülők kérvénye és a presbitérium tanügyi bizottságának döntése alapján a leánygimnázium négy osztályosról nyolc osztályosra bővült. 1946 szeptemberében a fiúgimnázium igazgatótanácsa javasolta a Református Általános Iskola elindítását is, kezdetben négy tanítói állással.

Az épület helyreállítása 1946. szeptember 1-jén kezdődhetett el. Ekkor már újra folyt a tanítás a falak között. A felújítás a pénzhány miatt lassan haladt, de az 1947-es tanév elejére szinte teljesen elkészült az iskola. Bár ekkorra a pénzcseppek is egyre inkább bezáródtak az egyházak előtt, éreztetve a következő hónapokban beálló fordulatot.

Az 1948/XXXIII. törvény kimondta az egyházi iskolák államosítását. Ez ellen a presbitérium tiltakozott, de nem sokkal ezt követően egyértelmű lett, hogy ősztől már nem folytatódhat itt az oktatás. A fiúgimnázium jogutódjaként a Károli Gáspár Állami Gimnázium, a lánygimnázium utódjaként az Állami Szenczi Molnár Albert Leánygimnázium jött létre. Később kimondták a kecskeméti Piarista Gimnázium megszűnését is. E két intézményt összevonták, ekkor kapta a Katona József Gimnázium nevet, hivatalosan 1949. szeptember 1-jén. Az államosítás után megalakult református általános iskola előbb Szabadság Térei Állami Általános Iskola, majd II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola néven működött tovább. Az államosítást követően az egyházközség tulajdonában maradt néhány helyiség, ahol a lelkeszi hivatal, a gazdasági hivatal, a gyülekezeti tanácsterem és az egyházközségi könyvtár működött. Az Újkollégiumot 1965-ben műemlékké nyilván-

Újkollégium épülete

nították. A '70-es évek elejére az épület homlokzata és teteje életveszélyessé vált. 1978-ban kezdődött az épület nagy felújítása, amelynek végeztével 1981-től ének-zenei általános iskola, gimnázium, az ekkor induló szakközépiskola, valamint az M. Bodon Pál Zeneiskola működött a falai között.

Egyházunknak a rendszerváltozás után nyílt lehetősége arra, hogy iskoláit újraindítsa. Az egyházközség presbitériuma a március 25-én tartott ünnepi presbitéri gyűlésen kimondta a Kecskeméti Református Kollégium újraindítását felmenő rendszerben, valamint az egyházközség államosított ingatlanainak visszaigénylését. A református gimnázium 1991-ben az Ókollégium épületében indult újra három új négy és két hatéves képzésű osztállyal. Ezt követően évről évre gyarapodott a tanulók létszáma. Az Újkollégium birtokbavétele csak később, 1992 tavaszán valósult meg. Kecskemét Megyei Jogú Város Közgyűlése 1992. április 27-én döntött az Újkollégium átadásáról. Az itt működő zenei oktatási intézmények pedig méltó elhelyezést kaptak.

Az 1994. január 1-jén telekkönyvileg az egyházközség tulajdonába került épületben szeptember 1-jétől megkezdte működését a Református Általános Iskola. A következő időszakban az általános iskola mellett hamarosan a gimnázium is birtokba vette a termeket. Az épület Kálvin téri szárnyában rövid ideig még internátusi szobák is működtek. Az Újkollégium teljes használatbavételére 1997. szeptember 1-jén került sor. A visszakapott épület azonban szűkösnek bizo-

nyult, ezért bővítésre volt szükség. 1998 és 2004 között új épületszárnyakkal és új helyiségekkel bővült a kollégium épülete. Ezek tervezése Neuhäuser László építész nevéhez köthető, aki a Mende-Dombi-féle tervrajzokat figyelembe véve készítette el az új oktatási szárny terveit.

1998-ban egy emelettel bővítették a tornaterem feletti részt, 2000. június 25-én pedig letették az új oktatási szárny alapkövét. Az új szárny 10 termet, 2 biológiai előadót, 4 váltótermet, 2 szertárt foglal magába, valamint az iskolai könyvtárat. 2004. augusztus 13-án került sor a tornatermet és uszodát is magában foglaló sportszárny átadására. A tanuszoda ötlete már Mende Valér terveiben is megtalálható volt, éppen azon a helyen, ahol 2004-ben meg is valósult. Az azóta eltelt időben több bővítés, átalakítás történt az épületen belül. A középső részen egy szint ráépítésével négy tanterem, illetve ún. „zsibongó” került kialakításra. Az általános iskolai részen a padlástérben alakítottak ki tantermeket. Az elnöki szobából is tanterem lett, a díszlépcső alatti pincerészen pedig dráma-terem készült a gimnázium részére. Folyamatosan újították fel a vizesblokkokat. Elkészült az elülső homlokzat festése, valamint a külső nyílászárók cseréje is megtörtént. 2021-ben kezdődött az épület informatikai hálózatának bővítése, valamint az új telefonközpont telepítése. Sor került az épület energetikai korszerűsítésére, ami az épület belső részén lévő ablakok cseréjét, valamint újabb nap-
elemek telepítését jelentette.

A díszterem és üvegablakai

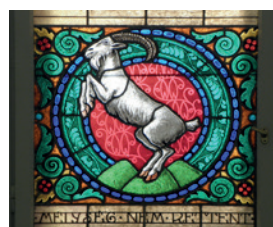
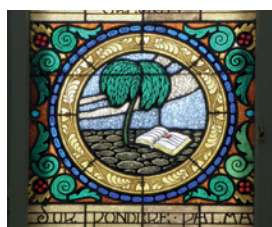
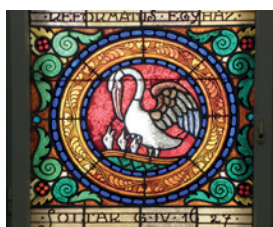
SZERZŐ SZÉKELY GÁBOR

Míg Róth Miksa neve szinte az üvegművészet szinonímája lett, és nevéhez számtalan köz- és magánépület díszüvegezése fűződik, addig a három évvel fiatalabb testvéréről, Róth Manórról (1868–1944?) jóval kevesebbet tudunk. A lakónyilvántartások szerint a főváros VIII. kerületében, bátyja Kender utcai műhelyéhez közel, a Víg utca 6. szám alatt, az 1930-as években pedig Kőbányán lakott. Valószínűleg a II. világháború áldozata lett, de halálának pontos ideje és körülményei ismeretlenek. Az is bizonytalan, mikor dolgozott együtt Miksával, és mikor önállóan. Nevéhez kevesebb, de nem kevésbé magas színvonalú munka fűződik, mint bátyjához.

Ezt az Újkollégium üvegablakai is bizonyítják. Az épület középrizalitja foglalja magában a dísztermet, melynek megvilágítását hosszú, félköríves végződésű ablakok biztosítják. Ezek díszes, stilizált növényi motívumokból álló keretét inda- és virágdíszek töltik ki. Az ablakok alatt az erkélyek ajtóit is hasonló díszítésű színes üvegekkel látták el. Az ablakok alsó részén, kör alakú keretben található üvegfestmények a református egyház szimbólumait és jeles személyiségeit ábrázolják, alul és felül felirattal kísérve. Az ikonográfiai programot az építési bizottság állította össze, melyet az egyháztanács 1912. június 2-án hagyott jóvá. Sorrendben a következőket ábrázolják:

1. A magyar királyság címere, valamint a felirat: „Regnorum fundamentum Virtus.” (A királyság alapja az erény.)

2. A kecskeméti református egyházközség címere, fiait vérével tápláló pelikán és a felirat: „Soltár CIV. 16. és 27 vers” (A zsoltárrészlet: „Megelégítettnek az Úrnak fiai”, „Mindenek Te rád néznek, hogy eledelt adj alkalmas időben.”)
3. A kecskeméti református kollégium címere, a pálma a „Crescit sub pondere palma” felirattal. („Teher alatt nő a pálma.” Ide kapcsolható a 90. zsoltár részlete: „Az igaz virul, mint a pálmafa / magasra nő, mint a libanoni cédrus.”)
4. Kecskemét város címere és jelmondata: „Sem magasság, sem mélység nem rettent.” (Pál Rómaiakhoz írott levele 8,39 alapján)
5. Hullámokon hánykódó gálya, melynek felirata: „Fluctuat, nec mergitur.” („Hánykolódik, de nem süllyed el.”)
6. Kálvin János arcképe, „Soli Deo Gloria 1509–1564” felirattal. (Egyedül Istené a dicsőség!)
7. Szegedi Kis István arcképe, „1505–1582. Jeremiás XXXIX. r. 18. v.” A megjelölt versrészlet: „Bizonyára megszabadítlak téged, nem esel el fegyver miatt, és a te lelked megszabadul, mert reménységed volt bennem, ezt mondja az Úr.”)
8. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem lovas képe. A felirata pedig: „Si Deus pro nobis quis contra nos?” („Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?” – Pál levele a Rómaiakhoz 8,31)
9. Rákóczi György erdélyi fejedelem lovas képe, a „Non est volentis neque currentis, sed solum miserentis Dei. Róm. IX. r. 16. v.” felirattal.

(„Ezért tehát nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” Róm 9,16)

A kilenc üveglablak hármasságokban helyezkedik el. Az első két címer fog közre egy jelképes ábrázolást, a másik kettőn egy-egy portré fog közre egy címet. A címerek közül hármat (az ország, az egyházközség és a város címerét) az épület főhomlokzatán, a bejárat fölött is elhelyeztek, melyek pirogránitból készültek. Az üveglablakok a karzattól a színpadig vezetik a néző tekintetét, a címerek sorrendje a nagyobb közösségektől az egyre kisebb egységek felé halad (ország, város, egyházközség, iskola). A Magyar Királyság akkori hivatalos címerében, a szív pajzsban Magyarország címere, körülötte a társországok, Dalmácia, Horvátország, Szlavónia, Erdély és Fiume címere látható. A latin nyelvű jelmondat Ferenc császár és király jelmondatára emlékeztet: „*Iustitia regnorum fundamentum*”, vagyis: „*Az igazság az országok talpköve.*” Az országcímer és a városcímer között elhelyezett gályaábrázolás a keresztyén egyházat jelképezi, mely sok megpróbáltatáson megy keresztül, de nem pusztul el, hanem végül célba ér. A hajó és a hozzá tartozó jelmondat szerepel Párizs címerében is.

Középen helyezték el az egyházközség címerét, melyben a fiókait saját vérével tápláló pelikán, az ókeresztény idők óta használt szimbólum: Jézus Krisztus kereszttáldozatára, az emberiség megváltásáért kiontott vérére emlékeztet. Egyúttal az önfeláldozás, a jövő nemzedékekért vállalt erőfeszítések jelképe, utalva az iskolaépítő gyülekezet anyagi áldozatvállalására is.

Az egyházközség címere mellett két teológus is helyet kapott: Kálvin János és Szegedi Kis István. A francia születésű svájci reformátor a református

teológia megalapozójaként és az egyházszervezet kialakítójaként került ebbe a panteonba. A Kálvin-portré metszetekről jól ismert formában látható. Kezében könyveket tart, bordó színű, prêmes kabátot, ún. humanista köpenyt visel, jellegzetes formájú kék sapkával. A fehér szakáll a reformátort idős korúnak mutatja. A háta mögött két oszlop, előtte kinyitott könyv és tintásüvegekbe helyezett tollak vannak. Szegedi Kis Istvánnak a magyarországi református egyház megszervezésében országnrészre volt, ceglédi lelkészként Kecskeméten is érvényesülhetett a hatása. Kálvinnal egy üvegfestmény-együttesen történő ábrázolása azért érdemel kiemelt figyelmet, mert a 16. századi magyar teológus az egyetlen a magyar reformátorok közül, akiről hiteles ábrázolás fennmaradt. Tanítványa és utóda, Skaricza Máté készítette azt a rajzot, mely nyomtatásban is megjelent Szegedi Kis *Loci communes* című teológiai munkája és a Skaricza által írt életrajz kiadásában. Ez a rajz szolgált alapul az üvegek megfestéséhez is.

A harmadik egység közepén jelenik meg az iskola címere. A hozzá tartozó jelmondat arra utal, hogy a személyiséget a nehézségek, megpróbáltatások edzik, a lélek gyarapodása csak terhek felvállalásával érhető el. A címet két oldalról a magyarság és a reformátusság történetében egyaránt jelentős szerepet játszó erdélyi fejedelmek veszik körül. Folyóparti tájban, háttérben egy várral jelenik meg a pompás ruhába öltözött Bethlen Gábor díszesen felszerszámozott ló hátán, buzogánnyal a kezében. Fölötte két tondóban újabb jelképek sorakoznak. Balról egy felhőből kinyúló páncélos kardot, azon pedig koronát tart, körülötte pedig mondatzalag fut körbe „*Consilio firmata Dei*” („Isten tanácsával megerősítve”) felirattal. Jobbról egy

saját farkába harapó sárkánykígyó három pajzson az iktári Bethlen család és az Erdélyi Fejedelemség címerét fogja közre. I. Rákóczi Györgyöt hasonlóan ábrázolja az üvegkép, egy vár előtt vágat, buzogányával előre mutatva. Az üvegfestmény Peter Aubry egykorú metszetének tükörképes változata, Bethlen Gábor ábrázolásának hasonló metszetelőképe ismeretes. Rákóczi fejedelemnek helyi kötődése is van, mivel a kecskeméti egyházközségnek a róla elnevezett harangot és az Öreg Graduál énekeskönyv egy példányát adományozta. Ezek a jelképek és személyiségek példát adtak a

diákoknak hitből és hazaszeretetből, az iskolai ünnepek alkalmával látványuk erősítette a közösségi szellemet. Az erősen leromlott és hiányos üvegfestményeket a volt Palka Üvegfestészet rekonstrálta az 1980-as évek derekán, új fakeretbe pedig 2009-ben a Horváth Faipari Kft. közreműködésével kerültek. A színpad fölött a következő igei felirat olvasható: „*Uram, te voltál hajlékunk nemzedékről nemzedékre.*” (Zsolt 90,1)

Az 1980-as évektől eltelt időben a termet festették, mázolták, illetve a padlózat csiszolása is megtörtént.

Felhasznált irodalom: *Újkollégium*, Kecskemét, 2017. 56–61.

Az Emmaus ház

SZERKESZTETTE LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ

Emmausz vagy Emmaus (görög: Εμμαυς, latin Emmaus) falu a Bibliában. A görög szó meleg forrást, hévizet jelent. A Lukács evangéliumában olvasható történetben két tanítvány – „emmausi tanítványok” – megérkezik Emmausba, ahol találkoznak a feltámadott Jézussal. Boldog örömmel, megújulva térnek vissza Jeruzsálembe.

Az Emmaus ház megálmodói egykoron szereték volna, hogy egy ott töltött nap vagy hét ilyen krisztusi találkozással, felismeréssel, sorsfordító hatással legyen a mindenkor odaérkező számára. Nagy öröm és hálaadás, hogy több mint 35 éven át sokszor így lehetett.

Az 1980-as években az egyházközség elnöksége és presbitériuma kezdte el keresni azt a helyet, lehetőleg Kecskeméthez közel, ahol a gyülekezet tagjai békességben, a külvilágtól elzárta táborozhatnak. Nyárlőrincen az erdő közepén találtak erre alkalmas tanyát, ami a mai házak helyén állt. Az állami vezetés akkor nagyon egyházellenes volt, ezért sok-sok akadály gördült a vásárlás útjába, emellett a pénzügyi forrás is hiányzott. A nehézségek ellenére végül azonban sikerült a vétel. Az Emmaus tervezése 1984-ben kezdődött el, és a több ütemben folyó építkezést követően 2002-re érte el a jelenlegi állapotát. Neuhauser

László tervei alapján készült a ház, melynek átadására 1986. május 11-én került sor Tóth Károly püspök igeszolgálatával. Az építkezés munkálatai a gyülekezet tagjainak összefogásával zajlottak. Az argaui kantonális egyház jelentős anyagi támogatással segítette a tető elkészülését. Azt követően pedig a kerti munka – ásás, ültetés, gyepéglés, kaszálás, gereblyezés –, a nagytakarítás, a konyhai munka adott újabb feladatokat.

A gazdasági kapun belépve balra található a főépület, amelyet folyamatosan bővítettek az évek

során. A főépület mellett jobbra a „tornács ház” található. A hatalmas udvaron a gyerekek játszani, focizni tudnak.

A házat főleg tavasztól őszig használta a gyülekezet. Nyáron egyházmegyei lelkészi konferenciákat, kántorképző heteket, a gyermekeknek és az ifjúságnak nyári táborokat tartottak itt. De szívesen jöttek az ország más gyülekezeteiből is ide. Az évtizedek alatt presbiterek, pedagógusok, intézményeink diákjai, gyermekek, konfirmandusok, ifjúság, családosok, felnőttek, lelkészek, szenvedélybetegek találkozhattak egymással az Emmausban a különböző alkalmakon.

Jelenleg a ház kevésbé van igénybe véve. Az utóbbi években (2020-tól) az ide szervezett programok száma a Covid-járvány következtében jelentősen csökkent, a ház csak részlegesen üzemel. Az egyházi vezetés keresi a megoldást a kedvezőbb, jobb kihasználásra. Egy akadálymentesített, terasszal kibővített, egész évben gazdaságosan üzemeltethető, a kor igényeinek megfelelő épületegyüttes kialakítása a cél, amely szolgálja tudja az elődök által kitűzött missziót.

Református temető

SZERZŐ NAGY ÁGNES, ZILAHAI KÁLMÁN

Kecskeméten a XVIII. században hét helyen nyitottak felekezeti temetőt. A század végén négy református temető volt a városban. Jelenleg ez az egyetlen működő református temető.

A Budai úti református temető létesítési időpontját Csali Szabó István egyháztag testamentumával lehet meghatározni, mert őt temették elsőként ebbe a temetőbe 1778. február 12-én. Egy helytartótanács felé küldött városi jelentésből ismert az akkori területe: 3.838 négyszögöl, azaz 13.817 m². Ennek a temetőnek a megnyitásakor zárták be az 1700-ban nyitott, a mai Czollner tér helyén lévő református temetőt és ezzel együtt tiltották meg a kőfallal körülvett templomkertben történő temetkezést. Az egyház ekkor két temetőt használt. A másik a vasútkert helyén lévő ún. Kőrösi kapui (későbbi nevén: Ótemető) sírkert volt, amelyben a pestises rész kegyeleti ideje is ekkor járt le, így a két temető egy ideig még ele-

gendő volt a városi református közösség számára. 1831-ben, a kolera első városi megjelenésekor történt nagyszámú halálozás miatt vált sürgetővé a temetők területének bővítése. Mivel azonban ez mindenhol csak magánbirtok rovására történhetett, ezért a dolog nagyon nehézkesen haladt. Csak az 1860-as évek végén sikerült a városnak megvásárolnia és temetőterületnek átadnia 2010 négyszögöl 7.236 m² nagyságú területet a Budai úti temető bővítéséhez. 1874-ben azonban a városban lévő Ótemetőt le kellett zárni. A temető további bővítése egyre sürgetőbbé vált, ezért kétszer is növelték a temető területét. 1886-ig a város temetőiben nem voltak ravatalozók (az elhunytakat a házaknál ravatalozták és innen kísérték a gyászolók a halottat a temetőbe). A Budai úti református temetőben is 1878-ig egy fából ácsolt ravatalozó szín állt, itt helyezték el a koporsót, itt állt egy szószék, ahol a pap még röviden elbúcsúztatta az elhunytat. Ebben az időben a temetőben a ravatalozóhelyhez sugár irányban futottak a sírkerti utak, és az egyes sírmezőkben fejtől-láb rendszerű (a régi falusi temetőkben kialakult) temetési rend volt. 1878-után kezdtek áttérni egy geometrikus úthálózatra. Ez a város polgárosodásnak induló korszaka, ekkor jelennek meg a családi sírhelyek és kripták a főbb utak mentén és térnek át az új sírmezőkben a fejtől-fej rendszerű temetésre. Az új utak mentén fasorokat telepítettek, akácból, japánakácból, vadgesztenyéből, hársból. 1886 vé-

Hősök napi megemlékezés, 2023

gén halottasházat helyeztek üzembe a temetőben, melyet a város építtetett. 1918-ban elkészült a hősi emlékmű, majd 1924-ben a temető ma is meglévő kerítése Tiringer Ferenc helybeli aranykoszorús lakatosmester és Merász József építész keze nyomán, míg a Szappanos-mauzóleum 1934-ben épült meg. 1964. június 30-án a városi tanács végrehajtó bizottsága határozatával a város minden felekezeti temetőjét lezárta. Az 1970-es évek szocialista fejlesztései nyomán a temető területe csökkentésre került, ezeket a területeket városi fejlesztésekre vették igénybe. Neves személyek, akik itt voltak eltemetve: Lestár Péter polgármester, Muraközy János festő, Katona Zsigmond szőlő- és gyümölcsnemesítő, Mátyási József költő, Hankovszky Zsigmond szőlő- és gyümölcsnemesítő. Sírjukat 1971 és 1979 között a város áthelyeztette a Köztemetőbe. 1976-ban pontos térkép készült a sírokról és a növényállományról, külön kiemelve a megőrzésre javasolt sírjeleket, pl. Csányi János (főbíró), Mezei Mária színművésznő szüleinek síremléke.

1990-ben a temetőt újranyitották, majd megkezdődött a rehabilitációja. 1999-ben átadták a Neuhauser László által tervezett, ma is használt ravatalozó épületet és a hozzá készült parkolókat. Budai út felőli része az 1800-as évek temetkezési helye volt, ide kerültek azok a síremlékek, amelyeket a vasútkerti, és az Ótemetői sírkertekből helyeztek át ide, azok lezárásakor. A többi parcellába az 1900-as években temetkeztek, itt találhatóak a polgárosodás korának kőfaragó művészetének remekei, aztán a református puritán egyszerűséggel faragott, de egyszerűségükben is gyönyörű sírjelei, sok-sok szép kovácsoltvas alkotással. Itt nyugszik számtalan kiválósága a városnak, akik sokat tettek a város haladásáért, a művelődésért és a művésze-

tekért. Időközben felújításra került a főbejáratnál lévő irodahelyiség, rendezésre került a hősi parcella, új utak és szóróparcella is elkészült. A temetőben jelenleg évente 90-100 temetés van. A temető nyitott. A polgárok vallási, etnikai hovatartozásuktól függetlenül, szabad akaratuk szerint választhatják a temetőt szeretteik nyughelyéül. Fontos megemlíteni, hogy itt nyugszik Kálmán Lajos (népzenekutató, Kecskemét díszpolgára), Ittzés Mihály (zenepedagógus), Dr. Svébis Mihály (kórházigazgató, Kecskemét és Dunapataj díszpolgára) és Alföldyné Dobozi Eszter (József Attila-díjas író, költő).

2023-ban a temető már 245 év emlékeit őrzi. A szomszédos Széchenyivárosból többen látogatnak ide sétálni, hiszen a belvárosban a legnagyobb zöldfelületű terület itt található. A temető sajátos értéke a dús növényzetben megbúvó évszázados sírkövek: fölöttük a hús árnyat adó lombok, alattuk a mindig zöld borostyánszőnyeg. A Reformáció 500 ünnepségsorozat keretében, 2017-ben egy tölgyfasort telepítettek ide.

Az országban azok a sírok, amelyek a benne nyugvó személy munkássága vagy magának a síremléknek a művészi értéke, kialakítása miatt jelentősek, egy több ezer sírt tartalmazó adatbázisba kerülnek (Nemzeti Örökség Intézete – Nemzeti Sírkert). A református temetőben három védett síremlék van: Káldy Gyula (Operaház igazgatója), Szappanos István (földbirtokos, országgyűlési képviselő) és Balásfalvi Kiss Albert (jogász, jogakadémiai tanár) síremléke.

A 9,3 hektár nagyságú sírkertet a dús növényállománya és a történelmi emlékekben való gazdagsága teszi különlegessé. A temető üzemeltetését 2007-től a Hirös Temetkezési Kft látja el.

A gyülekezeti diakóniai szolgálat

SZERZŐ SIMONNÉ BAKÓ MÁRIA

„A jóságos tekintetű ember áldott lesz, mert ad kenyereből a nincstelennek.”

Péld 22,9

Minden egyes gyülekezetnek – így a kecskeméti-
nek is – kötelessége, hogy küldetésével összhang-
ban gondos és értelmes intézkedéseket tegyen
szegényei, betegek érdekében. Krisztus lelküle-
tével kezelünk mindenkit, aki hozzánk fordul.
Az Úr szegényei tekintetében nincs semmi kétség:
minden esetben segítenünk kell őket, ha az a ja-
vukat szolgálja.

DIAKÓNIAI IGAZGATÓSÁG: Az egyházközségünk
abban a kivételes helyzetben van, hogy hat dip-
lomás diakónus munkatárs, jól képzett Sion ház-
vezetők, tanodavezető, valamint a diakóniai szol-
gálatért felelős lelkipásztor segítik a diakóniai
igazgató asszony munkáját.

A diakóniai központ ünnepélyes megnyitójának
egyéves évfordulóján, 2014. szeptember 14-én – ad-
dig egyedül az országban a Kecskeméti Református
Egyházközségben – valósult meg a diakóniában
szolgáló középvezetők megáldása, szolgálatukban
történő megerősítésük a templomban.

DIAKÓNIAI KÖZPONT: Ezért a szolgálatért 2013-
ban megnyitottuk a diakóniai központot Kec-
skeméten a Szarvas utca 5. szám alatt. Ebben az

épületben mosás és fürdés lehetőségével – a gyü-
lekezeti tagok adományainak jóvoltából –, gazdag
éléskamrával várjuk az odaérkezőket.

CIGÁNYMISSZIÓ: 2014-ben a HEKS (Svájci Pro-
testáns Egyházak Segélyszervezete) és a Magyar-
országi Református Egyház közötti megállapodás
eredményeként létrejött intézményfejlesztési fo-
lyamat lehetőséget kínál az intézményeknek, hogy
szakmai és anyagi támogatást nyújtsanak a hátrá-
nyos helyzetű és/vagy cigány gyermekek tanulá-
sszervezéséhez, az iskolai konfliktusok kezeléséhez.
A HEKS-pályázat segítségével elindíthattuk a cigány-
missziót és a Pancsinellő-játszóházat, amely önálló
épületben tanodai és missziós szolgálatot lát el.

A BETLEHEM KAPUJA JÁTSZÓHÁZ: A játszóház
2006-tól szolgál, várja a gyülekezeti tagok gyerme-
keit délelőttönként közös játéokra, mondókatanu-
lásra, vidám futkározásra a Budai utcai Sion ház
kertjébe, az ott lakó idősek nagy örömeire.

NŐSZÖVETSÉG: A diakónia, a szeretetszolgálat az a
hely, ami teret ad a tenni akaróknak Istentől kapott
ajándékaik kamatoztatására. Egyházközségünk

egyik meghatározó szolgáló közössége a nőszövetség, amely 50 tagot számlál. Az asszonyközösség az a derékhad, amely élen jár az önkéntes szolgátaban: a szeretetvendégség lebonyolításában, a jótékonyági célú kokárdakészítésben, a házitészta gyártásában a karácsonyi vásárra, a templom takarításában, a házigazda szolgálatban, az úrvacsorai kiskelyhek gondozásában.

Hála Istennek számíthatunk a keresztelői keszkenők elkészítésében a fiatalabb, fürge kezekre. A folyamatosság fenntartása, a tapasztalatok átadása a következő generációnak nagy kihívás és egyben nagy felelősség is. Elnök-lelkész Úr az egyik áhítatában szívet melengetően így fogalmazott: „Ti vagytok, ti önkéntesek, akik a szolgálatokkal a legtöbbet adjátok hozzá.”

RENDKÍVÜLI SZOLGÁLATOK: Az elmúlt évekre visszatekintve mindannyian látjuk a sok váratlan eseményt, ami a világban történik. Ezek hatással vannak az életünkre, diakóniai szolgálatunkra.

Egyházközségünk összefogásának ragyogó példája áll itt a kedves olvasó előtt. Kárpátaljai testvéreink nehézségbe kerültek. Meghallva néma kiáltásokat, érzelve szükségüket a Kecskeméti Református Egyházközség összefogott: a diakónusok irányításával a gyülekezet tagjai, az intézményinkben tanuló diákok és szülei, óvodások és szülei, pedagógusok, lelkész-vallásatanárok, intézményigazgatók válllvetve szervezték az adománygyűjtést. Ennek köszönhetően az elmúlt esztendőben öt alkalommal tehattünk látogatást Kárpátaljára, és szeretetünk, imádságaink mellé pakolva vittük a mindennapi életüket némi képpen segítő adományainkat.

Istennek adunk hálát annak a sok-sok csendes támogatóért is, akik szervezetség nélkül hitük szerint végezték és végzik adakozó szolgálatukat. Mindezekért legyen a mi Urunké a dicsőség!

A Szentlélek csodálatosan működik: miközben szolgálunk, mi is töltekezünk, erősödünk hitünkben, épül a közösségünk.

A diakónia nincs szeretet nélkül! A szeretet nincs Isten nélkül!

Sion Nyugdíjasház és Gondozási Központ

SZERZŐ T. KABAI VIRÁG

„Maradjon velünk, Uram, szereteted, mert mi is benned reménykedünk!” (Zsolt 33,22)

Természetesnek vehető korunk társadalmában, hogy az idősödő ember nyugdíjasházba, idősotthonba költözik életének utolsó állomásaként. A helyi gyülekezeti igényekre válaszolva – hiánypótlásként és küldetesként – a Kecskeméti Református Egyházközség 1998-ban hozta létre I. telephelyén az akkor még csak 18 lakásból álló intézményét. A későbbi bővítéseknek köszönhetően napjainkban a Sion Nyugdíjasház és Gondozási Központ már 4 épületben 126 lakással áll elsősorban a gyülekezet időseinek rendelkezésére: testi, lelki, szociális jólétének támogatására. Az itt dolgozó 35 munkatárssal együtt célunk, hogy idős lakóink életük utolsó szakaszát méltósággal és lehetőség szerint boldogan élhessék meg. Ezért tudatosan tervezünk, fejlesztünk, szakmailag folyamatosan készülünk, hogy lépést tudjunk tartani korunk nagy kihívásaival.

A *nyugdíjasház* elsősorban olyan nyugdíjas korúak számára alkalmas létesítmény, akik *önellátóak, ápolást, gondozást nem, illetve alig igényelnek*, de biztos pontot keresnek életük alkonyára. A lakók tulajdonosi vagy bérleti jogviszonnyal rendelkezve saját használatú lakásokban élnek itt, és térítés ellenében házi segítségnyújtást igényelhetnek. Napi

egyszeri meleg étkezést biztosítunk a református konviktus konyhájáról. A házakban létrehozott nyugdíjasklubokban naponta egyéni, illetve csoportos foglalkozásokat, havonta nagyobb programokat, rendezvényeket szervezünk klubtagjainknak. Heti rendszerességgel tartunk lakóink számára áhítatokat. Sokan már nem tudnak eljárni a templomba, így alkalmanként, különösen a nagy egyházi ünnepeinkhez kapcsolódva úrvacsorás istentiszteleteket tartunk. 24 órás nővérfelügyelet és jelzőrendszer működik mindhárom telephelyen: biztonságot nyújt, életet menthet az azonnali elérhetőségünk mindenki számára!

Városi szolgálatunk a Sion házak falain kívül is kínál szolgáltatásokat olyan idős embereknek, akik nem szeretnének lakóhelyet változtatni, de az egyedüllét megnehezíti a mindennapjaikat. Házi segítségnyújtás keretében gondozói feladatokat látunk el, támogatva és kiegészítve ezzel az önellátásban nehezített tevékenységeket. Szociális étkeztetés keretében vállaljuk az ebéd házhoz szállítását a konviktusból. Az egyházközség idősei bentlakás nélkül is eltölthetnek naponta vagy akár csak alkalmanként néhány órát mindhárom telephelyünkön a Sion idősek klubjában, közösségben kortársaikkal. Korlátozott létszámban igénybe vehető a demens személyek napközi ellátása, ahol

szakképzett munkatársak vállalják a demencia kórképpel rendelkező ellátottak felügyeletét, napi ellátását munkanapokon 8 és 16 óra között, megállapodás szerint.

Egyházi diakóniai intézményként elsődleges célunk, hogy Krisztus szeretetével és békéjével tudjuk teljessé tenni szakmai munkánkat, és jelen tudjunk lenni minden olyan helyzetben, ahol ne-

hézséggel küzdő emberekkel találkozunk. A Sion Nyugdíjasház és Gondozási Központ megalakulása óta sok száz időskorú ellátottal együtt folyamatosan tanuljuk azt, hogy az életkor előrehaladtával – még ha megváltozott körülmények között is – lehet méltósággal, szeretetben élni.

Bővebb információ: www.sionhazak.hu

Hajnalcsillag Tanoda

SZERZŐ T. KABAI VIRÁG, BÁRDOS PÉTERNÉ

A Kecskeméti Református Egyházközség 2014-ben indította el a cigány gyermekek életképességét erősítő játszóházát. Kezdetben baba-mama klubot működtettünk, ahol sok kisgyermek és édesanya fordult meg. Isten kegyelméből 2019 januárjában pedig megnyithattuk Hajnalcsillag Tanodánkat. Innentől kezdve 6 szakképzett munkatárs és az évek során egyre több önkéntes (nyugdíjas és aktív pedagógus, gyülekezeti tagok, fiatal segítők, nőszövetségi tagok stb.) segíti az ide járó gyermekeket.

Az itt végzett szolgálatunk bemutatásához segítségül hívtuk azt a 6 betűt, amely legtöbbszörben összefoglalja, hogy mit is jelent számunkra a Hajnalcsillag Tanoda:

1. **T** mint **tudás**: A tudás érték. Megszerzéséhez hosszú út vezet, amelyet úgy nevezünk, hogy *tanulás*. Ez azonban sokkal több, mint a házi feladatok, iskolai leckék elvégzése, a korrepetálások, fejlesztések hosszú sora. Tudjuk és

valljuk: nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk. Az életrevaló tanodások tudják, honnan jönnek és hová szeretnének eljutni.

2. **A** mint **alkotás**: A kreativitás nagyon fontos része a jellemünknek, ezért mi is sokat alkotunk: rajzolunk, festünk, verset vagy éppen rapet írunk délutánoként.
3. **N** mint **nevetés**: Az öröm része a hétköznapijainknak. Igazi családi légkörre találnak a hozzánk betérő gyerekek, felnőttek, önkéntesek és családtagok. Ehhez nélkülözhetetlen a játék, a zene, a tánc és a közös éneklés is.
4. **O** mint **odafigyelés**: Odafigyelni önmagunkra, odafigyelni egymásra és másokra; odafigyelni az életútra, amelyen járunk kell. Nem könnyű feladat. A tanodásokat a hat munkatárson kívül sok önkéntes szolgáló is segíti: diákok és tanítók, fiatalok és idősebbek.
5. **D** mint **döntés**: Mindig hangsúlyozzuk a döntés jelentőségét. Hisz felelősek vagyunk ön-

magunkért, az életünkért; azért, ahogyan fogadjuk mindazt, amit kaptunk. Ahhoz, hogy döntéseink sikeresek legyenek, elsősorban Isten mellett kell döntenünk, aki megalkotott minket, és egy boldog élettel akar megajándékozni. Erre a keskeny útra próbáljuk rávezetni a ránk bízottakat a napi áhítatokon, hittanórákon és templomi szolgálatainkon.

6. A mint **ajándék**: „A Hajnalcsillag Tanodában mindig kapok valamit: jó szót, ölelést, vidámságot” – fogalmazott az egyik tanodás. A felsorolást hosszan lehetne folytatni, hogy milyen ajándékokkal gazdagodunk a hétköznapiak során. Néha csak kicsiny sikermorzsák ezek a sok-sok nehézség, nyomorúság, szenvedés kö-

zette, mégis fontosnak tartjuk, hogy ezekre az ajándékokra koncentráljunk. Olyan ajándékokra, amelyeket maga az Úr Isten ad nekünk, s mi egyszerűen csak így nevezzük őket: áldások.

Gyülekezetünk a roma gyermekek és felnőttek befogadásának útját járja és tanulja. Közel egy évtizedes szolgálat után bizonyosságot tehetünk arról, hogy református közösségünknek áldás cigány testvéreink szeretete, bizalma és jelenléte. Az út vége még láthatatlan, de hisszük: ahogy az emmausi tanítványok mellé szegődött Jézus, úgy mi is vele együtt járhatjuk a testvériség közös útjait.

Családpasztoráció

SZERZŐ FODORNÉ DR. ABLONCZY MARGIT

Gyülekezetünkben nagy gondot fordítunk nemcsak a személyes hitélet segítésére, hanem a családokat mint legkisebb közösséget együtt is támogatjuk. A család életében egy gyermek születése, a házasságkötés vagy a temetés nagy változásokat hoz. Ezekhez a családi alkalmakhoz kötődnek a keresztelezés, az esküvő és a temetés szolgálatai. Ezek a családpasztoráció kiemelt alkalmai, e köré szerveződik a legtöbb szolgálatunk.

Évtizedek óta ezen családi események előtt és után is beszélgetünk a családokkal. Ez a folyamat adja meg annak a pásztori szolgálatnak a lehetőségét, hogy a családok családja, a gyülekezet be tudja fogadni a régi-új tagokat.

2021 óta a keresztelezéshez három előkészítő alkalom kapcsolódik: egy beszélgetés a keresztyén nevelésről, egy a keresztség áldásáról, s egy konkrét tapasztalás, amikor a család a gyermekkel együtt részt vesz egy keresztelezés istentiszteletén. A keresztelező családokat egy gyülekezeti tag szóban, a közösség pedig egy közös énekkel is köszönti. Az asszonyok már 25 éve ajándékkul keresztelezési keszkenőt készítenek, e mellé a család könyvet és egy kis „hatszöget” is kap. A csecsemőket édesanyjukkal együtt várjuk játszóházunkba – ami már 19 éve működik –, ahol a falon ezek a kis hatszögek egymás mellett „építik” a kaptárt, azaz számontartjuk a növekedő gyermeket és családját. A keresztelest követő vasárnap a hirdetésekben

elhangzik a megkeresztelt gyermek neve, hogy a gyülekezet – fogadalma szerint – imádkozhasson továbbra is a családért. 2022 óta évente tartjuk a keresztség ünnepét is, amelyre az abban az évben megkeresztelt gyermekeket várjuk. Az évek során látogatjuk őket, s várjuk óvodánkba, iskoláinkba.

A házasságkötés megáldása előtt minden párnak részt kell vennie egy jegyeskurzuson, melyet már nyolc éve szervezünk. Ezen nem csupán az esküvő alkalmára, hanem a házasság életre szóló megőrzésére is segítséget kaphatnak a párok. Az esküvő előtt az eskető lelkész többször személyesen is találkozik a párokkal. Esküvő után pedig várjuk őket házas- és családos köreinkbe. A házasság-gondozás szép lehetőségének tartjuk a házasság hete alkalmait, minden évben a házasságok megáldásának istentiszteletét is. Már 37 éve évközi és nyári napokat is szervezünk Emmaus házunkban, valamint házaspáros és családos táborokat az ország különböző részén.

A temetés előtt beszélgetünk a gyászoló családdal. Kórházlelkészünk látogatja a betegeket, haldoklókat, Sion otthonainkban szeretettel gondozzuk időseinket. A temetés után pedig gyászcsoportha várjuk a családtagokat. Vesztéséget átélt gyülekezeti tagjaink számára gyászolók bibliáoráját is szervezünk. Havonta tartunk vigasztaló istentiszteletet, és évente megemlékezünk az örök élet vasárnapján az abban az évben eltemetett híveinkről.

A családpsztoráció azt is jelenti, hogy család-lelkigondozást is vállalunk válságban lévő párok esetében, illetve nehéz családi helyzetekben egyaránt. Ennek munkáját segíti a Lelkesítő Ökumenikus Családterápiás Műhely, mely már

5 éve működik teammunkában többféle szakember bevonásával.

A kecskeméti lelkipásztorok együtt végzik ezt a különleges munkát, s önkéntesek sokasága erősíti a közösség összetartozását.

Gyászfeldolgozó csoport

„VIGASZTALJÁTOK, VIGASZTALJÁTOK NÉPEMET! –
MONDJA ISTENETEK.”*

SZERZŐ KUTI JÓZSEFNÉ FILEP KATALIN

Lassan tíz éve lesz annak, hogy látva, hogyan kopnak ki a társadalomból a különböző halotti szokások, rítusok, és hogyan maradnak sokan teljesen egyedül a gyászukkal, úgy gondoltuk, hogy jó lenne valamilyen módon felkínálni a gyülekezetnek a segítséget ebben a dologban. Persze arra mindig is volt lehetőség, hogy valaki a veszteségével felkeresse valamelyik lelkipásztort, és személyes beszélgetést folytasson vele.

2014-ben indítottuk az első gyászfeldolgozó csoportot, és azóta – leszámítva a covidos lezárások időszakát – évenként legalább egyszer újra meghirdetjük. (Gyülekezetünk honlapján, facebook-oldalán, a templomi hirdetésekben, és az intézményeinkben elhelyezett plakátokon szoktuk hívni az érdeklődőket.) A célunk, lehetőséget adni a gyászolóknak arra, hogy védett környezetben, sorstársi közösségben tudjanak a veszteségükkel foglalkozni.

Vannak, akiknek már az is segít, hogy teret és időt kapnak a gyász megélésére, mert a hétköznapi életben valamilyen (pl. a munkában, családban való folyamatos helytállási kényszer miatt) nem tudják ezt megengedni maguknak. Olyanok is vannak, akik egyszerűen nem mernek egyedül elindulni ezen az úton. Számukra nagy segítség, hogy a gyászfeldolgozó csoport nyolc alkalma során, két vezető által irányított beszélgetés keretében foglalkozhatnak a veszteségükkel, a veszteség kapcsán megélt érzéseikkel, mint amilyen pl. a szomorúság, a harag, a büntudat... Az érzelmek kesztekuszásában jó tudatosítani, hogy mit élünk át, és hogy a gyással járó érzéseknek létjogosult-

* Ézs 40,10.

Nem könnyű egyedül megbirkózni a gyásszal, ezért szeretnénk ebben segíteni nyolc alkalmas

GYÁSZFELDOLGOZÓ CSOPORTUNKBAN.

A csoport **2023. március 8-án, 17.00-kor** indul, a második alkalommal, március 22-én még be lehet csatlakozni.

Várjuk azokat, akik szükségét érzik, hogy egy sorstársi közösségben nézhessenek szembe a veszteséggel

Helyszín:
Kecskeméti Református
Lelkészi Hivatal
(Szabadság tér 7.)
(Bejárat a Círiapalota felől)

Csoportvezetők:
T. Kabai Virág, gyülekezeti diakónus, lelkipogozó
Kuti Józsefné Filep Katalin lelkipásztor, mentálhigiénés szakember

„Nem a világ lenyűgölte huny ki, hanem a szeretteink élete. Megküzdesz minden nappal, és semmi sem hajlandó megállni egy pillanatra sem. Betűl minden mindörökké megváltozott, de a külső világ ugyanúgy megy tovább, mint azelőtt, és minden egyes nap ezzel a rejtéllyel kell szembenézned.”
(Sara Crowe)

A csoportba való csatlakozásnak nem feltétele a felekezeti vagy vallási elköteleződés.

ságuk van. Sőt, akkor teszünk rosszat magunknak, ha megtagadjuk ezeket.

Az érzelmek megfogalmazásán, kifejezésén, tisztázásán kívül az alkalmakon fókuszba kerülnek a meglévő erőforrások, jövőbeli célok; értékek, amelyekkel a gyászoló gazdagítani tudta az elhunyt életét, és amelyekkel ő maga lett gazdagabb a kapcsolatban...

Sokat segít a résztvevőknek, amikor látják, hogy nincsenek egyedül a küzdelmükkel, a többiek is hasonlóan mennek keresztül. Az egymásra való odafigyelés, az egymással való együttérzés nagy többletet ad a feldolgozás folyamatához.

A csoportokba való jelentkezésnek nem feltétele a hit, vagy a református gyülekezethez, felekezethez való tartozás. Elsősorban nem vallási megközelítésben foglalkozunk a gyásszal, arra 2022 őszén külön csoport indult gyülekezeti tagok számára. Ugyanakkor az eddigi csoportok mégis úgy alakultak, hogy a résztvevők általában hívő emberek voltak, az alkalmakat éppen ezért imádsággal és áldásmondással zártuk.

Az eddigi visszajelzések a nyolcalkalmas, öszszességében négy hónapig tartó, közös útról pozitívak voltak.

A református oktatás évszázadai Kecskeméten

SZERZŐ BÍRÓ ÉVA

A kecskeméti református oktatás hosszú múltra tekinthet vissza, bár kezdeteiről csak töredékes ismereteink vannak, korai évtizedeit a múlt homálya fedi. Sokat köszönhetünk többek között az iskola egykori tanárának, Nagy Istvánnak, aki 1826-ban fejezte be *Kecskeméti Helikon* című kéziratos munkáját, amelyben az iskola addigi történetét örökítette meg. Az első biztos adatunk az iskola működésére a később katolikusá lett kálvinista prédikátortól, Veresmarti (Vörösmarti) Mihálytól származik, aki *Megtérése históriájában* a 17. század első felében megemlíti, hogy tanulmányai végeztével ceglédi és kecskeméti iskolamester volt. Ennek idejét 1597 körülire tehetjük. Majd 1599-ben az akkor már virágzó tolnai iskola volt kénytelen a háborús viszonyok miatt elmenekülni. Ekkor Búzás Mihály lelkész és (valószínűleg Petri) György iskolamester vezetésével számos diák érkezett Kecskemétre, s tagolódtak be az itteni iskolába.¹ 1646-tól szinte folyamatos az itteni rektorok névsora.

Azonban már ezt megelőzőleg is komolyabb oktatás meglétére utal az a tény, hogy 1589-től folyamatosan találunk kecskeméti diákokat a Debreceni Református Kollégiumba beiratkozott diákok között, ahová felsőbb tanulmányok végzésére érkeztek.² További adalékot találunk a korai időszakra nézve az egyházközség első anyakönyvében, ahol egy 1718-as püspöki vizitációról szóló kortárs beszámoló arról tudósít, hogy ekkor már a filozófia és teológia elemeit is tanították Kecskeméten.³ Az iskola azonban a török elleni visszafoglaló háborúk és a súlyos katasztrófát jelentő rác betörés után visszaesett. Majd a 18. század közepére jutnak el ismét oda, hogy az oktatás színvonalának emelésére az egyházi előljáróság olyan állandó tanerőt keres, aki külföldi akadémiákon is tanult. 1750-ben választják meg az első állandó rektor professzort Varjas János, korábbi kecskeméti diák személyében. Bár őt két év múlva Debrecenbe hívták professzor-

1 Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten a 16–18. században*. Budapest, 2022, 229.

2 Kovács Andor: *Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez*. In: Emlékkönyv a Kecskeméten működő egyetemes református jogakadémia fennállásának századik évfordulójára 1831–1931. Budapest, 1932, 1–79., 18.

3 „Azon esztendőben Novemb. 16. napján Méltóságos Váczi Püspök, Michael Fridericus [Althan] három óraker délután Várasunkba jó. Püspöki pompával öltözettel, minden harangoknak zengése között, mindkét tornyokban. Kinek eleibe bucsuval, zászlókkal, éneklésekkel és a Csongrádi kapu előtt az akkori Gárgyán [gvárdián, házfőnök] köszönti Deákul, holott [ahol] mi Predikátorok is, Oskola Mester és Cántorral együtt jelen voltunk, és osztán bejövén száll a Clastromba. (...) 20. November estve Szövétnekekkel egy néhányad magával bemegyén a Reform[átusok] Templomába, holott [ahol] megjelenünk mi is, és a Sz. Ecclesiának egy néhány előljárói, és egyéb tagjai, több elegy-belegy Néppel. (...) azon helyen kezd tudakozódni az Ecclesia Predicátorinak számok felől, kettős és többségekről, az ellen kezd erőssen fenyegetőzni. (...) Sajnálkodott azon is, megértvén, hogy Oskolánkban Philosophiát és Theológiát is tanítanak.” A Kecskeméti Református Egyházközség I. Anyakönyve 1712–1777, 71–73. Veresmarti Lázi Péter lelkipásztor beszámolója.

nak, működésével mégis új korszak kezdődött a kecskeméti református iskolában.⁴

A 17–18. század ellenreformációs korszakában a protestáns iskolák számos nehézséggel küzdöttek országszerte, a templom- és iskola foglalkások 1670-től rendszeressé váltak.⁵ Mindezen nehézségek ellenére Kecskemét fenn tudta tartani iskoláját, sőt megpróbálták továbbfejleszteni a többszintű oktatást, 1741-ben omladozó iskolaépületük felújításába is belekezdtek.⁶ Ez azonban nem mindenkinek nyerte el a tetszését, a helyi ferences atyák bepanaszolták őket a helytartótanácsnál. Ennek köszönhetjük az újabb forrásértékű információt iskolánkról, mivel Mária Terézia adatokat kért arra vonatkozóan, mióta folyik Kecskeméten református oktatás, illetve milyen engedély alapján építkeznek. A városi tanács 1752. október 13-án igazolta, hogy a reformátusoknak 1599 óta már bizonyosan iskolájuk és iskolamesterük van a mai Ókollégium környékén, az építkezésre pedig az akkori földesúr, Koháry András adott engedélyt. Ezek alapján végül Mária Terézia 1753-ban hozzájárult az építkezés folytatásához, de az iskola magasabb szellemi szintre emelését tiltotta, a diákok és a tanárok létszámát a meglévőre korlátozta.⁷

A kecskeméti iskola évszázadokon át a Debreceni Református Kollégium partikulája volt. Az anyaiskola biztosította a hozzá tartozó partikulák diákjainak a továbbtanulás lehetőségét, partikuláiba jelesebb diákjai közül rektorokat küldött, akik általában vitték magukkal a debreceni törvényeket, tanítási módszereket is.⁸ Kecskemét 1781–1832 között évente két alumnus diákot küldött Debrecenbe, akiknek ellátásáról gondoskodtak, majd visszavárták őket preceptoroknak. 1626 óta itt is a debreceni törvényekhez igazodtak, s e törvényeket 1716-ban a kecskeméti iskola számára megújították és némileg módosították.⁹ 1789-ben a kecskeméti egyháztanács a helyi lelkészt, későbbi esperest, Göböl Gáspárt bízta meg új iskolai törvény elkészítésével, melyet az év május 14-én a presbiteri gyűlés el is fogadott. Ennek értelmében a rend és fegyelem fenntartására iskolai széket állítottak fel.¹⁰ Ekkor a tanulók létszáma már 602 fő. A kecskeméti presbitérium még 1824-ben is megerősítette a Debrecennel való kapcsolatot: ki mondta, hogy a debreceni iskolában szokásos tanítás módja iskolánkban is alkalmaztassék.

1828-ban a kecskeméti egyházközség bejelentette, vállalná a dunamelléki egyházkerület számára egy kerületi főiskola felállítását. Ezt örömmel fogadták,

4 Székely Gábor: *Reformátusok Kecskeméten*, 232

5 Soós Tamás: *Iskolánk története*. In: Fejezetek a 400. tanévet ünneplő Kecskeméti Református Gimnázium történetéből 1564–2006. Kecskemét, 2006, 53–90., 65–66.

6 „1736-ban K. Marjai Ferenc idejében az alsóbb osztályok szintje is emelkedett azzal, hogy az egykorú egyházi jegyzőkönyv szerint 'érettebb elméjű és bővebbetske tudományú', azaz gimnáziumi és kollégiumi tanulmányokat végzett preceptorokat (tanítókat) alkalmaznak több évi időtartamra. Az első két állandóbb preceptor Szeremlyei Gergely és Kaszap Mihály volt. Ettől fogva a tógátusok (a rektorok tanítványai) csak az elemi (ABC-dárius) osztályok tanításában segédkeztek. Az említett K. Marjai Ferenc rektor szerződötési jegyzőkönyvében a tanulók fegyelmi ügyeire és munkaidejére vonatkozó figyelmeztetések is vannak. A tanulókat délelőtt 11 óra, délután 6 óra előtt nem volt szabad kibocsátani az iskolából. E rektor keze alatt tanult Hatvani István, a későbbi híres debreceni professzor.” Soós Tamás: *Iskolánk története*, 66.

7 Kovács Andor: *Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez*, 23–24.

8 Győri L. János: *A magyar református iskolaügy művelődéstörténeti beágyazottsága*. In: Alapvetés. Háttér tanulmányok a református iskolarendszer fejlesztéséhez. Bp., 2017, 109–125., 109–111.

9 Soós Tamás: *Iskolánk története*, 65.

10 Pólya József: *A kecskeméti reform. főiskola történetének rövid vázlata*. In: Első évi programja a kecskeméti református nagy gimnásiumnak 1856/7 tanévben. Kecskemét, 1857, 10–20., 15.

s az 1830-as évek elejére elkészült az Ókollégium épülete.¹¹ Bár közben Nagykőrös is hasonló igénnyel lépett fel¹², Kecskeméten 1831 és 1836 között négy tanszéket állítottak fel, így kiépült a gimnáziumi képzésen túl a teljes főiskola, bölcsészeti, jogi és teológiai képzéssel.¹³ Első megválasztott rendes tanárai: Tatai András (1831), Tomori Szabó Sándor (1833), Vállaji Sipos Imre (1836), Báthory István (1836), utóbbi korai halála után Karika János (1837). Ezekben az években a kecskeméti református kollégium a debreceni, sárospataki, pápai kollégiumokhoz hasonló rangra emelkedett.

1850-ben az osztrák tanügyi reform, az *Organisations Entwurf* csak négyosztályos algimnáziumot vagy nyolcosztályos főgimnáziumot ismert el, s utóbbi számára 12 tanszéket írt elő. Az 1851/52-es tanévre Kecskemét ugyan nyolcosztályosra bővítette gimnáziumát, 1854/55-re azonban ismét algimnáziummá süllyedt.¹⁴ A mindkét felekezetnek támogatást nyújtó város segítségére is szükség volt ahhoz,¹⁵ hogy 1856. október elejére 127 tanulóval ismét nyolcosztályosként kezdje a tanévet a gimnázium, amely 1857-ben nyilvánossági jogot kapott, 1858 júliusában pedig érettségi vizsgákat tarthatott.

Közben az egyházkerület Nagykőrös gimnáziumát és az újonnan alakult pesti teológiát támogatva, így minden helyi erőfeszítés ellenére a teológiai képzést kénytelenek voltak 1860. február 29-ével megszüntetni. A jogi képzés 1848 óta szünetelt, 1860-ban azonban sikerült újraindítani.¹⁶ Az intézmény neve ekkortól *Kecskeméti Helvét Hitvallású Főiskola*, amely az 1864/65-ös tanévre fokozatosan kiépítette a hatosztályos gimnáziumi és kétéves bölcsészeti tagozatból (líceum¹⁷) és arra épülő hároméves jogi képzésből álló szervezetét. A dunamelléki egyházkerület ugyanis úgy határozott, hogy főiskoláját három helyen működteti: a teológiai képzés Pesten, a jogi Kecskeméten, a tanítóképzés pedig Nagykőrösön folyt tovább.¹⁸

1874-ben újabb rendelet értelmében a jogakadémiákat át kellett szervezni négyéves jog- és államtudományi karokká.¹⁹ Ezt Kecskemét – a város, az egyházközség és az egyházkerület összefogásával – meg is tette. Ennek következtében az 1875/76-os tanévtől a líceum és a jogakadémia szervezeti egysége felbomlott, a gimnáziumi tagozat a két bölcsészeti évfolyam beolvasztásával nyolcosztályos gimnáziummá lett *Kecskeméti Református*

11 Az épület 1871-re készült el egészen. 1893-ban tornatermet építettek, ekkor tűnt el teljesen a régi iskolaépület utolsó maradványa, és ekkor helyezték át a régi iskolából az 1753-as táblát, melyen megemlékeznek a Mária Terézia által adott engedélyről. 1896-ban újjáépítették a megrokkant tetőszerkezetet.

12 A Nagykőrössel az iskoláért folytatott küzdelem során Fördös Lajos kecskeméti lelkész, esperes különösen sokat fáradozott a teológiai képzés Kecskeméten való megtartásáért, az iskola megmaradásáért az 1860-as években.

13 Kovács Andor: *Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez*, 25–27.

14 Soós Tamás: *Iskolánk története*, 71.

15 Soós Tamás: *Iskolánk története*, 61.

16 Szigethy István: *Adatok főiskolánk élettörténetéhez*. In: Értesítvény a kecskeméti helv. hitvallású főiskoláról az 1862/63. tanévről. Kecskemét, 1863., 3–9., 6.

17 Az 1808-as II. *Ratio Educationis* I–VIII. osztályos szervezetét Kecskeméten nem valósították meg. 1835-ben líceumi címért folyamodott az iskola a helytartótanácsához, s azt meg is kapta. 1883-ig a középiskola líceum, felső két osztálya még bölcsészeti tanfolyam. Az 1883. évi XXX. tc. nyitotta meg az állami tantervhez való igazodást. Készített az iskola egy átmeneti tantervet, amelyben a két felső osztály is gimnáziumi osztállyá lett. A bölcsészeti tanfolyam filozófiai és keleti nyelvi tanulmányaival 1884-ben megszűnt, az iskola főgimnázium, tanterve ettől fogva alapjaiban megegyezett az állami főgimnáziumokéval.

18 1862. október 16-án határozatban mondta ki az egyházkerület, hogy a pesti, kecskeméti és nagykőrösi fensőbb tanintézeteket három-egy főiskolának tekintik, a kerület iskolájaként. Szigethy István: *Adatok főiskolánk élettörténetéhez*, 8–9.

19 Ezt vállalnia kellett a jogakadémiának, ha nem akarta, hogy diákjainak ezután nemhogy az államvizsgák letételére, de most már az alapvizsgákra is máshová kelljen utazniuk. Ez azonban 8 rendes tanár alkalmazását jelentette, azaz 3 új rendes tanszék felállítását.

Líceum néven, a jogakadémia pedig immár négy évfolyammal működött.²⁰

Közben a diákság létszáma folyamatosan gyarapodott, szükségessé vált egy új épület biztosítása: 1912-ben megépült az Újkollégium, amely helyet adott mind a gimnáziumnak, mind a jogakadémiának. Sőt, 1918-tól ideiglenesen a tanítónőképző intézetnek és 1928-tól a leánygimnáziumnak is.

1921-től a vallás- és közoktatási minisztérium fokozatosan megvonta a tanárok fizetés-kiegészítő államsegélyét, ezzel a református jogakadémiák súlyos anyagi helyzetbe kerültek. Megoldásként az kínálkozott, hogy az erőket koncentrálván országosan egyetlen református jogakadémiát tartsanak fenn. Kecskemét városa ismét jelentős támogatást nyújtott (5 tanerő fizetésének biztosítása, 30.000 korona dologi kiadásokra, valamint 3 hold föld internátus építésére) az ügy érdekében.²¹ Az egyetemes református konvent 1924. május 21-én úgy határozott, hogy Kecskeméten szervezi meg az országos református jogakadémiát. Az 1924/25-ös tanévet már mint ilyen kezdte meg az intézmény 8 rendes tanszékkal. A tervek szerint az Ókollégiumban nyert volna elhelyezést, de ideiglenesen az Újkollégiumba került. A joghallgatók létszáma 1924 és 1931 között 355 és 540 között mozgott.²² Működésének a második világháború után berendezkedő ateista hatalom vetett véget: a jogakadémiát 1948-ban államosították, s az további egy esztendei állami működés után 1949-ben megszűnt. A gimnázium, amely 1924-től reálgimnáziumként működött, és szintén jelentős szerepet töltött be

a helyi és a környékbeli diákság iskoláztatásában, hasonló sorsra jutott: 1948-ban államosították az Újkollégium épületével együtt.

A kor szellemének megfelelően a középiskola természetesen fiúgimnázium volt. A jogakadémián is kevés női hallgatót találunk, bár meglepő módon már a 19. században is felvették őket, még ha igen kis számban is. A lányok iskoláztatása, a nőnevelés ügye azonban fontos volt a kecskeméti számára, így a református egyház is megtette a szükséges lépéseket.

Az 1840-es években a református egyháztanács megbízásából már készült egy terv felsőbb leányiskolára vonatkozóan, de akkor a megvalósulásig nem jutott el. A következő mérföldkő az volt, amikor 1858-ban a református egyház pártfogásába vette Dömötör Teréz magán nőnevelő intézetét, s számára helyiséget biztosított. Ezen intézet 1861-ben nyilvánossági jogot nyert, a város vállalta a bérleti és tanítói illetmények terhére. 1862-ben a református egyház költségén elkészült a két tantelemből és nevelőnői lakásból álló épület. Dömötör Terézt Bulcsú Borbála követte a nőnevelő intézet vezetőjeként, az elméleti tárgyakat Ermel János tanító tanította, előtte a református gimnázium tanárai, szívességből. A város azonban 1875-ben mindkét felekezettől megvonta a nőnevelésre szánt eddigi támogatást, s maga hozott létre egy polgári leányiskolát Pásthly Károly vezetésével.²³

A 20. század elejére ismét megfogalmazódott az igény egy protestáns felső leánynevelő iskola létesítésére, amely a térség szegényebb családjai számára is elérhető, mégis színvonalas oktatást

20 A szétválás bizonyos szinten már korábban megkezdődött, 1865/66-ban állították fel a külön igazgatóságot, egy főgimnáziumot és egy jogakadémiát.

21 Kováts Andor: *Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez*, 70–71.

22 Kováts Andor: *Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez*, 76–79.

23 Marton Sándor: *Iskolánk múltja*. In: A kecskeméti református leánylíceum értesítője az 1928–29-ik iskolai évről. Kecskemét, 1929, 3–4, 3.

nyújt. 1918-ban a református tanítónőképző intézet létrehozása mellett döntöttek, néhány évvel később pedig egy református leánygimnázium is megnyílt.

A tanítónőképző intézet megnyitását a már korábban megfogalmazódott igények mellett további momentumok is előmozdították. Az egyik a reformáció 400 éves évfordulója volt, melyet mind az országos református egyház, mind a kecskeméti eklézsia oktatási intézmények létesítésével kívánt megünnepelni, híven református eleink szelleméhez. A másik fontos tényező a helyben 1917 őszén megnyílt római katolikus felső leányiskola, s hozzákapcsolódóan egy a tanítónőképző intézetre előkészítő magántanfolyam megindítása, ahol ráadásul a 20 jelentkező közül 12 református volt. Mindezek hatására a kecskeméti egyháztanács úgy határozott, 1918 őszén megindítja a református tanítónőképzést.²⁴ Segítségükre volt az a körülmény is, hogy a dunamelléki egyházkerület a Madas-alapítványból létesítendő árvaház²⁵ székhelyül Kecskemétet jelölte ki. Így a két intézmény egymást támogatva tudott igen nehéz esztendőkből megszerveződ-

ni és elindulni (spanyolnáthajárvány, forradalmak, román megszállás, katonai beszállások). A tanév első három hónapjában mindössze 16 napon át tudtak tanítani. A tanszerek és a szakkönyvtár hiányát a református főgimnázium gazdag fölszerelése és könyvtára pótolta.²⁶

Az egyházkerület vállalta, hogy az intézet társfenntartójává lesz, és a fenntartáshoz évi 8000 koronájával járul hozzá, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium pedig fizetés-kiegészítő államsegély folyósításával segítette működését. Az intézményt az Ókollégium épületében tervezték elhelyezni, amelyet azonban akkor a város bérelt, így ideiglenesen az Újkollégium 2. emeletén kezdték meg az oktatást. Első igazgatója az állami polgári leányiskola korábbi vezetője, Páthy Károly lett, első rendes tanárai Victor Gabriella és Öllös Sarolta. 1918 szeptemberében 32 tanulóval kezdték meg a tanítást.²⁷ Öllös Sarolta 1921-től volt az intézmény igazgatója²⁸ annak fennállásáig. 1921/22-ben tartottak először tanítónő-képesítő vizsgálatot, ekkor végzett az első IV. osztály.²⁹ 1922-ben to-

24 Páthy Károly: *Az intézet története*. In: A Kecskeméti Református Tanítónőképző-intézet I. értesítője az 1918/–19. és 191–20. iskolai évről. Kecskemét, [1920], 3–10, 3.

25 A Madas-árvaház Babádi Madas Károly alapítványából született. Madas Károly (1814–1901) budapesti ügyvéd, országgyűlési képviselő református presbiter volt, a budapesti református egyházközség gondnoka. Hatalmas vagyonát nemes célra akarta fordítani. „...áttekintette a magyar művelődési intézményeket, s felfedezte azt, hogy míg a fiúgyermek számára van elegendő intézmény, amely fölneveli őket, addig a leányifjúság számára nincs egyetlen egy sem. Láttá, hogy a római katolikus egyház mennyi kiváló leánynevelő intézetet tart fenn, s az ő egyházának egy sincs. Ennek következménye, hogy a református leánykák is kénytelenek másvallású intézetben készülni a jövőre.” Végrendelete szerint „vagonya fele része a Budapesten alapítandó felsőbb leánynevelő-intézet felállítására fordíttassék, másik fele részéből pedig Pest vármegyében egy református leányárvaház állíttassék fel.” Öllös Sarolta: *Madas Károly halálának évfordulójára*. In: A Kecskeméti Református Nőnevelő-intézet Leánygimnáziuma és líceuma, a Horthy Miklós Ref. Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház évkönyve az 1940–41. iskolai évről, Kecskemét, 1941, 6–10., 9. Az alapítványból hozták létre a Baár–Madas Református Leánynevelő-intézetet Budapesten, valamint egy leányárvaházat, melyet az egyházkerület, miután a kecskeméti egyház épületeket ajánlott fel az árvaház számára, *Darányi Ignác* közbenjárására 1916-ban Kecskeméten helyezték el. Bár a döntés már 1916-ban megszületett, a világháború megakadályozta az intézmény megnyitását. 1918-ban átengedték helyiségeit és felszerelését az éppen akkor megnyíló kecskeméti tanítónőképző intézetnek internátus céljára azzal a kikötéssel, hogy az árvákat fel kell venni az internátusba, és el kell látni őket. Árvákat az első beruházási költségek miatt csak az 1922/23-as tanévtől vettek föl. Öllös Sarolta: *Darányi Ignác*. In: A Kecskeméti Református Tisza-kollégium Tanítónőképző Intézetének IX. értesítője az 1926–27. iskolai évről. Kecskemét, 1927, 3. Nem önálló intézményként kezdte tehát működését, hanem a tanítónőképző internátusának részeként, mint a kialakítandó árvaház magva. Elsősorban református lelkészek, tanítók árváit nevelték az árvaházban, évente hús leányt, akik tanulmányaikat folytathatták a tanítónőképző intézetben vagy bármelyik középiskolában, illetve polgári iskolában. Öllös Sarolta: *Madas Árvaház*. In: A Kecskeméti Református Tanítónőképző-intézet értesítője az 1922–23. iskolai évről. Kecskemét, 1923, 17.

26 Páthy Károly: *Az intézet története*, 8.

27 Páthy Károly: *Az intézet története*, 3–5.

28 Öllös Sarolta: *Az iskolai év és az elmúlt tíz év története*. In: A Kecskeméti Református Tisza-Kollégium Tanítónőképző-intézetének X. értesítője az 1927–28. iskolai évről. Kecskemét, 1928, 5–14., 7.

29 A Kecskeméti Református Tanítónőképző-intézet értesítője az 1921–22. iskolai évről, Kecskemét, 1922, 15.

vábbi négy rendes tanszék alakult, a diáklétszám pedig rohamosan nőtt.³⁰ Az 1924/25-ös tanévre öt évfolyamúvá lett iskola számára az újkollégiumi elhelyezés egyre szűkebbnek bizonyult. Kérték a városi tanácsot, hogy az Ókollégiumban a jogakadémiát illető tantermeket nekik engedjék át. Végül 1928 nyarán arról született döntés, hogy a tanítónőképző intézet számára új épületet emelnek. Megvásárolták a Szarvas utcai internátus mellett lévő, Kaszap u. 6–14. alatti telkeket,³¹ s az így mintegy kétholdnyi, három utcára néző területen 1929 októberében megkezdődött az építkezés Boskó Géza Zoltán budapesti műépítész tervei alapján. 1930 januárjában a falak már tető alatt voltak.³² A tanítónőképző intézet ekkor már 201 növendékkel működött.³³ 1930. október 16. szentelték fel az új épületet,³⁴ ekkor vette fel a *Horthy Miklós Református Tanítónőképző-intézet* nevet.

A református tanítóképző internátusa a Madas-árvaház számára a Kenderessy u. 2. szám alatt megvásárolt telken álló két régi épületben kezdte meg működését. Ez azonban már 1918-ban szűknek bizonyult, így megvásárolták a szomszédos Szarvas

u. 1. szám alatti ingatlant is, s a közös telken nagyszabású építkezésekbe kezdtek, majd 1926-ban egy új, emeletes pavilont építettek, így az internátus már 125 fő befogadására lett alkalmas.³⁵

Közben 1924-ben megindítottak egy leány-középiskolai magántanfolyamot is Kecskeméten, amely három éven át mint előkészítő iskola működött, növendékei a budapesti Baár–Madas-intézetben tették le vizsgáikat.³⁶ Majd 1927. október 15-én az egyháztanács kimondta egy helyben működő református leány-középiskola felállítását. Az elképzelést az egyházkerület is támogatta, s elhatározta, hogy a budapesti intézet mellett egy második leányközépiskolát is létesíteni kíván, méghozzá Kecskeméten. 1928/29-re elnyerte a nyilvánossági jogot, s három osztállyal megindította a tanítást, majd fokozatosan nyolc évfolyamos teljes középiskolává fejlődött 1933/34-re, amikor is megtartották az első érettségi vizsgákat.³⁷ Az induláskor megbízott, majd 1930/31-től rendes igazgató lett Marton Sándor, korábban a református reálgimnázium tanára. Az iskola kezdetben leánylíceumként működött, majd 1936 szeptemberétől fokozatosan áttért

30 „Az elmúlt 10 év alatt beiratkozott az intézetbe összesen 918 tanuló, tanítónői oklevelet szerzett 121 leány. A tanítónőképző életképességét mutatja, hogy felvételért az utóbbi időben olyan sokan folyamodnak, hogy a kérvényezők háromnegyed részét kénytelen az igazgatóság visszautasítani.” Öllös Sarolta: *Az iskolai év és az elmúlt tíz év története*, 7–8.

31 Öllös Sarolta: *Az iskolai év története*. In: A Kecskeméti Református Tisza-Kollégium Tanítónőképző-intézetének XI. értesítője az 1928–29. iskolai évről. Kecskemét, 1929, 3–6., 3.

32 Öllös Sarolta: *Az iskolai év története*. In: A Kecskeméti Horthy Miklós Református Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház XII. értesítője az 1929–30. iskolai évről. Kecskemét, 1930, 3–7., 3.

33 Öllös Sarolta: *A nőnevelő-intézet története*. In: A Kecskeméti Református Nőnevelő-intézet Leánygimnáziuma és líceuma, a Horthy Miklós Ref. Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház évkönyve az 1940–41. iskolai évről, Kecskemét, 1941, 11–13., 11.

34 Öllös Sarolta: *Intézetünk felszentelési ünnepélye*. In: A Kecskeméti Horthy Miklós Református Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház XIII. értesítője az 1930–31. iskolai évről. Kecskemét, 1931, 3–9., 3.

35 Öllös Sarolta: *Az iskolai év és az elmúlt tíz év története*, 8.

36 Gabala Ibolya: *A leánygimnázium múltja*. In: A Kecskeméti Református Nőnevelő-intézet Leánygimnáziuma és líceuma, a Horthy Miklós Ref. Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház évkönyve az 1940–41. iskolai évről, Kecskemét, 1941, 22–23., 22.

37 Marton Sándor: *Iskolánk múltja*. In: A kecskeméti református gróf Tisza István kollégium leánylíceumának értesítője az 1933–34. iskolai évről. Kecskemét, 1934, 3–5.

a leánygimnáziumok tantervére.³⁸ Hamarosan azonban újabb szervezeti változtatást élt meg: a vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyanis 1938-ban rendeletileg felszólította a fenntartókat a tanítóképző intézetek megszüntetésére, vagy líceummá³⁹ való átalakítására. Ezt a kecskeméti presbitérium is megtette. Elhatározták, hogy a tanítóképzőt leánylíceummá alakítják át, illetve, hogy a leánygimnázium I–IV. osztályát és a tanítónőképzből kialakuló líceumot nyolcosztályos nőnevelő-intézeté vonják össze, megőrizve a jogot, hogy a líceumi tagozat fölé kiépítsék a tanítóképző

akadémiát.⁴⁰ Így 1938. szeptember 1-jén a nőnevelő intézet gimnáziumi tagozata I–IV. osztállyal, a líceumi tagozat egy osztállyal kezdte meg működését.⁴¹

Az egyesített nőnevelő intézetnek, amely tehát a Horthy Miklós Református Tanítónőképzből alakult líceumot és a kecskeméti református leánygimnáziumot foglalta magában, a tanítónőképző eddigi vezetője, Öllös Sarolta lett az igazgatója. A leánygimnáziumnak önálló internátusa nem volt, növendékei részben a tanítónőképző internátusában (Kaszap utca 6–14.), részben

38 Az 1934. évi XI. tc. egységesítette a leányközépiszkolákat, a leánylíceumoknak fokozatosan át kellett térniük a leánygimnáziumok tantervére. A különbség lényegében a latin oktatásában volt. „A leánylíceum népszerűsége szülők és növendékek körében abban rejlett, hogy csak két idegen nyelvre koncentrált a figyelmet, de azoknak beható és gyakorlati módon végzett tanításával az életre készülés szempontjából is számbavehető sikert ért el. Azután a művészeti tárgyak (művészet- és zenetörténet, ének, rajz és kézimunka) felkarolásával a női lélekhez jól simuló ismereteket és ügyességet adott. És végül a vegytan háztartási vonatkozásainak, valamint a neveléstan elveinek ismertetésével is közelebb hozta a leányokat női hivatásukhoz. Ezeknek az előnyöknek biztosítása nőnevelési és általános műveltségi tekintetből olyan értékei voltak a leánylíceumnak, amelyeknek letörése vagy nivellálása a nőnevelésnek jelentékeny károsodása volna. Mi tehát mégis az a jelentős ok, amely a törvényhozást a leánylíceum átszervezésére indította? – Csak a középiskola egységesítése és a latin nyelv nélkülözhetetlensége.” Marton Sándor: A latin nélküli leányközépiszkola. In: A kecskeméti református gróf Tisza István Kollégium leánylíceumának értesítője az 1934–35. iskolai évről. Kecskemét, 1935, 3–4., 3.

39 „A leánylíceum olyan latinmentes leányközépiszkola, amely az általános műveltség tekintetében nem marad el a gimnázium mögött, de nem az egyetem felé irányuló elméleti oktatást ad, hanem gyakorlati szellemen neveli a leányokat a családi életre, és ugyanakkor a női lélekkel megegyező kenyérkereső pályák felé is megnyitja az utat. (...) A leánylíceumi (nőnevelő-intézeti) érettségi bizonyítvány a tudományegyetem kivételével jogosít mindazon pályákra és tanulmányok folytatására, amelyekre a gimnáziumi érettségi bizonyítvány. Így pld. a tanítónőképző akadémiái (erre a tanulmányra kizárólag csak ez az érettségi bizonyítvány jogosít), polgári iskolai tanárképző főiskolai, gazdasági szaktanítóképző intézeti, gazdasági akadémiái, testnevelési főiskolai, zeneművészeti és képzőművészeti főiskolai, valamint a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közgazdaságtudományi karának közgazdasági és kereskedelmi osztályán s a közgazdaságtudományi kar gazdasági szaktanárképző-intézetében végzendő tanulmányokra. Ebből látszik, hogy a líceum nem a tanítónőképző-intézet másnevű alakja, hanem újfajta középiskola. Nem az a rendeltetése, hogy előkészítő iskolája legyen a népiszkolai tanítóságra képesítő tanítóképző-akadémiának, hanem hogy sokféle életpályát nyisson meg növendékei előtt. Aki tanító akar lenni, annak a líceumban kell tanulnia, mert tanítóképző-akadémiára másféle iskolából nem lehet belépni. De aki líceumot végez, ezzel nem kötötte le magát a tanítósághoz, de nem is zárta el magát más pályáktól. Sőt, a cél éppen az, hogy az eddig meglehetősen egyoldalú iskolázásban részesülő lányok többféle foglalkozás között tudjanak majd választani.” Öllös Sarolta: A tanítónőképző-intézet átalakítása leánylíceummá és nőnevelő-intézeté. In: A kecskeméti Horthy Miklós Református Tanítónőképző Intézet és a Madas-árvaház XX. értesítője az 1937–38. iskolai évről. Kecskemét, 1938, 3–4.

40 Marton Sándor: *Iskolánk múltja*. In: A kecskeméti református gróf Tisza István Kollégium Leánygimnáziumának értesítője az 1937–38. iskolai évről. Kecskemét, 1938, 3–5., 5. 1942/43-tól azok, akik a nőnevelő-intézetben érettségi vizsgálatot tettek és népiszkolai oklevelet akartak szerezni, tanulmányaikat a tanítóképző-akadémián folytathatták.

41 Öllös Sarolta: *A nőnevelő-intézet története*. In: A kecskeméti református nőnevelő-intézet évkönyve az 1938–39. iskolai évről. Kecskemét, 1939, 3–5., 4. A leánygimnázium felső osztályai ettől a tanévtől fokozatosan megszűntek, utolsó érettségi vizsgálatát 1941 júniusában tartotta. A leánylíceum az 1941/42-es tanévben adott ki először érettségi bizonyítványt.

a *Bodor Zsuzsanna Református Leányotthonban* kaptak elhelyezést.⁴²

A közép- és felsőfokú oktatás mellett a kisebbekre is figyelmet fordítottak. Eleinte Kecskeméten is a tehetségesebb nagydiákok tanították az elemi osztályok kisdiakeit. Az eredményesebb oktatás megvalósítása érdekében azonban állandó tanerőket kívántak helyükbe állítani. Az ügy fontosságát ismét megértve, a város 1856-ban mindkét felekezetet komoly összegekkel támogatta a néptanítók fizetésének, a tantermek felszerelésének biztosítására. Így a református egyház még abban az évben 11 tanítót választott meg, és a külvárosban három helyiséget bérelt tanterem céljára. A belvárosban működő 5 fiú és 2 leány, a külvárosban 1 leány és 3 vegyes, valamint 3 pusztai vegyes osztályban az 1864/65-ös tanévben 1250 kisdiaék tanult.⁴³ Később a tanítónőképzőhöz kapcsolódva gyakorlóiskolát létesítettek, ez Magyar Ilona tanítónő vezetésével, egyelőre négy osztállyal az 1920/21-es tanévtől nyílt meg.⁴⁴ Az 1942/43-as tanévre három tanerővel fokozatosan teljes, nyolcosztályos népiskolává fejlesztették.⁴⁵

1948-ban az államosítás minden felekezeti oktatási intézmény működésének végét vetett. A rendszerváltás után azonban fokozatosan újraindult a református oktatás az országban, így Kecskeméten is: 1990-től a gimnáziumban, 1994-től

az általános iskolában. Sőt, 2007-től református óvoda is működik. Az 1994/95-ös tanévtől néhány évre a jogi képzés is újraindult Kecskeméten az újonnan alakult Károli Gáspár Református Egyetem és a szegedi József Attila Tudományegyetem közös képzéseként levelező tagozaton,⁴⁶ de ebben a formában 2012 februárjában megszűnt. 1998/99-től Budapesten indult meg a nappali tagozatos jogászképzés a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán. A Kaszap utcai épületben 1958-tól Felsőfokú Óvónőképző Intézet működött, ebből alakult meg 1985-ben a Kecskeméti Tanítónőképző Főiskola, amely a közelmúltig, 2020 júliusáig a kecskeméti Neumann János Egyetem Pedagógiai Karaként működött. Ekkor beolvadt a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem szervezetébe, mint annak pedagógiai kara. Így ismét református intézményként folytatja munkáját.

A kecskeméti református oktatás története egyaránt tanúskodik a helyi és számos más, környékbeli gyülekezet, a dunamelléki egyházkerület és Kecskemét városa évszázados kitartó küzdeleméről. Mindannyian megértették, hogy egy színvonalas, elkötelezett tanárokkal működő, korszerű ismereteket nyújtó iskola nemcsak egy-egy helyi közösség, de egy egész város, sőt térség érdekét is szolgálja mindenkor.

42 A Kecskeméti Református Nőnevelő-intézet Leánygimnáziuma és Liceuma, a Horthy Miklós Ref. Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház évkönyve az 1940–41. iskolai évről. Kecskemét, 1941, 52. Az egykori Bodor Zsuzsanna Református Leányotthon 1930-ban épült, Kerka Károly, volt pénzügyminiszter által adományozott alapítványi pénzből. 1930. október 16-án szentelték fel a tanítónőképző intézettel egy időben. 1948-ban az épületet államosították, a Kertészeti Technikum, később főiskola működött benne. 1949-ben Komlóssy Zoltán botanikus kertet alapított az intézmény területén. Mára a Kertészeti Főiskola is elköltözött az épületből.

43 1864/65-ös értesítő, Fehér Péter beszámolója a népiskolák helyzetéről. 16–17.

44 A Kecskeméti Református Tanítónőképző-intézet II. értesítője az 1920–21. iskolai évről. Kecskemét, 1921, 17.

45 A Kecskeméti Református Nőnevelő-intézet leánygimnáziuma és liceuma, a Horthy Miklós Ref. Tanítónőképző-intézet és a Madas-árvaház évkönyve az 1942–43. iskolai évről. Kecskemét, 1943, 95.

46 Rác Lajos: *Jobbított jogászképzést!* In: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar 1998–2008, Budapest, 2008, 42–43., 42.

„A boldogság a tiétek, ha jól vezetitek a csónakot.”*

AVAGY A 121. DR. VETÉSSY GÉZA CSERKÉSZCSAPAT ÚTJA A CSERKÉSZET TENGERÉN

SZERZŐ TAKARÓ MILÁN

„A cserkészlet célja nem az, hogy cserkészeket képezzen. Életrevaló embereket akarunk nevelni a család, a közösség, a társadalom számára. Ha egész ember akarok lenni, tudnom kell, hogy ki vagyok, honnan jövök, milyen értékeket vállalok fel, melyek a gyökereim, az őseim által elfogadott rend, milyen szellemi és tárgyi hagyatékot teremtettek az őseim. Tőlem függ, hogy ezek maradnak-e vagy sem az utókor számára” – írja Szabó Zsuzsanna, egykori csapatparancsnok.

Én pedig bátran és szó szerint idézem, mert minden egyes szavával azonosulni tudok, és jelenlegi parancsnokként ez most már tőlem (is) függ. Persze mindez nem lenne lehetséges, ha a Kecskeméti Református Főgimnázium tanári kara 1920-ban nem határozta volna el, hogy az ifjúság nemesebb, vallásosabb és gyakorlatiasabb irányú nevelése érdekében az iskola megnyitja kapuit a cserkészmozgalom előtt.

Klein Gyula okleveles magyar–német szakos tanárt bízták meg a csapat szervezésével. 1930 májusáig ő volt a csapat parancsnoka, akkor adta át a vezetést Gaál Tibor testnevelő tanárnak. A tanári kar tagjai is elkötelezték magukat a cserkészmozgalomnak, hiszen a vezetők között ott volt Baracska Gyula, dr. Fráter István, dr. Kiss Kálmán. 1936-ban a csapat felvette gróf Tisza István nevét. 1937-től dr. Vetéssy Géza, a főgimnázium magyar–latin szakos tanára lett a cserkészcsapat parancsnoka. Az 1944/45-ös tanévben a későbbi névadó csapatparancsnok és a VIII. kerület ügyvezető elnöke a hadifogságból nem tért haza.

A rendszerváltást követően a Kecskeméti Református Gimnázium 1992-ben újjáalakult csapata 12 lelkes gimnazistával ismét bekapcsolódott az országos cserkészmunkába. A régi számot (121) meghagyta, de felvette egykori tanárának, csapatparancsnokának, dr. Vetéssy Gézának a nevét. Csapatparancsnoka Szabó Zsuzsanna Márta

* Robert Stephenson Smyth Baden-Powell „Bi-Pi”

Szabó Zsuzsanna 1991 és 2016 között volt a 121. Dr. Vetéssy Géza cserkészcsapat parancsnoka.

Kutasi Bence 2016 szeptemberétől 2018 augusztus végéig volt a 121. Dr. Vetéssy Géza cserkészcsapat parancsnoka.

matematika–német–ének-zene szakos tanárnő lett. Tőle Kutasi Bence vette át a parancsnoki szolgálatot, akit Varjú Barnabás követett. 2020 augusztusában engem ért a megtiszteltetés, hogy vezethetem a csapatot.

Istennek hála sokan vagyunk, akik e nagyszerű közösségnek – a cserkészcsapatnak – valamilyen módon tagjai, élményeinek részesei lehetünk. Sok-sok diák, kevesebb szülő, és néhány igen elszánt, hűséges és kellőképpen határozott vezető. Ez is kell, hogy összeálljon a közel kétszáz fős csapat.

Évről évre egyre több fiatal kapcsolódik be a szervezet munkájába. Nekik újabb és újabb lehetőségeket kell biztosítanunk, hogy a korosztályuknak megfelelő kihívásokon keresztül próbálhassák ki magukat. *„Tervezzenek, szervezzenek, vezessenek: szerezzenek olyan tapasztalatokat, melyekkel könnyebben boldogulnak a nagybetűs életben”* – írta Kutasi Bence évekkal ezelőtt, sorai azonban a mai napig helytállóak és hitelesek.

Büszkeséggel állítom, hogy akár a múltbeli, akár a jelenkori akadályokat nézzük, „jól vezetjük azt a csónakot”. Ehhez szükség volt, van és lesz is a példákra a csapatban. A fent említett vezetők, pedagógusok nélkül nem írhatnám ezeket a sorokat. Nemcsak a csapatparancsnokok, de a felnőtt vezetők is szükségesek ehhez. Az általános iskola nagyszerű tanára, Telekes Tamás, valamint Palotásné Kaszás Edina tanítónő hűséges cserkészek. Személy szerint engem Telekes Tamás és

az ő példája készítetett arra, hogy 9 évvel ezelőtt csatlakozzak a csapathoz. Így lehet egy olyan közösségélményem, amely egy egész életre szól.

A cserkészlet szellemiségét ma is a mozgalom alapítója, Baden-Powell által lefektetett alappillérek, az Isten, haza, embertárs hármassága határozza meg és hatja át. Ezt igazolja minden programunk, legyen szó a tíznapos nomád nyári csapattáborról, egy évközi korosztályos programról, egy kétnapos őrsi portyáról vagy egy vezetői megbeszélésről.

Csapatunk a mozgalom aktív és tevékeny szereplője a városon kívül is. Amellett, hogy kecskeméti csapatokkal közösen szervez programokat és táborokat, a kerületi őrsvezetőképzésben is fontos feladatot vállal: annak nemcsak jelöltjeit, hanem kiképzőit és parancsnokát is biztosítja. Az országos vezetőképzésben is jelen vannak a csapat tagjai az őr- és segédtsztképzésben. Korábban az országos elnökségbe is tudtunk tisztségviselőt delegálni. Sőt, az eddigi hagyományoknak megfelelően, a nemzetközi szinten is megjelenünk. Így vihetjük és vihetjük a magyar cserkészlet értékét és szemléletét Amerikától Európán át Ázsiáig, idén áprilisban pedig Afrikába is.

Köszönöm Istennek a csapatunk történetének közel száz esztendejében szolgáló vezetőket, a munkájukat, az ötleteiket, a kitartásukat és a rengeteg időt, amit a közösségnek szenteltek! Mindezért Soli Deo Gloria!

Készült Szabó Zsuzsanna és Kutasi Bence, egykori csapatparancsnokok írásainak felhasználásával.

Pálmácska óvoda

SZERZŐ SIMON ANDRÁS NÉ

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

Péld 22,6

Óvodánk előterébe lépve a fent olvasott ige fogadja nap mint nap a gyermekeket, a szülőket, valamint a hozzánk látogató vendégeket.

Intézményünk megnyitásának első napjától kezdve fontos volt számomra, számunkra, hogy eljuttassuk küldetésünket az ige által „kicsikhez és nagyokhoz” egyaránt.

2013 augusztusában – az óvoda megnyitásának évében – nevelőtestületemmel együtt a kecskeméti református templomban Isten színe előtt fogadalmat tettünk:

„szüntelenül öröködjünk óvodánk rendjén, és az Úr által ránk bízott gyermekeket igaz hitben és a keresztyén egyházunk hagyományainak szellemében neveljük.” (Részlet a fogadalomtételből)

Ez a lelki iránymutatás, a hitéleti nevelés fontossága határozza meg óvodánk pedagógiai arculatát. Bibliai történetek, napi csendes percek, imádságok, szolgálatok, templomlátogatások, különböző tevékenységek színesítik csoportjaink mindennapi életét.

2007 óta intézményünk fenntartója a Kecskeméti Református Egyházközség, amelynek hálaival és köszönettel tartozunk, amiért „megálmodták” nekünk a Pálmácska óvodát. A patinás épület, amelyben a Kecskeméti Református Pálmácska

Óvoda Erkel utcai óvodája található, a városi forgalomtól elzárt, jó levegőjű csendes utcában, családi házas környezetben a városközponttól gyalogosan 10 perces sétával érhető el.

Az intézmény három vegyes csoportjába 81 óvodáskorú gyermek jár. Óvodásaink napjaik nagy részét – életkoruknak megfelelően – legfőbb tevékenységükkel, a játékkal töltik a csoportszobákban. Csoportszobáink mindegyikére jellemző, hogy tágasak, világosak, esztétikusan berendezettek, megfelelnek a kor követelményeinek.

A főépület közvetlen közelében található a tornaszoba, melynek szomszédságában egy jól felszerelt orvosi szoba várja a szűréseket végző védőnőt.

Udvari játékaink sokszínűek, többféle mozgáslehetőséget biztosítanak a gyerekek számára a zöldövezeti részben.

Tagintézményünk a város szívében, a Munkácsy Mihály utcában egy csoportban, meghitt, családi környezetben fogadja a gyermekeket. A csoport létszáma 30 fő.

Jó érzéssel tölt el, és hálát adok az Úrnak, hogy évről évre megmaradt az érdeklődés a szülők körében óvodánk iránt. Ezt bizonyítja az elmúlt évek kétszeres túljelentkezése, amely köszönhető az

intézmény szellemiségének, valamint az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak szakmai munkájának.

Az óvodai jelentkezéseknél elsősorban a református családok számára nyújtunk segítő kezet a gyerekek neveléséhez, de szeretettel fogadunk más felekezethez tartozó családokat is, akik elfogadják értékeinket és nevelési elveinket.

Az óvodában minden hétfőn az Úristen megismerésével, dicséretével, a neki való hálaadással, az „igaz történetekkel” kezdjük az előttünk álló hetet. Ezeken az alkalmakon gyertyát gyújtunk, imádkozunk, éneklünk. Megismerkedünk egy-egy bibliai történettel, melyet változatos módon, játékba ágyazva mélyítünk el.

Mindennapos nevelőmunkánk kulcsszereplői az óvodapedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítő, akiknek személyisége meghatározó az idejéről gyermekek számára. Intézményeinkben nyolc óvodapedagógus, egy fejlesztő-gyógypedagógus, egy óvodatitkár, egy pedagógiai asszisztens, négy dajka és egy fő konyhai kisegítő dolgozik.

Közösségünknek azonos az értékrendje, amely tükröződik a nevelés iránti elkötelezettségben, a családi, érzelmi, gazdag, szeretetteljes légkör megteremtésében.

Óvodai nevelőmunkánk a családi nevelésre épül, ezért fontos számunkra a családokkal való szoros partneri kapcsolat és korrekt együttműködés. Évről évre jó hangulatú, élményekben gazdag programokat szervezünk, amelyekbe bevonjuk a szülőket is, akik örömmel csatlakoznak hozzánk. Ilyen alkalmaink az apák napja, az anyák napja, a nagykis napja, az adventi barkácsdélután, az egészséghet, az óvodabál vagy az emmausi családi nap.

Óvodánk keresztyén jellegéből adódóan egyházi ünnepeink kiemelten fontosak számunkra. A reformáció napján, az adventi várakozás idején, húsvét és pünkösd ünnepén a gyermekekkel és a felnőttekkel közösen élhetjük át az öröm és a hála érzését. A készülődés öröme, a ráhangolódás meg-hittsége, a várakozás jóleső izgalma mind, mind hozzájárul az átélés élményéhez.

Intézményünk pedagógiai programjában a keresztyéni hitre nevelés, valamint a művészeti nevelés mellett hangsúlyos a népi hagyományok őrzése, népi kultúránk ápolása, nemzeti értékeink megbecsülése is. Feladatunknak tartjuk az ezekhez kapcsolódó jeles napokról, ünnepekről történő megemlékezést. Ilyen pl. a magyar népmese napja, farsang, március 15., a gyermeknap.

A 2015 óta működő tehetséggondozó műhelyekben – „An-tan-té-nusz” zeneóvoda és „Ügyes kezek” kézművesműhelye – foglalkozunk a „kis” tehetségígéreteinkkel.

Az óvodánkba járó gyermekek részére két fakultatív foglalkozást is kínálunk.

Néptánc foglalkozásainkon szatmári, kalocsai, rábaközi dalokat, táncokat és népi játékokat sajátíthatnak el a gyerekek. Az ovifoci a futball alapjait ismerteti meg a gyerekekkel. E sportággal fejlődnek mentális és fizikai képességeik, figyelemkoncentrációjuk, együttműködési készségük, kialakul szabálytudatuk.

Örömmel látogatjuk a városunkban lévő közművelődési intézmények programjait. Óvodás csoportjaink gyakori vendégei a Círóka Bábszínháznak, a Katona József Megyei Könyvtárnak, a Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központnak, de jártak már a Népi Iparművészeti Gyűjtemény házában is.

Jó és partneri kapcsolatot ápolunk a fenntartóval, a kollégiumi rendszerhez tartozó köznevelési intézményekkel: így a református általános iskolával, a református gimnáziummal és az internátussal. Büszkéek vagyunk óvodánkra, amelyben dolgozunk. Sokat tettünk, teszünk azért, hogy minden szeglete és a nap minden perce olyan legyen, amelyben jó gyereknek lenni.

A Református Pálmácska Óvoda mindig is az a hely volt és marad, ahol gyermekeink találkozhatnak az élő Istennel. Óvodásaink lelki nevelésére gondo-

san figyelve igyekszünk elvetni szívükben a gyermeki hit apró magvacsckáját. Harmonikus rendben élve olyan értékeket kívánunk közvetíteni, amelyekbe későbbi életük során is kapaszkodhatnak majd.

Ennek a nemes feladatnak az ellátásához kérjük nap mint nap az Úristen gondviselő szeretetét és gazdag áldását.

„Legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgólkodjatok mindenkor az Úr munkájában, hiszen tudjátok, hogy fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban.” (1Kor 15,58)

Általános iskola

SZERZŐ SZABÓ KATALIN

Az idei 2022/2023-as a 29. tanév a Kecskeméti Református Általános Iskola életében. Az 1994-es kezdetet épp úgy, mint napjainkat a hit bátorsága és a reménység jellemzi. Az első tanévtől kezdve az évről évre mutatkozó jelentős létszámbeli gyarapodás jelzi, hogy az itt folyó munka széles körben elfogadott és eredményes. Mára 31 osztályban 725 gyerek tanul közel 80 pedagógus irányítása alatt.

A nevelő-oktató munkát az iskola múltjának, hagyományainak megfelelően a református hitelvek szerint, korszerű tudományos ismereteket nyújtva végezzük. Legnépszerűbb képzésünk az angol és német két tannyelvű oktatás. A program célja, hogy a tanulókat megtanítsa az idegen nyelven való tanulásra, képessé tegye őket az idegen

nyelvű információk feldolgozására, a nyelv aktív használatára. Sikerét igazolja, hogy a tanulók többsége angol nyelvből a 8. osztályban eredményes középfokú nyelvvizsgát tesz.

Ugyanígy a sportosztály is töretlen népszerűségnek örvend a szülők és gyermekeik körében. A mindennapos testnevelés két tornateremben és egy tornaszobában, valamint a helyben található tanuszodában valósul meg. Sportolóink rendszeresen jelen vannak a diákolimpia megmérettetésein, ahol szép helyezéseket érnek el. Ugyancsak eredményesek a Református Iskolák Országos Úszóversenyén is.

Az iskolai beiratkozáskor az előbbi lehetőségek mellett választható az emelt óraszámú humán

tárgyak tanulása is. Az egyéni tehetség kibontakozásának és fejlesztésének érdekében felső tagozaton a matematikát, a magyar nyelv és irodalmat, az idegen nyelveket, a technika és tervezést, valamint a digitális kultúrát csoportbontásban tanítjuk. Tanítványaink mind egyénileg, mind csapatban sikeresen szerepelnek a különféle tantárgyi versenyeken.

Ünnepi rendezvényeink minden évben emlékeztetnek. Alsó tagozaton a hagyományörzés szándékával a kántálás és pünkösddőlés része egy-egy osztály közösségi életének.

A hittanórákon a gyermekek a Biblia történeteivel, tanításaival ismerkednek meg. Elsőtől nyolcadikig szép ívet rajzol az ezekből az ismeretekből épülő személyes hit, amit a konfirmáció során vallanak meg. Minden évben a reformációhoz kapcsolódva úgynevezett csendesnapokat szervezünk, amikor különféle projektmunkákon dolgoznak az egyes évfolyamok. A hittanórákon, templomi alkalmon és az egyházi énekórákon tanult zsoltárok és dicsérek kapaszkodót jelentenek a tanulók számára életük különböző helyzetében.

A tanév során az osztályok családi napon vagy osztálykiránduláson vesznek részt a gyülekezet missziós házában, az Emmausban. Azt szeretnénk, hogy fiataljaink megismerjék az egyház és a gyülekezet életét, majd felnőve annak tagjaivá váljanak. Az osztályok havonta családi istentiszteleteken szolgálnak, a legkisebbek pedig a templomnyitogatón ismerkednek meg az egyházi szokásokkal, liturgiával. A konfirmandusok hazánk kiemelkedő jelentőségű egyháztörténeti helyszíneire kirándulnak, így Debrecenbe, Sárospatakra, Vizsolyba.

Iskolánk házigazdája az évente megrendezésre kerülő „Velünk az Isten” országos bibliaismereti

versenynek, amelyre nagyszámban érkeznek résztvevők az ország egész területéről. A kétnapos rendezvényen szóban és írásban mérettetnek meg a csapatok, valamint bibliai történetek dramatizálására is sor kerül.

Sola Fide nevű kórusunk – amely a kóruséneklés és többszólamúság alapjait elsajátító kicsinyek kórusából nő ki – minden jelentős iskolai és nemzeti ünnephez kapcsolódó eseményen fellép. Nemcsak városi elismerésben részesül folyamatosan, hanem nemzetközi versenyen is részt vesz, ami igazolja a szakmai munka magas színvonalát. Csengettyűs csoportunk pedig különleges színfoltja a fellépéseknek.

A kórus a tanévet egyhetes kórustáborral kezdi, a tanév végén pedig református összkórusfellépéssel zárja a Művészetek Palotájában.

Iskolánk 2016 őszétől – a Liszt Ferenc Zene-művészeti Egyetemmel kötött együttműködés értelmében – a Zeneakadémia Kodály Zoltán Zene-pedagógiai Intézetének mintatagozata. A mintaprogram célja a Kodály-módszer gyakorlati megújítása; tanárai az intézet oktatói, akik az órákat az iskola énektanáraival közösen tartják. Mivel angol tagozat is működik iskolánkban, az oktatásba a Kodály Intézet nemzetközi kurzusain részt vevő külföldi hallgatók is bekapcsolódhatnak.

Könyvtárunk 9000 kötetet számlál. Nem csak a tanulási folyamatot segíti; legfontosabb feladatának az olvasóvá nevelést tekinti. Ezt támogatja az öt évfolyamra kidolgozott Olvasni jól! olvasást népszerűsítő programunk. Másrészt a könyvtár olyan közösségi tér, ahol diákjaink az idejüket hasznosan és közösségben tudják eltölteni.

Egyéb szabadidős programokat is kínálunk tanítványainknak a különböző szakkörök szervezé-

sével. Ilyen a rajzsakkör, a robotika vagy a természettudomány szakkör. Épületünkben számos közkedvelt, tanórán kívüli foglalkozást is biztosítunk.

Szoros a kapcsolatunk az M. Bodon Pál Alapfokú Művészeti Iskolával, amelynek külső helyszínként segítjük a zenei tehetséggondozást, a hangszertanulást.

A szabadidős programok között kiemelkedően népszerűek a kirándulások és a színházlátogatások. Ezek az alkalmakon kötetlenül, magas színvonalon tölthetik együtt az időt diákok, tanárok, családtagok.

Félévente sulibulit szervezünk a felső tagozaton, amit irányított tánctanítás előz meg, így különböző

korszakok táncaival ismerkednek meg a fiatalok.

Pikniknapunk az iskola összességét szólítja meg. Az osztályközösségek összefognak, és a jó hangulatú délutánon számos portékát, kézművesterméket, finomabbnál finomabb süteményeket, hűsítő italokat kínálnak eladásra. Rövid előadások szórakoztatják a jelenlévőket, a tombolafelajánlások teljes bevételét jótékony célra fordítjuk. A szülői bál is egy remek alkalom, hogy a szülők ne csak az értekezleten vagy gyermekükre várakozva az iskola előtt találkozzanak, hanem baráti közösségben szórakozzanak egy jó cél érdekében.

Gimnázium

SZENES MÁRTONNÉ DURUCZ ANNA IGAZGATÓ: Az 1990-ben újraindított Kecskeméti Református Gimnázium 1997-ben költözhetett át az Ókollégiumból az Újkollégiumba. Ezt a gyönyörű épületet a Kecskeméti Református Egyházközség eredetileg is iskolapalotának építtette, már a 20. század elején is a kor legkorszerűbb oktatástechnikájával felszerelve.

A gimnáziumban évek óta 700 fő körüli diák tanul, 50-60 pedagógus közreműködésével. Heti 2 órában hittanoktatás folyik. A tanulók kb. 80-85 %-a református hittant tanul. A tanulók a hat, illetve négy évfolyamos képzésben – az általános képzési terület mellett – emelt szintű oktatás folyik biológia-kémia, matematika–digitális kultúra, angol vagy német tagozaton. Tanítványaink 9.-től

az angol és német ún. „első nyelv” mellé spanyolt, franciát, oroszot választhatnak második nyelvként.

A felsőoktatásban történő továbbtanulási elképzeléseiknek megfelelően, tanulmányaik utolsó két évében, bármely tantárgyból felkészülhetnek emelt szintű érettségire. Az iskola legfőbb célja és feladata a lelki nevelés mellett az, hogy minél több tanuló teljesítse a felsőoktatásba kerüléshez szükséges érettségi, ill. felvételi követelményeket.

A minél eredményesebb tanulást a jól felszerelt kémia labor- és előadó-komplexumon kívül, biológia-, fizika-, ének-zenei-, dráma-média-, és informatika szaktantermek segítik, míg testnevelés színhelye a sportcsarnok. A tanulás nemcsak az iskola falai között, a tantermekben történik. Az élményszerű oktatás megvalósításában, és valamint az elmélet

gyakorlatban való alkalmazásában nagy szerepet kapnak a tanulmányi kirándulások, üzemlátogatások, terepgyakorlatok, színházlátogatások, kulturális napok, október 6-i, október 23-i ünnepi műsorok összeállítása és többszöri bemutatása.

A versenyezni szerető diákok sokféle szaktárgyi és komplex versenyben próbálhatják ki magukat, kiemelkedő országos és nemzetközi sikereket is elérve.

A kórusmuzsika kiemelt szerepet játszik a gimnázium művészeti nevelésében, a közösségi élmény és közös alkotás megélésében, a személyiség fejlesztésben és sikerélményhez jutásban. Gimnáziumban két rangos országos elismerésekkel rendelkező kórus működik: a Psalmus Kórus és a kamarakórus. Számos hangszert is megszólaltatnak a diákok az iskolai és városi rendezvényeken. Az egyéni népdaléneklés mellett musicaléneklés tanulására is lehetőséget kapnak a jó hangú és előadói képességekkel rendelkező diákok. A kórusok gyakran kapnak meghívást a város rendezvényein való közreműködésre.

A gimnázium regionális német nyelvi verseny szervezésével hangsúlyozza a német nyelv tanulásának fontosságát.

Az iskola pedagógusai rendszeresen mentorálnak egyetemi hallgatókat, tanítási gyakorlatukat végzik az intézményben. Az itt folyó magas szintű munka elismerését jelenti, hogy a Református Pedagógiai Intézet bázisintézménye, a Nemzeti Tudósképző Akadémia, az ELTE és a SZTE partneriskolája vagyunk.

Író-olvasó találkozók, meghívott szakértő előadók bevonása színesíti az oktatást.

A hagyományos áprilisi irodalmi teaházban „költői körülmények” között a diákok saját alkotásaikat is bemutatják.

A másokon való segítség és az egészségtudatos életmódra való nevelés fontosságát hangsúlyozzuk

azzal, hogy minden alkalommal csatlakozunk az évente megrendezésre kerülő országos szervezésű „Öltözz pirosba!” naphoz. A közösségi szolgálat kerete és a Kecskeméti Református Egyházközség jótékonyági akciói is számos lehetőséget adnak arra, hogy diákjainkat szociálisan érzékennyé és cselekvővé neveljük.

„Ép testben ép lélek” – az ismert jelmondat szellemében sportol az ifjúság. A leány röplabda, a kosárlabda és a floorball sikeres és népszerű csapatsportok, de a pályaatlétika, a mezei futás, a sakk, a vívás, az úszás is sikersportágai a gimnáziumnak.

MOZAIKOK – HITÉLET

VINCZE ÁRPÁD: Iskolánk nagy hangsúlyt helyez a megélhető hitéletre. Célunk egyrészt azok hitének megőrzése és megerősítése, akiket gyülekezeteink elkötelezett családjai bíztak ránk, másrészt missziós küldetésünk van azok felé, akik iskolánkban találkozhatnak és ismerkedhetnek meg mélyebben a keresztyénység alapértékeivel. Elköteleződésünk megvalósítását három csokorba foglalhatjuk. A napkezdő és napzáró imádság, napi igeolvasás, a heti áhítat, a csendesnapjaink olyan hitmélyítő alkalmak, amelyek iskolai gyakorlatunk szerves, hívogató, hitvalló és hitmélyítő részei. Másik fontos feladatunk a heti hittanórák formájában az ismeretét, aminek segítségével a bibliai, hitvallásos, egyházi, egyháztörténeti, erkölcsi tájékozódásban mutatunk utat. Harmadrészt hangsúlyos számunkra, hogy tanulóink a gyülekezeti közösségben otthonra találjanak. Ezért elvárjuk tanítványainktól, hogy havonta legalább egy istentiszteleten aktívan jelen legyenek. De bátorítjuk az ifjúsági, vagy más gyülekezeti alkalmakon való részvételre is őket.

MOZAIKOK – NTA

LENGYEL ADRIEN: Gimnáziumunk 2016 óta bázisiskolája a Nemzeti Orvosbiológia Alapítvány Nemzeti Tudósképző Akadémia tehetséggondozó programjának. Célunk, hogy a tehetséges diákokkal megismertessük és megszerettessük a kísérletes természettudományokat és segítsük őket abban, hogy hazájukban elismert szakemberekké és kutatókká váljanak. Ehhez laboratóriumi programokat, feladatmegoldási lehetőségeket, előadásokat és nem utolsósorban Nobel-díjas kutatókkal való találkozásokat biztosítunk. Jelenleg több mint negyven diákunk tagja az akadémiának, pedagógusaink közül ketten vezető tanárként dolgoznak.

MOZAIKOK – ÉLET A LABORSZEM-ÜVEGEN KERESZTÜL

TÓTH IMRE, HAJDÚNÉ DÉNES JULIANNA: Színek, szagok, sikerek, kudarcok és megannyi élmény! Röviden így foglalhatók össze a tevékeny hétköznapok, melyek hozzásegítik diákjainkat, akik biológia–kémia tagozaton emelt óraszámú tanulásra készülnek, hogy sikeres érettségi vizsgát tegyenek, s bejussanak az általuk választott egyetemre.

Nagyon fontos észrevenni, hogy a laboratóriumi munka a tanulók mindennapos gyakorlatává válik, hiszen míg a hetedikesek egyszerű kísérleteket végeznek el, segítségével, szárnyaikat próbálgatva, addig végzőseink komoly preparatív gyakorlatokat tudnak felmutatni, hiszen ekkora már szárnyalnak a kémia igazi világában. Nagy szerepe van a laboratóriumi munkának a versenyzők felkészítésében, hiszen minden évfolyamon a kémia versenyeken komoly laboratóriumi feladatokat kell a tanulóknak elvégezniük. Erre csak megfelelő körülmények

között lehet készülni. Természetesen nem szabad megfeledkezni azokról a tanulókról, akiknek nem ez a továbbtanulási irányuk, hiszen fontos látni, hogy nekik is élmény, amikor tevékeny részesei lehetnek egy-egy kémiai kísérlet kivitelezésének.

A laboratóriumi lét nagyon sok mindenre megtanít, mint például alázatra, tudatosságra, komplex gondolkodásra, vagy a kooperatív munkára.

Hálásak lehetünk, hogy egy ilyen birodalomban élvezhetjük egy ponty boncolását, a moszatok metszetét vagy a kristályok táncát a kémcsőben.

Előre tekintünk, mert tudjuk, hogy természettudományokban jártas szakemberekre, mindig szükség lesz.

MOZAIKOK – TEREPGYAKORLAT

Darvadoztunk a Hortobágyon...

JUHÁSZ KATALIN: Minden adott volt, hogy a háromnapos terepgyakorlat igazán élmény legyen. Szuper csapat, tág tűrőképességű kíváncsi diákok (persze tanárok is), remek idő, különleges helyszínek. A Tisza „kalandozásai” az Alföldön, a tájtalakítás mai szemmel. Kunbabák és szikesek. Már tudjuk, hogy mi az az árvagané’ és laponyag. Türelemmel vártuk alkonyatkor a darvakat, néhányan persze kölcsönsapkában. Végre aztán megjötték. Csoda! Ahogyan a vízbe csapódó halászsas és a kerecsensólyom is, aminek vacsoráját volt szerencsénk meglesni. Nincs az a hideg, ami a bográcsot megkímélte volna a használatától. Idén igazán finomra sikeredett a paprikáskrumpli... annyi sok és hosszú hónapig tartó vágyakozás után.

Terepgyakorlat a Hortobágy–Berettyó-csatornán 2022. augusztus

JUHÁSZ KATALIN: A covid diktálta kényszerű szünet után egy többnapos terepgyakorlat nagy élményt jelentett annak a maroknyi diáknak, akikkel a rakoncátlanul kanyargó, lustán folyó Hortobágy–Berettyó Ecseggpuszta és Túrkeve közötti szakaszát eveztuk végig. A terepgyakorlat célja a vízi életközösségek testközelből való megismerése volt, és egy érdekes adventív–faj előfordulásának felmérése. A kék rizsjácint olyan jövevényfaj, amely kevésbé ismert, pl. a rossz hírű selyemkóróval, vagy a parlagfűvel összehasonlítva. Ez a liliomféle a szakirodalom szerint az országban csak itt található meg, valószínűleg a Nagykunságban termelt indiánrizs magvaival kerülhetett be az országba. Az út során szerzett tapasztalataink alapján és az állomány felméréséből cikk született, amelyet a *Természet Világa* által meghirdetett pályázatra el is küldtünk. (Az eredményére még várunk.)

Vízi madarak, lovak, szürkemarhacsorda, szikes puszták és erdőfoltokkal tarkított part, a vízben elterülő tündérfátyol, békatutajon napozó békák mellett evezett a csapat. Hazaérve a kenukat az Emmausban hagytuk. Másnap kezdődött a sulis, hiszen becsengettek szeptember elsején...

MOZAIKOK – TÖRTÉNELEM–FÖLDRAJZ

SZABADOS LÁSZLÓ: A történelem–földrajz munkaközösség munkatervében az évek során külön fejezetet alkottak az iskolai versenyek. A hagyományos Páthy János-pályázat mellé az iskolánk újraindításának 30. évfordulójára egy kétfordulós komplex iskolatörténeti versenyt szerveztünk. Az 1–3.

helyezett csapat jutalma a komáromi Monostori Erődben tett látogatás volt. 2022-ben Galambos Katalin tanárnő halála árnyékolta be a munkánkat. Emléke előtt tisztelegve 2023-ban útjára indítottuk a Galambos Katalin-émlékversenyt, melynek során egy kontinens, tájegység történelmi és földrajzi ismeretei kerülnek a középpontba. Idén Amerikával ismerkedtünk meg egy jó hangulatú kétfordulós verseny keretében. Az 1-3. helyezett csapat jutalma egy budapesti kirándulás volt.

Kecskemét város felé is nyitott a munkaközösség a *Történelmi és földrajzi kalandozások* programrozattal, illetve a Történelem-filmklubbal, amely az Otthon Mozi közreműködésével valósult meg.

MOZAIKOK – SZERETÜNK ÉNEKELNI, MUZSIKÁLNI!

JÁMBOR ZSOLT: Szólistáink helyezéseket hoztak országos népdaléneklési, zoltáréneklési versenyekről. Családi Istentiszteleten mindig hallható énekes szolgálat az osztályoktól.

Dacolva a covid, kórus nélküli időszakával a Psalmus Kórus és a kamarakórus pedig énekel, és énekel: Arany minősítés, az Év Kórusa cím, Kodály Kórusverseny 2. hely, stb.

A Művészetek Palotája nem ismeretlen hely, hiszen többször vettünk részt a *Református Énekek* sorozat hangversenyein, de a Zeneakadémián is énekeltük Szőnyi Erzsébet nekünk ajánlott kórusművét, József Attila: *Istenem című* versére. A Máttyás templom is elbűvölt bennünket akusztikájával. De szívesen énekeltünk Zagyvarékason is.

S persze az otthonunk, saját templomunk, ahol leginkább szeretünk énekelni (Adventi hangversenyek).

Tanulóink részesei a Kecskeméti Népzenei Fesztiválnak, de megfordult nálunk rendhagyó óra keretében a Csík-zenekar, a Bohém Ragtime Jazz Band, és sok-sok más vendég és kórus.

A családi istentiszteleteken szívesen szolgálnak énekükkel az osztályok.

A Kulturális Nap mindig egy kicsit a zene ünnepe is, hiszen sok tehetséges diák, csoport énekel, játszik hangszereken.

Az Operakaland jóvoltából az utóbbi 5 évben 14 opera-előadást láthattunk az Operaházban, az Erkel Színházban, és az Eiffel-házban. Jártak nálunk operaénekesek, balett-táncosok, sőt az Operaház ügyelője is mesélt érdekes történeteket a kórusteremben.

Iskolánkban a zene, az éneklés, része mindennapi életünknek.

MOZAIKOK – SPORTÉLET

CSIZMADIA SZABOLCS: Egyéni és csapatsportágakban is kiemelkedő eredményeket érnek el diákjaink minden évben. Legsikeresebbek röplabda, úszás és floorball sportágakban voltunk az elmúlt időszakban. A felsoroltak mellett országos döntőbe jutottak tanulóink atlétika, judo, kosárlabda, asztalitenisz versenyeken.

Gimnáziumunk mindennapjait különböző programok színesítik. Ezek közül nagy hagyományal bírnak a tanár-diák mérkőzések, a jótékony-sági futógála, házi bajnokságok, kerékpártúrák, sporttáborok.

Minden évben rendezünk különböző diákolimpiai versenyeket, ahol jó hangulatot teremtenek a diáktársak egymásnak.

MOZAIKOK – DÖK

NAGY ANNA: A gimnázium diákönkormányzatának csapata, a covid-járvány miatti online oktatás után lelkesen vetette bele magát a különböző programok szervezésébe. Örültünk, hogy újra személyesen találkozhattunk a társakkal. Táncházt, adventi teremdszítói verseny, Mikulás, fordított nap és persze a refis pulcsik mind mutatják, hogy a „Refi, mi vagyunk!”

MOZAIKOK – MATEMATIKA, MESTERPROGRAM

SZABÓ ZSUZSANNA MÁRTA: A matematikatanítás módszertanában jelentős változtatásra van szükség. A felgyorsult információáramlással, a másodpercenként változó telefonképernyővel kell felvennünk a versenyt az oktatásban. Kutatások igazolják, hogy a tanulók átlagosan hét percet képesek aktívan figyelni, egy szöveg olvasása és megértése problémákat jelent. Az elmúlt 5–10 évben egyre több tanulási nehézséggel küzdő gyerekekkel találkoztam. A matematika szorongást kiváltó tantárgy, hiszen sokan nem értik, mikor mi történik.

Két évvel ezelőtt a bejövő kilencedik évfolyamon tizenhét fős csoportot válogattam össze. A többség tanulási nehézséggel, sajátos nevelési igénnyel rendelkezik. A matematikát nem kedvelik, sőt nem szeretik, mert nincs sikerük, illetve sokan féltek a tanártól, ez már a bemutatkozó órán kiderült. Az első hónapokban bizalmi légkör kialakítására törekedtem. Két párhuzamos osztályból kerültek a csoportba a gyerekek. Céлом az volt, hogy ne stresszeljenek az órákon, hanem nyugodtan tegyék fel kérdéseiket. Bátorítani kellett a tanulókat, hogy fogalmazzák meg, hogy mit nem értenek a

megoldás folyamatában. Sokszor 4 fős csoportokat alkotva vagy párosával oldják meg a feladatokat. Több diák írása nehézkes, nehezen olvasható és követhető. Az új anyag elmélyítésére alkalmasak az online feladatok, amelyeket saját laptopjukon végeznek a gyerekek. A második közös tanév vége felé kijelenthetem, hogy szeretnek a tanulók ma-

tematikaórára járni, sokszor van sikerélményük. Sok gyakorlati élethez köthető feladattal, apró lépésekkel haladunk a kitűzött cél: a sikeres érettségi felé. A logikus gondolkodás fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetnek, hiszen matematika feladatok megoldásával egyfajta megküzdési stratégiát tanulhatnak, mely felnőtt életükben jó modell lehet.

Internátus

SZERZŐ PÁLNÉ LENCSÉS SZILVIA

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

Tamási Áron

A kecskeméti református oktatás történetében először az 1918-ban alapított Tanítónőképző Intézet mellett jelenik meg internátus. Később a Bodor Zsuzsanna Leányotthonban is laktak líceumi növendékek.

Az 1929/30-as tanév értesítőiben olvashatunk arról, hogy az egyházi vezetés 1929. március 8-án megvásárolta a Búzás Mihály utca sarkán álló kis házat, az Újkollégium egyik szárnyának folytatásaként. A meglévő épület stílusában felépült a modern fiúinternátus, melyet 1929 őszén nyitottak meg.

Fontos mérföldkövet jelentett a rendszerváltás után újraindított református gimnázium mellett ismét megjelenő bentlakásos intézmény igénye. A Kecskeméti Református Kollégium Internátusa 1991 szeptemberében nyithatta meg kapuját a vidéki tanulók elhelyezésére. Az intézmény rendje

a Debreceni Református Internátus mintájára lett kialakítva. A kiépülő gimnázium az internátus létszámát is folyamatosan gyarapította. A megnövekedett létszám miatt a fiúk egy csoportjának átmenetileg a Fráter utca 23. szám alatti polgárházban lett lakóhelye. Egyházunk vezetősége azonban elhatározta, hogy végleges megoldást keres a diákok elhelyezésére. Megvásárolta a Hornyik János krt. 4. szám alatti épület eladásra szánt részét, abban alakította ki az internátust.

Az intézmény két épületben működött egészen addig, míg a konviktus tetőtéri része is beépítésre került. 2000 szeptemberétől már egy épületben, emeletenként elválasztva laknak fiúk és lányok.

A Kecskeméti Református Internátus jelenleg 140 diák számára biztosít férőhelyet. A 21. század el-

várásainak megfelelő felszereltségű lakószobák 3-4-6 ágyasak. Országos beiskolázású intézményként közel 60 településről érkeznek diákok. Többségük a református gimnázium tanulója. Ugyanakkor a lehetőségek függvényében nyitottak vagyunk más kecskeméti középfokú intézmény értékrendünkkel azonosulni tudó diákjainak befogadására is.

Egyházi intézményként legfontosabb feladatunknak a református keresztyén hitelvek alapján való nevelés-oktatást tartjuk.

Minden vasárnap este hétkezdő áhítattal indulunk a hétköznapi munkába, csütörtök esténként pedig bibliakörök keretén belül beszélgetünk a fiatalokat érdeklő, érintő témákról.

A diákok kezdeményezésére heti rendszerességgel imakör szerveződött, ami napjainkra már ifivé nőtte ki magát.

Bentlakásos intézményként kiváló lehetőségünk nyílik a közösségépítésre, amely több szintéren meg is valósul.

Hitéleti tevékenységünket a diákpresbitérium segíti. Nagyon aktív munkát végez a tanév során

szervezett programjaink megvalósításában a diákönkormányzat, és az intézményünk életét a külvilág felé is publikáló médiakommandó.

A nevelő-oktató munka elsősorban a három lány és két fiú tanulócsoportban történik napi három szilencium keretén belül. A tanulást segítő felzárkóztató és tehetség gondozó foglalkozások heti rendszerességgel biztosítottak, melyek vezetésébe tehetséges diákjaink is bekapcsolódnak. Az iskolai felkészülés irányítása mellett 12 nevelési terület mentén szélesítjük diákjaink látókörét, kiemelt figyelmet szentelve az önismeret és pályaorientáció terén való fejlesztésre.

Internátusi életünk struktúrája, rendje, közösségépítő programjaink, sport- és művészeti szakköreink kiváló teret és lehetőséget biztosítanak a hozzáadott pedagógiai értékek megjelenésére, melyek egy része mérhető formában, más része a bizalmi légkörön alapuló közösség mindennapjaiban érhető tetten, bízva abban, hogy az itt élő diákok az itt töltött 6, illetve 4 év alatt átmeneti otthonra lelnek intézményünkben.

Konviktus

SZERZŐ BÍRÓ ÉVA, HRASKA ZOLTÁN

1803 előtt a szegény tanulók étkeztetését úgy oldották meg, hogy a hetenként más-más, előre kijelölt 30-40 református családtól gyűjtötték össze az ételt az ezért felelős (ún. coquus) diákok. *„Miután azonban ez a dolog természete szerint bizonyos szegényérzettel járt, az egyház 1803-ban konviktust állított: fenntartására némely egyházi tőkék kamatai, a hívek által az eddigi főzés helyett felajánlott pénzbeli juttatások s a környékbeli egyházak segélyei szolgáltak.”*¹

Valószínűleg az Ókollégium építése idején szűnhetett meg ennek működése, mindenesetre az 1862/63-as értesítőben már arról számolnak be, hogy Csilléry Benő jogtanár *„a szegényebb sorsú tanuló ifjak iránti kegyeletes érzéséből (...) ez évi egész fizetését, 735 frtot egy felállítandó tápintézet alapjául ajándékozta”*, minek következtében 1862. október 15-én *„a tápintézet egy e célra csínosan fölszerelt díszes teremben jótékonyágát megkezdte.”*² Magáról az épületről Kováts Andor jogakadémiai tanártól tudunk, aki a jogakadémia fennállásának 100. évfordulójára megjelenő emlékkönyvben leírja, hogy az 1890-es évek közepén épült meg az Ókollégium udvarán a főgimnázium új

tornacsarnoka, amelynek déli végéhez csatlakozott egy alacsonyabb, új épület, *„melyben a tornaszertár, az ifjúsági könyvtár helyiség, a 81 m²-nyi konviktusi étterem, konviktusi konyha, cselédszoba és éléstár, majd az épület keletre forduló részében a konviktusi főző lakószobája s az iskolaszolga konyhája következett”*.³

A jogakadémia, hogy a hallgatókat megnyerje, törekedett a lelkipásztorokon keresztül, de a sajtó útján is hirdetni, miért érdemes Kecskeméten tanulni. A viszonylag olcsó, de kényelmes szálláslehetőségeken túl a városban működő királyi törvényszék, hivatalok, ügyvédi kamara, az itt működő ügyvédek sora mellett kiemelte a református egyház konviktusát is: *„az élelmezés és lakásviszonyok szintén nem mondhatók drágáknak (...) a református kollégium tápintézetében kis összegért igen jó kosztot kaphatnak a hallgatók, ami reggeli, ebéd és estebédből álló tisztességes étkezést jelent.”*⁴

Egyházközségünk nagykonviktusa ma a Piaristák terén, kiskonviktusa az Újkollégium épületének alagsorában működik. A nagykonviktus gimnáziumunkkal és internátusunkkal egy időben

1 Kováts Andor: Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez. In: Boér Elek et al.: Emlékkönyv a Kecskeméten működő egyetemes református jogakadémia fennállásának századik évfordulójára 1831–1931. Kecskemét, Első Kecskeméti Hírlapkiadó és Nyomda Rt., 1932, 1–79., 24.

2 Értesítő a kecskeméti helv. hitvallású főiskoláról az 1862/3. tanévről, némi visszapillantással az előzőtt három évre. Szerk. Szigethy István, főiskolai igazgató. Kecskemét, Szilády Károly nyomdája, 1863, 8.

3 Kováts Andor: Vázlatok a kecskeméti jogakadémia történetéhez, 43.

4 Idézi Nánási László: A Kecskeméti Református Jogakadémia hallgatói. *Hírös História* 2019. ősz, 44–49., 45.

1991 őszén kezdte meg a működését, mégpedig abból a célból, hogy az itt tanuló diákok, illetve a pedagógusok étkeztetését biztosítsa.

A Kecskeméti Református Egyházközség fenntartóként konviktusunk alapfeladatait az egyházközségi intézmények ellátásában határozza meg. Tevékenységüket két üzemi egységben végzik. A nagykonviktus (Kecskemét, Piaristák tere 3.) főzőkonyhája naponta 1200–1300 adag ételt készít el, és nagytermében lehetőséget biztosít a felsőbb éves, a gimnazista, az internátusi diákok és betérő vendégek helyben történő étkezésére. Naponta 60–100, jellemzően visszatérő vendég választja ebédje helyszínéül a nagykonviktust.

A kiskonviktusban (Kecskemét, Szabadság tér 7.) működő melegítőkonyha és étterem gondoskodik az általános iskola kisdiákjainak étkeztetéséről. A konyhák műszaki-technológiai felszereltsége megfelel korunk elvárásainak.

Az étkezési szolgáltatást jelenleg az óvodáinkban 130, általános iskolánkban 400, gimnáziumunkban 230, internátusunkban 135 gyermek részére biztosítják. A nyugdíjas és szociális étkeztetés keretében szorosan együttműködnek a

Sion Nyugdíjsházak és Gondozási Központ munkatársaival, és így együtt 250 nyugdíjas részére szállítanak ki ebédet.

A 34 fős munkatársi közösség szakmai összetétele biztos alapot ad a kiegyensúlyozott, megbízható munkavégzéshez. A konyhát két mesterszakács irányítja. Szakmai törekvésük, hogy rövid ellátási láncsal, ahol lehet az őstermelői, termelői gazdaságok bevonásával, kiváló minőségű alapanyagokkal, korszerű konyhatechnológiai megoldásokkal készítsék el az ételeket. Igyekeznek megfelelni a hagyományos és modern étkeztetés elvárásainak, szem előtt tartva a táplálkozástudomány egészséges táplálkozással kapcsolatos irányelveit.

Az élelmiszer-érzékenységgel, allergiával küzdő gyermekek étkeztetését dietetikus munkatárs segíti, aki kapcsolatot tart az érintett családokkal, felügyeli a konyhatechnológiai, tállási és logisztikai folyamatokat. A konyha lehetőséget biztosít tej- és tojásmentes diétás ételkészítésre.

Az étterem Kecskemét belvárosában könnyen megközelíthető. A 120 férőhelyes nagyterem és a 35 férőhelyes kisterem kiválóan alkalmas családi vagy üzleti rendezvények kiszolgálására.

Könyvtártörténet

SZERZŐ BÁN MAGDOLNA

A Kecskeméti Református Egyházközség könyvtárának alapításáról pontos időpontot nem tudunk, de a meglévő források azt igazolják, hogy kollégiumunk alapításával közel egy időben, 1564-ben már létezhetett. A *Leonard van Rijssen: Summa Controversiarum Theologicarum* c. munkájában szereplő első hivatalos könyvtári bejegyzés alapján 1701-et tekintjük alapítási dátumnak. A könyvtár felépítésében (zárt, tömör raktár, olvasóterem, munkaszoba) hasonló a református kollégiumi gyűjteményekhez.

A könyvtári állomány kezdeti gyarapodásában diákok, professzorok, lelkészek, városi polgárok ajándékainak, hagyatékának mindvégig nagy szerepe volt. A 17. században indult meg a kecskeméti ifjak peregrinációja (elsősorban bécsi, páduai, leydeni, krakkói egyetemeken tanultak), akik a kollégium bibliotékája számára hozott könyvek nélkül soha nem tértek haza. Az első könyvtárról készült feljegyzés 1653-ban Bányai András gondnoké, aki három darab könyvről, például az ún. *Öreg Graduálról* tesz említést, amikor elszámol az egyházközség értékeivel.

Iskolánk a Debreceni Református Kollégium partikulája volt a 18. század második feléig. A rektorokat tőlük kaptuk, tankönyveiket használtuk, és csere-diák kapcsolataink is voltak. A könyvek nagy száma miatt 1741-ben külön szobát építettek a könyvtárnak. 1748-ban már 67 könyve volt az egyházközségnek.

A könyvtár tervszerű fejlesztését Varjas János, az első állandó rektor professzor indította el 1750-ben, aki a diákoktól beszedett büntetéspénzt a könyvtár gyarapítására fordította. 1788-ban Farkas János, aki hat évig volt rektora iskolánknak, lajstromba szedte az iskola könyveit, ekkor a gyűjtemény 338 darab könyvből állt. 1715-ben Kalocsa István 30 könyvet, majd 1794-ben Benkő József prédikátor 68 könyvet adományozott az iskolának. Ekkor épült szertár, könyvtár és auditórium az iskola kibővített, felújított épületében a mai Ókollégium helyén.

1794. július 10-én a városban óriási tűzvész pusztított. Az akkori tiszteletes, Tóth István professzor a könyveket pincébe és egyéb biztonságos helyre menekítette, ám intézkedése ellenére az állomány jó része megrongálódott vagy teljesen elveszett. A nehéz időszak elteltével a könyvtár számos jótévő segítségével ismét gazdagodhatott. A volt kecskeméti rektor, Halasi Gózon István özvegye férje könyveinek egy részét 1807-ben a könyvtárnak adományozta. Báró Podmaniczky Anna, Beleznay Miklós generális özvegye is felajánlott néhányat római klasszikus írók művei közül. Bibliotékánk sokat köszönhet a Teleki családnak. Gróf Teleki László táblabíró, Somogy megye főispánja megvette Szily Sámuel könyvtárát és iskolánknak ajándékozta. 1813-ban Sátor Péter ügyvéd könyvtárát és régipénzgyűjteményét hagyta az iskolára.

1809-ben kezdte meg professzori munkáját a könyvtár történetírója, Nagy István. Kecskeméti tartózkodása idején folyamatos fejlődés következett be nemcsak az iskola, hanem a könyvtár életében is. A régi könyvekből álló gyűjtemény ekkor kezdett el jelentős mértékben gyarapodni. Egyházközségünk 1818-ban megteremtette a könyvtáralapot, mely elősegítette a tervszerű fejlesztést, másrészt a magasabb színvonalra emelést is szolgálta. Nagy érdeme a rektor professzornak, hogy összeállította a könyvek katalógusát, amely alapján tudjuk, hogy a gyűjtemény ekkor 1341 darabból állt. 1820-ban az egyházi vezetőség új könyvtárszobát létesített.

Jelentős könyvadományt tett még az eddigieken felül Báthory Gábor püspök, Nagy István Pest megyei főjegyző, Mátyási József költő (1765–1849), Szappanos Sándor lelkész. Utóbbi fáradozásának köszönhető, hogy a kecskeméti közgyűlés még 1828-ban határozatot hozott arról, hogy az iskolát főiskolai rangra emeljék. 1830-ban kezdték el építeni a ma is igen szép, klasszicista stílusban épült Ókollégium épületét, melyben a könyvtár az első emeleten kapott helyet.

Hajnal István a tudós evangélikus lelkész végrendeletileg a városra hagyományozta könyvtárát, amit a város nem kívánt átvenni. Így a gazdag gyűjteményt (2200 mű) az egyháznak adta át 1851-ben. Erre az időre tehető Sipos Károly orvos és Dékány István jogtanár könyvtárainak megvétele is. Csabay Imre tanár első szakkatalógusa szerint, melyet 1851–1860 között készített, a könyvtár állománya 6300 mű, 11 tudományszakba osztva.

1855-ben a teológiai fakultás Pestre költözésével a kollégiumi könyvtár elkülönült gimnáziumi és jogakadémiai könyvtárra. 1890-ben Katona Mihály

gimnáziumi tanár, 1899-ben Móricz Károly jogtanár dolgozott ki tervezetet az egyesítésre. A presbitérium később a Marton Sándor gimnáziumi tanár által kidolgozott tervezetet fogadta el. A presbitérium határozata alapján 1907-ben a könyvtár fenntartói nem az iskolák, hanem az egyházközség lett, illetve az iskolák könyvtárai *Főiskolai Könyvtár* néven egyesültek, és megszületett a könyvtár nyilvánossá tételének gondolata is. 1908-ban ez meg is valósult, mely által könyvtárunk Kecskemét legrégebbi nyilvános bibliotékája lett.

1912-ben, amikor az Újkollégium felépült, költözhetett a könyvtár az állítható vaspolcokkal felszerelt, a kor követelményének megfelelő könyvtárhelyiségbe. Elődeink az Újkollégium megépülésekor 1911–12-ben a könyvtár elhelyezését pontosan így képzelték el, ahogy most is van, hármas felosztásban: olvasóterem, dolgozóruha és raktárhelyiség 420 m² alapterületen.

Az 1925/26-os tanévben Marton Sándor megkezdte a könyvtár újrendezését. Tatai András kollégiumi tanár leánya, Erzsébet ekkor 333 kötetben 224 művet ajándékozott a főiskola könyvtárának. Ekkor a könyvtár állománya 22.001 mű volt 35.204 kötetben, kb. 600 millió korona értékben. 1931. augusztus 16-án a könyvtári bizottság javaslatára a *Főiskolai Könyvtár* elnevezést a *Református Kollégium Könyvtára* elnevezésre változtatták. 1934-ben az egyháztanács határozatot hozott, hogy a kollégium könyvtárából könyvet senkinek ki nem adhatnak, azok csak helyben, a könyvtárnok felügyelete mellett tanulmányozhatók. A könyvtár rendezése Marton Sándor és Kiss Béla könyvtárnokok érdeme. Marton Sándor 1940-ben bekövetkezett halálakor a könyvtárosi teendők ellátásával Soós Tamás gimnáziumi tanárt bízták meg.

— Sylvester Biblia, Sárvár-Újsziget, 1541

A könyvtár legrégebbi könyve, 1541

Vizsolyi Biblia, 1590

Hannai Biblia, 1608

Szenci Molnár Albert latin–görög szótára, 1621

Váradai Biblia, 1660

Törökmintás keresztelői készlet

Kecskeméti Egyetemes Jogakadémiai lánc, 1924

Református énekeskönyv, Debrecen, 1783

Mind a két világháború pusztítása erős nyomokat hagyott a könyvtáron és annak állományán. 1950-ben Tollas Béla nyugalmazott lelkész kezdte el a könyvtár és a levéltár rendezését. Nagy veszteséget jelentett a reformátusok számára, hogy e nagy múlttal rendelkező intézményét 1948-ban államosították. Gyűjteményünk ekkor szenvedte el az egyik legnagyobb csapást azzal, hogy jelentős könyvanyagot „koboztak el” tőlünk. Azok a dokumentumok maradhattak csak meg, amelyekben az egyházközség pecsétje szerepelt, ezek képezik mostani állományunk alapját.

Az 1952. február 17-én tartott presbitéri gyűlésen Tóth Endre lelkészelnök jelentette, hogy az őszi egyházkerületi közgyűlés határozatot hozott, melyben felkérte a kecskeméti gyülekezetet, hogy „*a gimnáziumok államosítása következtében az egyházközség tulajdonába került könyv- és kéziratanyagot adják át kezelésre a Ráday Könyvtár részére*”. A presbitérium megállapította, hogy a szóban forgó könyvtár alapanyaga a kecskeméti egyházközség tulajdona volt mindig, és nem az iskolák államosításával került az egyházközség tulajdonába. Az ifjúsági könyvtár nagy része megsemmisült. A presbitérium ezek előrebocsátásával az egyházközség nagy könyvtárának legrégibb anyagát jegyzőkönyvhöz mellékelte. A leltár szerint a tulajdonjog fenntartásával a Ráday Könyvtárban letétbe helyezni rendelte. 1953-ban az egyházközség levéltárát az egyházkerület fióklevéltárává óhajtották nyilvánítani és az egész anyagot Budapestre kívánták szállítani. A presbitérium a gyűjtemény ezen részét saját kezelésében kívánta tartani, és ennek minden költségét vállalta. A kecskeméti református főiskola könyvtára az egyházközség tulajdonában maradt mint a Ráday Könyvtár kecskeméti fiókkönyvtára.

A könyvtár 16. és 17. századi anyagának ritka és értékes példányai a Ráday Könyvtárba kerültek letétbe. A könyvtár és levéltár vezetésével Tollas Béla ny. lelképásztort bízta meg, aki már előtte is végezte ezt a munkát. 1959-ben visszanyerte függetlenségét a könyvtár, megszűnt a Ráday Gyűjtemény fiókkönyvtára lenni.

A rendszerváltozást követően, 1990-ben a református gyülekezet elöljárói az iskola azonnali újraindítása mellett döntöttek, így könyvtárunk életében is új korszak vette kezdetét. Az újrainduláskor a könyvtár közvetlenül a kollégium szervezetéhez tartozott, vezetője a mindenkori főigazgató volt. Báziskönyvtárként funkcionál, hiszen alá tartoznak a tagkönyvtárként működő iskolai (gimnáziumi, általános iskolai) könyvtárak, valamint három letéti (internátus, óvoda és nyugdíjsház) könyvtár. 2010-től ez a felépítés megváltozott, hiszen közvetlenül az egyházközséghez és azon belül a hivataligazgató vezetése alá tartozik.

Személyi változások is eredményezték, hogy könyvtárunk fejlődésében változások történtek az elmúlt években. Hosszú ideig volt a könyvtár vezetője dr. Adorján Imréné, aki a lelkészi szolgálatok mellett végezte a könyvtárosi munkát. Neki köszönhetően történt meg a könyvtár rekatalogizálása, az RMK gyűjtemény feldolgozása, illetve a kéziratkatalógus kiépítése is. Szabó Zsuzsanna lelkésznő vette át a könyvtár vezetését 1999-től 2007-ig. Az ő ideje alatt bővült a könyvtár személyzeti állománya két főről háromra. Jelenleg négy főállású, szakirányú végzettséggel rendelkező munkatárs végzi a könyvtárosi, levéltári és gyűjteményi feladatokat.

2004-től hivatalosan is nyilvános könyvtárként állunk az olvasók rendelkezésére. Számunkra a

Szenci Molnár Albert arcképe, 17. sz.

Lyukacsos cserépedény

Üvegbutella dugóval

Tihany, rézkarc || Csurgói Máté

1/2 Sen, bronz pénzérme (Kína)

Busójárás, rézkarc || Würcz Ádám

PETŐFI SÁNDOR H / ITT AZ IDŐ MOST, VAGY SOHA! Bronz érem || Búza Barna

nyilvános könyvtár feltételeinek megfelelni nem volt könnyű, hiszen a könyvtár működtetése teljes egészében a fenntartóra hárul. Elsődleges célnak tekintettük, hogy szolgáltatásainkat minél jobban korszerűsítsük, és ezáltal olvasóközönségünk létszámát gyarapítsuk. Kiállításokat terveztünk és szerveztünk, melynek egyrészt az olvasóterem előterében kialakított tárlók, illetve hordozható paravánok, vitrinek adnak helyet. Készítettünk kiállítást a toronyban talált iratokból, énekeskönyveinkből, bibliáinkból, értékes és ritka könyveinkből, térképeinkből, grafikákból, valamint Szegedi Kis Istvánra, Gárdonyi Zoltánra, Michael de Ruyterre, Luther Mártonra, Ravasz Lászlóra, Mátyási Józsefre, Kálvin Jánosra és gyülekezetünkben szolgáló lelkészekre emlékezve. Készült még kiállítás kollégiumunk jubileumára, az 1956-os forradalom 50. évfordulójára és templomunk 325. éves fennállásának alkalmára.

Az elmúlt években a könyvtárban elvégzett belső átalakítási és bővítési munkákra azért volt szükség, hogy minél korszerűbb, modernebb helyiségekben álljunk látogatóink, olvasóink rendelkezésére. A könyvtár 1912-től jelentős mértékben gyarapodott hagyatékokkal, így 2003-ban szükségessé vált, hogy az addig az állományunkba beolvadt levéltári és helytörténeti anyagot egy erre a célra kialakított külön helyiségbe költöztessük. Ezáltal ismét nagyobb hely szabadult fel raktárhelyiségünkben. Ennek ellenére jelenleg helyhiánnyal küzdünk.

A következő nagyobb beruházás az olvasóteremben volt, ahol egy nagyobb polcrendszer került kialakításra a kézikönyvek számára. A teljes falfelület beépítése lehetővé tette, hogy a kézikönyvállomány jelentősen bővülhessen, valamint egy

fogas és táskatartó is elkészült. 2007-ben külföldi pályázat segítségével az eredeti cement, illetve PVC padlózat helyett új, ipari minőségű laminált padló került lerakásra a könyvtár egész területén. A régi, közel 40 éves villanykapcsolókat is le tudtuk cserélni, valamint automatikus belépésérzékelőkkel látták el raktárunkat. 2009-ben az Újkollégium külső főhomlokzatának tatarozásakor a könyvtárhoz tartozó terasz rendbetétele és a nyílászárók cseréje is megtörténhetett.

Dr. Szij Rezső lelkész, művészeti író, műgyűjtő 2003-ban adományozta az egyházközségnek 5000 kötetes könyvtárát és több mint 3000 darabos műtárgygyűjteményét. A gyűjtemény 3536 műtárgyból áll. Igen tekintélyes mennyiségről van szó, melynek minősége változatos képet mutat. Legnagyobb részét grafikák és festmények alkotják, de jelentős a szobor- és az éremanyag is. A grafikák között találhatóak ismertebb művészek alkotásai, mint például Szász Endre, Szőnyi István, Szentiványi Lajos, Csók István, Csohány Kálmán vagy Molnár C. Pál. Az alkotók közül említésre méltóak Saly Németh László, Erdélyi József, Szász Endre, Rudnai Gyula, Szappanos István, Demjén Attila akvarelljei, illetve olajfestményei. A szobrászok közül meg kell említenünk Medgyessy Ferenc, Murai Jenő, Boda Gábor, Németh Mihály, Mikus Sándor, Szandai Sándor nevét. Az érméknél két alkotó nevét kell kiemelni, Farkas Istvánét és Ferenczy Bénéit.

2004 őszén rendkívül értékes térkép-, metszet- és néprajzi gyűjteménnyel gazdagodhattunk. Dr. Irányi Béla a maga gyűjtötte anyagot rendkívüli nagyvonalúsággal a Kecskeméti Református Egyházközség gondjaira bízta. A gyűjtemény 1005 db műtárgyból áll, a könyvek között 1800 előtt nyomtatott példányokkal is találkozhatunk.

A metszetgyűjtemény egésze 107 db 16–18. századi térképlapot számlál, kiegészülve 80 db város- és 13 db csataképpel. Ezek között több, itthon egyetlen vagy az ismerttől eltérőnek, unikálisnak számító darab is található: Ortelius Magyarország és Erdély térképei, Johann Ulrich Müller térképe, vagy Johannes Janssonius magyar református helyesírású mappája. A képzőművészeti anyag Irányi István rajztanár és festőművész – dr. Irányi Béla édesapja – munkáiból áll. Művei az 1920-as, 30-as évek Kecskemétjét ábrázolják, így képei dokumentumértékűek is. A gyűjtemény legjelentősebb része mind mennyiségileg, mind minőségileg a néprajzi anyag. A tárgyak döntő többsége a történelmi Erdély és Moldva területéről származik, például Kalotaszegről, Torockó vidékéről vagy Székelyföldről. A néprajzi anyag négy részből tevődik össze, viseleti darabokból, egyéb textilekből, cserépedényekből és konyhai, mezőgazdasági eszközökből.

A művészeti gyűjtemény részét képezik még a gyűlekezetünkhöz tartozó keramikusművész, Böröcz Márta alkotásai, valamint Tóth Sándor kecskeméti fotógyűjteménye. Ezek az alkotások jelenleg ideiglenes helyen vannak elhelyezve, további sorsuk bizonytalan. A gyűjtemény utolsó részét képező klenódiumok és úrasztali terítők egyrészt az egykor egyházközségünknek adományozott vagy számára készített, most már használaton kívüli terítőkből, illetve a sákramentumok kiszolgáltatására használt edényekből áll. Őrzésük egyházközségünk páncéltermében, jól elzárt helyen történik. Másik részük folyamatos használatban van, az egyházfik gondozásában. Egyházközségünk legrégebbi pecsétje, perselye, úrasztali terítője és úrvacsorai készlete jelenleg is megtekinthető a Ráday Múzeum állandó kiállításán.

A Numizmatikai Gyűjtemény a legrégebbi, de egyben a legfiatalabb gyűjtemény, mivel az elmúlt néhány évben került csak a figyelem középpontjába. Sátor Péter adományozta a gyűjteményt az egyházközségnek 1813-ban, amely az évek során tovább bővült más adományozók révén. Szabó Gábor lelképásztor, ny. esperes és családtagjai jelentős pénzermével folyamatosan gazdagítják a meglévő állományt. Jelenleg 1391 darab feldolgozott pénzér és bankjegy képezi a gyűjteményt, duplumok nélkül. A legrégebbi pénzermék a római korból, az 1–4. század közötti időszakból származnak, amelyek bronzból készültek. Minőségük vegyes, vannak szép állapotban megmaradtak, de vannak közöttük részlegesen vagy teljesen elkopott példányok is. A 4. és a 12. század között nincs érem a gyűjteményben, a 13. és a 21. század között viszont annál több. Ezt az időszakot 3 csoportra lehet felosztani: magyar vonatkozású, európai és Európán kívüli érmékre. Az első magyar vonatkozású érem IV. Bélától származik, amely egy ezüstdénár. A 13–16. századból származó érmék ezüsből készültek. A legtermékenyebb időszak a 16. századtól kezdődik, ettől kezdve szinte minden évből vannak érmék, anyaguk már vegyesnek mondható, az ezüst mellett többségük bronzból, rézből, illetve alumíniumból készült. Magyarországon kívül szinte Európa teljes területéről kerültek érmék a gyűjteménybe: az első a 16. századból a lengyel királytól, az utolsó pedig a 20. századból V. György angol királytól származik. Többségük bronzból, ezüsből és nikkelből készült. Európán kívül több országból vannak érméink: Kínából, Japánból, Ceylonból (ma Srí Lanka), Izraelből, Dél-Koreából, Ausztráliából, a Dominikai Köztársaságból, Észak-, Dél- és Közép-Amerikából, Mongóliából, Vietnámból, Dél-Afrikából, Marokkóból, Tanzániából, Nigériából, Egyiptomból.

Az érmék 19., 20. és 21. századiak, és szintén bronzból, alumíniumból és nikkelből készültek. A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága teljes, az érmékről fotóval ellátott nyilvántartás készült. Speciális, pénzermékek készült tárolókban, bankjegytartókban és hordozható bőröndökben a könyvtár elzárt részén tároljuk.

Az elmúlt években nagy lehetőséget jelentett, hogy pályázatok útján elkezdődhetett egy felhasználóbarát könyvtár kialakítása. A fejlődéshez szükséges keretet kizárólag pályázatok segítségével tudjuk biztosítani. Így indulhatott újra 2006-ban a 80-as években elkezdett régi könyvállomány restaurálása.

Az állomány nagysága a könyveket tekintve mostanra 100.000 könyvtári egység, melynek harmada 1850 előtti. Összetételét tekintve az egyház-községi könyvtárban a teológiai irodalom a döntő, azonban történelmi szakmunkákat, forráskiadványokat, irodalomtörténeti, szépirodalmi és más társadalomtudományi műveket is megtalálunk gyűjteményünkben. Az iskolák könyvtáraiban az állomány bővítése egyértelműen az oktatást segíti. Az állomány vétel, hagyaték és ajándékozás útján gyarapszik. Gyűjteményünkben mintegy 800 kötet hungarika is található. Jelentős százalékban találhatunk teológiai, jogi műveket, történelmi szakmunkákat, forráskiadványokat, irodalomtörténeti és szépirodalmi műveket. Gyűjteményünk ősnymotatvánnyal és unikummal sajnos nem dicsekedhet. Azonban számottevő nemzeti kincsünket gazdagító értékes könyvet mondhatunk magunkénak. Ilyen a közel 200 kötetet magába foglaló Régi Magyar Könyvtár gyűjteményünk.

Könyvtárunk legnagyobb kincse a Magyarországon megjelent első magyar nyelvű nyomtatvány, a teljesen ép Sylvester-Biblia, Erdősi Sylvester János

1541-ben Sárvár-Újszigeten kiadott Új Testamentum fordítása. Az első, magyar földön, magyar nyelven nyomtatott könyvnek, az Újtestamentum kiadásának költségeit Nádasy Tamás dunántúli főrend, királyi tanácsos fedezte. A színes címlappal megjelent sorozatból ma már csak három ép példány található a világon, melyből egy a könyvtárunkban van. Ez a teljesen ép és gyönyörű példány Nádasy Tamás feleségéé, Kanizsai Orsolyáé volt. Könyvtárunkba a neves műgyűjtő, Jankovich Miklós ajándékaként került.

A reformáció korából további számos bibliafordítás szerepel gyűjteményünkben: Heltai Gáspár Újtestamentuma, Károlyi Gáspár Vizsolyi Bibliája, valamint Szenci Molnár Albert Hanai Bibliája. A váradi Biblia, amelyet 1661-ben adtak ki, négy példányban található meg könyvtárunkban. Ezek közül egy ép, egy restauráltatott, egy restaurálásra vár, illetve egy nagyon rongált példány. 2007 a Biblia éve volt, amelynek apropóján állományunkból kiemeltük és külön helyeztük el már akkor is jelentős bibliagyűjteményünket. Ezt követően nyelvi szempontokat figyelembe véve bővítettük fokozatosan, elsősorban vétel útján ezt az állományt (összes európai nyelven, kínai, koreai, vietnami, bengáli, orosz, török, szír, kurd, albán, héber, arab, szuahéli, japán, eszperantó, lovári, örmény, mongol). Jelenleg több mint 500 biblia alkotja ezt a különgyűjteményt.

Protestáns egyházi gyűjteményként már korábban is birtokunkban volt néhány szép, ritka és egyedi kötésű énekeskönyv. Jelenleg is gyűjtjük és befogadjuk az akár családi hagyatékból, akár ajándékozás útján felajánlott különleges példányokat.

Antikva könyveink közül kiemelendő könyvtárunk legrégebbi kiadású műve, az 1503-ban a híres velencei Aldus nyomdában nyomtatott Euripides-mű.

241 tételből álló kéziratgyűjteményünk darabjai többségében egyházi jellegű művek. Legnagyobb számban prédikációk, imádságok, tanulmányi jegyzetek találhatók benne, de vannak dalgyűjtemények, görög nyelvű útinapló, amerikai útleírás, sőt egy opera szöveggönyve is. A legrégebbi kézirat Tolnai Beke Mihály heidelbergi peregrinációs albuma/emlékkönyve 1592–1596-ból.

Zsoltárfordítónkról, Szenci Molnár Albertről a 17. században készített portré is könyvtárunkat gazdagítja. Az olajfestményt a kecskeméti parókia padlásán találták meg 1967-ben. Restaurálására 1974-ben került sor a Magyar Nemzeti Galériában. Kevés magyar reformátorról maradt ránk képi ábrázolás, Szenci Molnár Albertről három korabeli arcmás ismeretes, amiből kettő metszet. Ez az olajkép az 1624-ben Hanauban kiadott Institutiofordításának rézmetszetű címlapja alapján készült.

Kevesek számára ismert, hogy a neves író, Jókai Mór szívesen festett. Barátjáról, Ács Károlyról festett portréja olvasószobánk falát díszíti. Jókai 1842–44 között volt a Kecskeméti Református Főiskola joghallgatója.

Kiss Sámuel festő, rézmetsző készített Göböl Gáspárról (1745–1818), az első magyar sci-fi íróról portrét. Göböl Gáspárt 1777-ben hívták meg Kecskemétre lelkésznek, ahol 1792-től esperesi hivatalt is viselt. Kortársai szerint kiváló szónok, több nyelvet beszélő nagy tudású férfi volt. Francia nyelvből fordított Voltaire-drámákat, emellett megírta az *Utazó lélek...* c. verses elbeszélését, melyet a magyar tudományos-fantasztikus irodalom első darabjaként tartunk számon. Ő volt az, aki megírta regény formájában az eklézsia történeteit, illetve 1798-ban elkészítette a gimnázium számára az iskolai szabályok törvénytervét.

Épületeink tervrajzainak, illetve az egykor államosított, majd a rendszerváltás után visszakapott épületeknek az elmúlt 30 évben történt felújításakor keletkezett építési dokumentációinak feldolgozása hosszú évek után befejeződött. A Szikla 21 könyvtári programban készült külön nyilvántartási rendszer rögzíti az elektronikusan feldolgozott közel 2500 tervrajzot, míg maguk a tervrajzok speciális irattároló dobozokba kerültek, felcímkézve. Tárolásuk a levéltár raktárhelyiségében történik, így kutatásukra is ott van lehetőség.

Jelenleg a könyvtár második honlapjának (www.krekbib.hu) fejlesztése zajlik. Évek óta alakítjuk, formáljuk, hogy a látogatók számára érdekessé és izgalmassá tegyük. Terveink között szerepel, hogy digitalizált dokumentumainkat ezen a felületen is elérhetővé tegyük kutatóink számára. A mostani verziónál már a könyvtár és a levéltár egysége szétválik. A fontosabb szervezeti dokumentumaink mellett megtalálható oldalunkon a folyamatosan frissülő folyóirat-katalógusunk is, emellett olvasóink személyes oldalukra belépve látják a náluk kölcsönzésben lévő könyveket, amelyeket értékelhetnek, véleményezhetnek. A legújabb könyvjelölésekkel és könyvajánlókkal igyekszünk minél több olvasót könyvtárunkba csábítani.

2013-tól kezdődően az egyházközösség vezetése megbízott bennünket az *Új Szőlőskert* című gyülekezeti újságunk szerkesztésével. Napjainkra eljutottunk oda, hogy a kisnyomtatványok mellett (meghívók, könyvjelzők, plakátok) a kórházmissziós újságot (*Lélekápoló*), valamint az egyházmegye lapját, az *Emmaust* is szerkesztjük. Emellett minden évben egy-két könyv összeállítására is vállalkozunk.

A küldetésnyilatkozatunkban foglaltaknak megfelelően feladatunknak tekintjük az elődök

által megkezdett gyűjtőmunkát folytatni, így a reformáció nemzetközi, magyarországi és helyi lelki, szellemi és kulturális örökségét őrizni, gondozni, gyűjteni és feltárni. A gyűjtőkör kialakításában figyelembe vesszük, hogy a könyvtár használóinak köre a kecskeméti református egyháztagok, a város lakosai, valamint a Bács-Kiskunsági Református Egyházmegye lelkészeinek, egyházi dolgozóinak, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem Nagykőrösi Tanítóképző Főiskolai kara hallgatóinak köréből kerül ki. Az ő tudományos, szakmai munkájukat, felkészülésüket és lelki épülésüket kívánjuk elősegíteni. Legnagyobb örömünk az, hogy intézményeink munkatársi közösségéből,

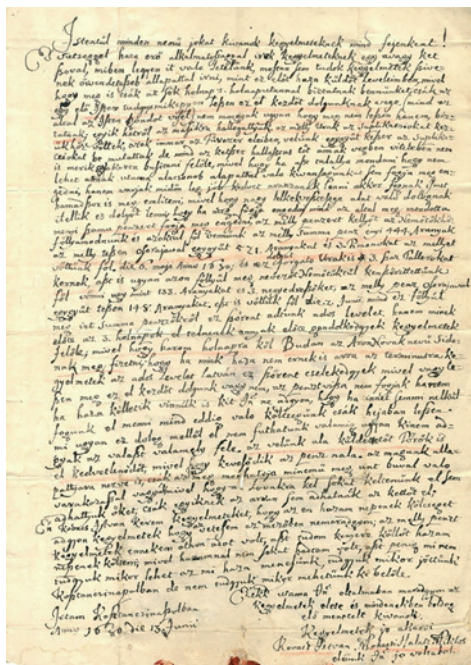
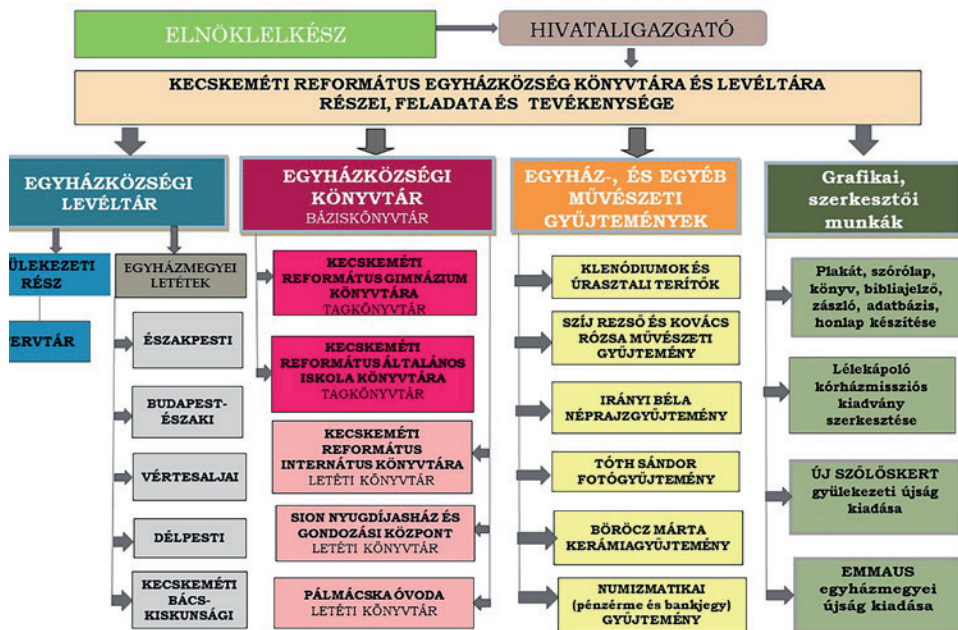
idősotthonunk lakói közül, gyülekezetünk tagjai köréből is egyre többen jönnek hozzánk és olvassák a kortárs irodalmat.

A levéltár története

SZERZŐ BÍRÓ ÉVA

Az itt őrzött iratanyag első levéltári rendezése 1820 körül történhetett, erre utal az 1654 és 1819 közötti időszak iratait tartalmazó mutató, *„Egyházat, Iskolát illető Régi Levelek rendezésérőlí Jegyzék”* címmel. Sajnos azonban az ebben foglalt iratok később szinte teljes egészében megsemmisültek, 1021 iratból mindössze kettő maradt fenn. Évtizedekkel később az egyházközség jegyzője, Kudar Antal rendezte ismét a levéltári anyagot, 1866-ra készült el. Ugyanebben az időben volt az egyházközség lelkésze Fördős Lajos (1856–1884 között), aki különösen gondot viselt a levéltári iratokra, neki köszönhető az is, hogy az egyházközséghez került a 25 kötetes

Jerney-gyűjtemény: Jerney János történész, jogász, a Magyar Tudós Társaság tagja által összegyűjtött iratok a magyar királyi kamara 1800-as években kiselejtezett anyagából. A 4014 okiratot tartalmazó gyűjtemény 1535–1794 közötti kamarai hivatalos iratokat, adókimutatásokat, harmincad elszámolásokat, a kamarához írt magánleveleket, egyéb vegyes iratokat tartalmaz. 1859-ben vásárolta meg a Kecskeméti Református Főiskola, majd 1952-től a Ráday Levéltár őrizte, 2008-tól ismét Kecskeméten van. A gyűjtemény egy kötete 1944-ben megsemmisült, egy megrongálódott, a meglévő kötetek restaurálása folyamatosan zajlik. A levéltár anyagát

A Kecskeméti Végh Mihály főbíró házában 1564-ben aláírt egyezséglevel a katolikus és protestáns felekezet tagjai között a templomhasználatról, 17. századi átirat

Kovács István és Mohácsi Halász Miklós Konstantinápolyból Kecskemétre hazaküldött levele, 1680. június 13.

a második világháború alatt a teljes pusztulástól Kovács Bálint akkori lelkipásztor mentette meg, bár károk így is érték. 1953-ban kezdődött meg a rendezetlenné vált, ömlesztett iratanyag újbóli rendezése.

1952-ben országszerte átszervezték az egyházmegyéket. Az addigi kecskeméti és solti egyházmegyék gyülekezeteiből megalakult a Bács-Kiskunsági Református Egyházmegye, amelynek állandó esperesi székhelye 1954-től Kecskemét lett – az állam úgy kívánta, hogy a megyeszékhelyek és az egyházmegyék központjai egy helyen legyenek. Ennek megfelelően az 1950-es évek első felében elkezdték begyűjteni az egyházmegye egyházközségeinek levéltári anyagát, s a kecskeméti könyvtár és levéltár a Dunamelléki Egyházkerület Ráday Gyűjteményének fiókjává lett. Anyagát Budapestre akarták szállítani, a presbitérium azonban saját kezelésében kívánta azt tartani, így 1959-től mind a könyvtár, mind a levéltár szervezetileg újra függetlenné lett a Ráday Gyűjteménytől, ám természetesen továbbra is kapcsolatban áll azzal. Ennek egyik megnyilvánulása, hogy mivel a Ráday Levéltár helyhiánnyal küzdött, s a 2019-es tüzeset tovább nehezítette helyzetét, több egyházmegye (délpesti, északpesti, Budapest-északi, vértessaljai) anyaga – főként 1952 utáni iratok – a 2010-es évektől Kecskemétre került letéti anyagként a kerülettel kötött megállapodás értelmében. Itt őrizzük a bácskiskunsági egyházmegye teljes anyagát, valamint a régi, 1952 előtti kecskeméti egyházmegye iratait is.

A levéltár 2010-ben az 1830-ban iskolai célra épült Ókollégiumba költözött, ahol két nagy raktárhelyiség és egy feldolgozó-kutató szoba áll rendelkezésünkre. 2014 óta nyilvános magánlevéltárként működünk, a családfakutatókon kívül helytörténészek, történészek is megkeresnek bennünket helyi

lelkipásztorok, tanítók életútját, munkásságát, az egyházközség, templom és iskola történetét, illetve egy-egy korszak egyháztörténetét kutatva. A különböző pályázati források segítségével igyekszünk anyagunkat digitalizálni (legrégebbi irataink, első két anyakönyvünk (1712–1777; 1777–1803), a Jerney-gyűjtemény restaurált kötetei és az iskolai értesítők nagy része már digitalizálva lett); célunk, hogy ezeket honlapunkon hozzáférhetővé tegyük. Ehhez levéltári keresőmodul kialakítása és feltöltése van folyamatban, melynek segítségével az elektronikus kutatási felületen digitalizált anyagaink kutathatóvá válhatnak. Ez nemcsak a kutatás kényelmesebbé és gyorsabbá válását szolgálja, de ezzel irataink állagmegóvását is biztosítani szeretnénk. A levéltárral közös szervezeti egységet alkotó könyvtár számos értékes helytörténeti témájú könyvével és folyóiratával, valamint gazdag kéziratrával szintén a kutatók munkáját segíti.

LEGRÉGEBBI IRATAINK

Az egyezséglevél (1564)

Legrégebbi iratunk az 1564-ből származó egyezséglevél 17. századi átírata, mely szerint az eddig közösen használt kőtemplomot a „Luther körösztényök” átengedik a „pápista híveknek”, ők maguk pedig a templom kerítésén belül saját fatemplomot építenek maguknak. A közös templomhasználat abban az időben az ország más területein is jellemző volt, ám konfliktusokkal is járt, éppen ez indokolta a megszüntetését. Az egyezség jelentősége tehát éppen abban áll, hogy békés úton meg tudtak egyezni a templomhasználat felől, s arról, hogy mindkét felekezet egyenlő joggal és lehetőségekkel, önállóan szervezheti egyházi életét, istentiszteleteit.

Iványosi-Szabó Tibor arra is felhívja a figyelmet, hogy a kecskeméti egyezséglevél a felekezetek közötti békés megegyezés és együttműködés nagyon korai megnyilvánulása és bizonyítéka, hiszen négy évvel az előtt az 1568-as tordai országgyűlés előtt született, amely Európában elsőként biztosította a vallási toleranciát a felekezetek között.¹

Az egyezséglevelet Kecskeméti Végh Mihály főbíró házában írták meg. Az ő személye azért is érdekes, mert őt tartják a 16. századi magyar irodalom kiemelkedő alkotásá, a Kodály által megzenésített 55. zsoltár-parafraíz (*Psalmus Hungaricus*) szerzőjének², a fenti kecskeméti egyezséglevél körüli vitákat és háborúságokat pedig a költemény megszületési körülményeivel azonosítják.³ A történészek, irodalomtörténészek legtöbbször valószínűnek tartja, hogy szerzője azonos a kecskeméti Mihály diákkal, aki 1521-ben a krakkói egyetemen tanult. Az egyezséglevél keletkezésének évét, 1564-t tekintjük tehát a kecskeméti református egyház megalakulása, egyházzá szerveződése időpontjának, hiszen ekkor kezdődött meg az egyházközösség önálló megszervezése, teljes elkülönülése a katolikus gyülekezettől.

TÖRÖK KORI LEVELEINK

A 17. századból már több eredeti irat, levél is fennmaradt, legtöbbször az 1680–84 között felépült, ma is itt álló református templom építéséhez kapcsolódik. Az egyezség értelmében 1568-ra felépült fatemplom ugyanis 1678-ban egy tűzvész során leégett. Levéltárunk őrzi Lenti Pap János és Kölkedi

János akkori kecskeméti lelkészek beszámolóját és segélykérő levelét a parókiát és az iskolát is felémésztő tűzvészről, még annak évéből, 1678-ból. Koháry István, a város katolikus földesura szorgalmazására a tűzvész után az addig közösen használt telek helyett ugyanott két azonos nagyságú területen építette meg, illetve újíttotta fel mindkét felekezet a maga templomát és iskoláját. A szétköltözést és a további békességet újabb egyezségekből erősítették meg mind a protestáns Wesselényi Pál, mind a katolikus Koháry István földesurak előtt. Mindkét egyezség eredeti példányát szintén levéltárunk őrzi, előbbi 1679. június 1-jei, utóbbi 1680. december 9-ei keltezésű.

A hódoltság területén tilos volt kőtemplomot építeni, nehogy katonai erődként használják a hódítókkal szemben. Általában csak a meglévő templomok javítását engedélyezték, azt is többnyire fából, s ugyanazon helyen, ahol korábban is állt. Ilyen értelmű engedélyt szereztek is a kecskemétiak 1679-ben Ibrahim budai pasától. Ők azonban az egyezségben megállapított új helyen kívántak építkezni, ezért újabb engedélyre volt szükségük ezúttal IV. Mehmed szultántól. A szultán 1680-ban keletkezett engedélye a városi levéltárba került iratokkal együtt megsemmisült ugyan, de megmaradt 12 irat a templomépítéssel kapcsolatban – szerződéses, váltók, feljegyzések –, hogy tanúskodjanak arról a hősiességéről, amellyel a török megszállás alatti város reformátusai megszerezték a szükséges engedélyeket a templomépítésre, minden veszélyt, s ugyanakkor komoly anyagi áldozatokat is vállalva. A megmaradt iratok között van egy

1 Iványosi-Szabó Tibor: *Egy hódoltsági mezőváros lehetőségei és kálváriája*. Kecskemét, MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára, 2022, 649.

2 Iványosi-Szabó Tibor: *Egy hódoltsági mezőváros lehetőségei és kálváriája*, 658–659.

3 Marton Sándor: *A kecskeméti ref. egyház megalapítása*. In: Kecskeméti Nagy Képes Naptár az 1915. évre. Szerk.: Eötvös Nagy Imre. Kecskemét, 1915, 201–206, 204–205.

kötelezvény 521 aranyról, melyet török, magyar, latin, német és héber nyelven állítottak ki, továbbá az engedély kieszközléséért Konstantinápolyba utazó két kecskeméti polgár, Kovács István és Mohácsi Halász Miklós hazaküldött levele, mindkettő 1680-ból. Ez utóbbi személyes hangvételi levél emberközelbe hozza a múlt ködéből a két kecskeméti református polgárt, akik fáradtságot, veszélyeket vállalva, anyagi áldozatokat hozva, az otthon maradtakért aggódva mégis vállalták a kockázatos utat az oszmán birodalom központjába, Konstantinápolyba, hogy felépülhessen az Isten háza, a ma is álló református kőtemplom.

A református kőtemplom végül felépült, „véres, háborús esztendőkből”, 1684-re teljesen elkészült. Egyike a hódoltság alatt épült kevés kőtemplomnak. A templomépítés anyagi feltételeinek előteremtése, az alapanyagok beszerzése és a mesteremberek szerződtetése összetett és fontos feladat volt. Talán nem véletlen, hogy éppen ettől az időszaktól kezdve, 1682-től szinte hiánytalanul fennmaradtak a gondnoki számadási naplók 1825-ig 98 kötetben, továbbá 1714 és 1840 között további számadási iratok, számlák, nyugták. Ez az iratanyag kiváló lehetőséget nyújthat az egyházközség életének gazdaságtörténeti szempontú vizsgálatához.

A templom az idők folyamán többször javításra szorult. Ezekhez a felújításokhoz kapcsolódóan elődeink több ízben üzenetet hagytak az utókorra, időkapszulákat helyezve el a toronygombban. Az 1808-ban, 1820-ban, 1822-ben, 1862-ben, majd 1913-ban elhelyezett iratok a 2003-as felújítás

során váltak ismertté. Az 1820-as években megkezdett egyházközség- és templomtörténetet *Emlékezetnek okáért* címmel 1862-ben és 1913-ban folytatták a helyi lelkipásztorok, ezeken kívül magyar és latin nyelvű versek, imák olvashatók elődeink üzenetei között. Restaurálásuk után másolatok kerültek vissza a toronygombba a 2003-as, majd a 2019–2020-as felújítások során, a legújabb egyháztörténeti adatokkal kiegészítve.

ANYAKÖNYVEINK

Az anyakönyvek vezetését Veresmarti Lázi Péter (1712–1734 között kecskeméti lelkész) kezdte meg, aki visszamenőleg, feljegyzések alapján jegyezte le az adatokat 1712-től. A pontos anyakönyvvezés 1724-től kezdődik, s máig folyamatos. Az első három anyakönyvi kötet vegyes, és az egyházközség történetére, lelkészeire, kántorai vonatkozóan is számos értékes bejegyzést tartalmaz. Veresmarti Lázi Péter elődjének, Kecskeméti Selymes Jánosnak (1700 és 1721 között kecskeméti lelkész) a történeti feljegyzéseit⁴ bemásolta az első anyakönyvbe, s maga is folytatta a krónikaírást. Ugyanennek az anyakönyvnek a végén Polgár Mihály (1819 és 1854 között kecskeméti lelkész, 1846-tól püspök) írta meg az egyházközség életének legfontosabb eseményeit tisztviselőinek névsorát – életrajzokkal együtt – 1844-ig,⁵ valamint közölt egy kortárs tudósítást az 1707. április 3-i ún. „rác betörésről”, amely súlyos megpróbáltatást és pusztítást hozott Kecskemétre. A városnak 396 halottja és 128 sebe-

⁴ „A magyarok lelki állapotja a szent apostolok idejétől fogva a reformáció előtt [és után 1646-ig]; „A Bibliák magyar nyelvre fordításának Históriaja”; „A magyarországi és erdélyi eklézsiákban használt énekek története”; „Kecskemét városának és környékének a reformációja”. KRELI. Anyakönyv, 1712–1777., 3–65.

⁵ „A Kecskeméti Ref. Eklésia rövid története, melyben előadatik az itt szolgált lelkipásztorok, iskolai főbb oktatók, és kántorok névsora – némely idejűkből történt nevezetesebb dolgok jegyzékével kiírva.” KRELI. Anyakönyv, 1712–1777., 771–795.

sültje volt.⁶ Ebben a kötetben gondosan összeállított listákat találunk a lelkipásztorokról, gondnokokról, iskolamesterekről, tanítókról, amely listákat a lelkipásztor utódok egészen sokáig folytatták. Az utolsó ilyen bejegyzés 1927-ből való: ezek szerint Varga Ernő segédlelkész megkezdte szolgálatát 1927. december 8-án.

A második anyakönyv szintén vegyes, 1777-től 1803-ig tartalmaz keresztelési, esketési és temetési adatokat. Érdekessége, hogy mindhárom egységet illusztrált előlapok díszítik, melyek Herczeg Péter alkotásai. A keresztelési és az esküvői 1781-ben, a halotti 1786-ban készült egész oldalas, temperával festett lap, az ábrázolt eseményhez illeszkedő bibliai idézetekkel. A képek keresztelési, illetve esketési szertartást jelenítenek meg, a temetési anyakönyvi adatok előtt pedig a halál allegorikus alakját, egy kaszás csontvázat láthatunk.⁷

JEGYZŐKÖNYVEK, PROTOCOLLUMOK

Egyháztanácsai, presbiteri jegyzőkönyvek 1788-tól vannak. Legtöbbje jó állapotban maradt fenn, bár van köztük hiányos és megrongálódott, utóbbiak restaurálása folyamatban van. Törvények, királyi rendeletek másolatát tartalmazó *protocollumokat* is őrzünk. Az első kötet (*Protocollum Orthodoxae Religionis Christianae Confessionis Kecskemétiensis*) feljegyzései Ölvedi András és Szatmári Pál lelkészek idejében kezdődnek, 1748-ban, s fontos adalékokkal szolgálnak mind a gyülekezetre, mind annak isko-

lájára vonatkozóan. A kötet tartalmazza továbbá a Dunamelléki Egyházkerület gyűléseinek jegyzőkönyveit 1826-ig. *Liber Ecclesiae Reformatae Kecskemétiensis* címen további három kötetben királyi és helytartótanácsi rendeleteket találunk az 1763 és 1806 közötti időszakból. A 18–20. századi egyházi életre és a korszak magyar történelmére vonatkozóan további fontos információkat tartalmaznak a *diáriumok* 21 kötetben.

ISKOLAI IRATOK

A kecskeméti református oktatás kezdeteire vonatkozóan fontos forrásunk Nagy Istvánnak, az iskola egykori tanárának *Kecskeméti Helikon* című, 1826-ban befejezett kéziratos munkája, melyben a református oktatás kezdeteitől saját koráig összegyűjtötte a fellelhető információkat az itt tanító tanárokkal, diákokkal, épületekkel, az oktatás mi-kéntjével kapcsolatban. De fennmaradtak beiratkozási anyakönyvek, iskolai jegyzőkönyvek, bizonyítványok, önképzőköri pályamunkák is szép számmal, amelyek alapján rekonstruálható, ha részleteiben is, iskolánk egykori múltja, élete. Legrégebbi iskolai iratunk egy beiratkozási anyakönyv, 1679 és 1802 közötti névsorokkal, vegyes bejegyzésekkel, az iskola törvényével. Fennmaradtak a rektorok és diákok névsorai, az iskolai törvényszék által kiszabott büntetések. Az elmúlt években pályázatok segítségével sikerült több iskolai beiratkozási anyakönyvet restauráltatnunk. A nyomtatott iskolai évkönyvek szinte teljes sorozata megvan (jogakadémia:

6 „Sűrű siralmakkal rakott Jajhalom – melyben Kecskemét városa lakosinak a’ kegyetlen Rácz ellenség által lett megsirathatatlan romlásokat le irta 1708-ban Székudvari János kecskeméti Ref. Oskola Rectora.” KREL I. Anyakönyv, 1712–1777, 796–809.

7 Fogarasi Zsuzsa: *Anyakönyvi események ábrázolásai a kecskeméti matrikulában*. In: Kálvin hagyománya. Református kulturális örökség a Duna mentén. Kiállítási katalógus. Budapest, Budapesti Történeti Múzeum, 2019, 206–207.

1862/63–1946/47, fiúgimnázium: 1856/57–1944/45, leánygimnázium: 1927/28–1946–47, tanítónőképző: 1918/19–1946/47). Az egyházi iskolákban folyt oktatás kutatásához nyújthat segítséget az a több mint félezer régi tankönyvből álló gyűjtemény is, amely szintén levéltárunk anyagát gazdagítja.

A kecskeméti református oktatás kezdetei a 16. század végéig nyúlnak vissza. A 19. század közepéig a debreceni kollégium partikulájaként működött, tehetségesebb diákjai ott tanultak tovább, rektorait onnan kapta, törvényeit, tanítási módszereit attól vette át. 1589-től folyamatosan találkozhatunk kecskeméti diákok nevével a debreceni református kollégium felsőbb osztályaiba beiratkozott hallgatók anyakönyvében. De nem csupán az anyaiskolában, hanem külföldi egyetemeken is tanulhattak a tehetségesebb diákok. Ilyen peregrinációs útra ment a későbbi kecskeméti lelkész, Szatmári Pál is, akinek külföldi útjáról küldött hat levele 1742–43-ból hasznos kortörténeti adalékokat tartalmaz, s szintén levéltárunk értékes darabja.

A 19. század első felére kiépült a gimnáziumi képzésen túl a bölcsészeti, jogi és teológiai képzés

is, így a kecskeméti iskola a debreceni, sárospataki, pápai kollégiumokhoz hasonló rangra emelkedett. 1830-ra elkészült az Ókollégium épülete, építési iratait, régi tervrajzait ebben az évben restauráltattuk. Kecskeméten a jogi képzés maradt meg tartósan, egészen az államosításig biztosította a térség számára a színvonalas képzést. A jogakadémiai iratok (9,8 ifm) az államosításkor a Bács-Kiskun Megyei Levéltárba kerültek, ahonnan 2022 szeptemberében kerültek vissza levéltárunkba, gazdagítva az egyébként is jelentős oktatástörténeti iratananyagot.

Az egyházközség ma is számos intézményt tart fenn és működtet, szerteágazó tevékenységének dokumentumai folyamatosan gyarapítják levéltári anyagunkat. A források egy részének eltűnése, pusztulása ellenére a kecskeméti egyházközség levéltári anyaga olyan egységes és gazdag iratgyűjtemény, amelynek alapján nemcsak Kecskemét református gyülekezetének, de a Duna-Tisza közén élő reformátusságnak az élete, mindennapjai, a nagy történelmi sorsfordulókra adott válaszaik is jól rekonstruálhatók.

Jókai Mór

(Komárom, 1825. február 18. – Budapest, 1904. május 5.)

SZERZŐ KISS ZSUZSANNA

Jókai Mór festménye Ács Károlyról

Jókai 1842–44 között volt a Kecskeméti Helvét Hitvallású Főiskola joghallgatója. Hogy mi motiválta az iskolaválasztást? Egyrészt az, hogy a jogi fakultás egyik professzora, Karika János Jókaiék távoli rokona volt, másrészt az, hogy Jókai pápai diákéveinek vége felé a korban valós veszélyt jelentő tüdőbaj jeleit vélte magán felfedezni, és a család az alföldi jó levegőtől remélte a gyógyulást. S bármilyen naivnak és bájosnak is tűnik ez a hiedelem, a levegő- és könyvezetváltozás kedvező hatást gyakorolt az ifjú kedélyállapotára, személyiségfejlődésére. [...]

A latinus szellemű iskolában a Jénát, Göttingát járt professzorok engedték, hogy a diákok különféle öntevékeny szerveződésben tevékenykedjenek. Ezekben az önképzőkörökben mindenki taníthatta a többieket, aki jártas volt valamiben. Jókai festeni, rajzolni tanított másokat, maga pedig vívni, birkózni, táncolni tanult, szavalt és színjátszott, újságot írt, szerkesztett és illusztrált. Az éppen itt vándorszínészeskedő Petőfivel lefordította Shakespeare Lear királyát, amelynek bohóc szerepében állítólag Petőfi nagy sikert aratott.

Itt lett tehát belőle ember, és itt lett belőle író. Itt írt először drámát *A zsidó fiú* címmel. Az első Jókai-regény, a *Hétköznapiak* már Pest-Budán íródott, de élményanyaga a kecskeméti évekre megy vissza. Kecskeméten ismerkedett meg a pusztai világgal, az alföldi népelettel, itt látott először pusztai párbaft, pütkösdikirály-választást.

Megható, ahogy utolsó vizsgái után, amikor első eminensként zárja tanulóéveit, édesanyjához írt levelében így elmélkedik:

„Mint első eminens jöttem ki az iskolából, vajon a világ milyen kalkulust fog adni? Folyó hó 31-én hagyom el Kecskemétet. Csak annyi jóakaróm legyen valaha a széles világon, mint itt, minden rendűek és sorsúak között volt – elég lesz.”

Felhasznált irodalom: *Ötödfélszáz esztendő*, KREK, Kecskemét, 2014. 131.

Tatai András

(Hegyközsszentmiklós, 1803. november 24. – Kecskemét, 1873. április 20.)

SZERZŐ BÍRÓ ÉVA

Ároni családból származott, felmenői között nyolc lelkészt találunk, többek között Tatai Sámuel, a gályarabságot is szenvedő prédikátort. Apja is református lelkész volt, anyja Fazekas Mihály unokahúga, Fazekas Zsuzsanna, így már a szülői házban megalapozhatta később közismertté lett széles körű műveltségét, teológiai, irodalmi jártasságát. A debreceni kollégiumban tanult, ahol mint jeles nagydiák tanította a kisebbeket, végül seniori, azaz diákvezetői tisztet is viselt. Mindvégig elsősorban a tanári pályára készült, Pesten és Bécsben gyakornokoskodott, majd a jénai és a göttingeni egyetemeken folytatta tanulmányait. Rövid segédlelkészi időszak után 1830/31-ben a filozófia oktatására hívták meg Kecskemétre, ahol ebben az időszakban fejlesztették az iskolát bölcsészeti, jogi és teológiai képzést nyújtó főiskolává.

1831–35 között filozófiát, mértant, természettant, latin, görög és német irodalmat tanított, 1835/36-tól ezek mellett magyar irodalmat is. Tanította az 1842–44 között itt diákoskodó Jókai Mórt is. Az 1848/49-es kényszerű szünet után lelkesen és tevékenyen részt vett a főiskola újjászervezésében, a meginduló teológiai oktatásban. 1855/56-ig keresztyén hit- és erkölcsant, tapasztalati lélektant és logikát tanított. 1856 és 1858 között két évig a pesti protestáns teológián oktatott, de az 1858/59-es tanévre visszatért, s a kecskeméti lelkészképzés megszűnése után haláláig a jogakadémia elkötelezett tanára volt. 1862/63-ban és 1863/64-ben jog- és államtudományi enciklopédiát, észjogtant és római jogot tanított, 1865/66-tól haláláig rendszeres bölcsészetet és észjogtant.

Egyike volt az utolsó magyar polihistoroknak. Tankönyveket is írt, latin és görög nyelvtant, mennyiség- és természettant. Farkas József egykori tanítványaként így emlékezett rá halálakor: *„A szakrendszer aminő fejlődésnek indult újabban, maholnap a világ alig lesz képes elképzelni, hogy egy ember miként vihette annyira, miként működhett oly sok téren, mint egy Tatai. Ifjú korában a latin classicus irodalomnak volt kitűnő bűvára s tanítója, később pár évtizeden át a természettudományok különböző ágainak s mellesleg a görög nyelvnek s irodalomnak, majd élte utóbbi két évtizedében tanára volt a dogmatica s morális theologiának, szent történelemnek, az egyház és bölcsészet történelmének, neveléstannak, római jognak. E mellett tagja a kecskeméti egyháztanácsnak, tevékeny tanácsbírája a kecskeméti egyházmegyének, a dunamelléki egyházkerületnek, ez utóbbinak egyszersmind 25 éven át pénztárnoka, tagja Kecskemét város képviselő-testületének, tanügyi bizottságának, közben a főbb ünnepek alkalmával egyházi szónoki teendőket végezve, s különösen mint parentátor magának közeli ismerést szerezve. Ezeken kívül tanári pályája első éveiben védte a kecskeméti egyház érdekeit Körös ellen, majd tevékenyen részt vett a püspökválasztási küzdelmekben, a legnehezebb években hű segédként munkálkodott az egyházkerületi kormány rúdja körül; a pátens, iskolai Entwurf, az új népiskolai*

törvény, tanodáink sokszoros szervezése és sok egyéb őt mind élénken érdekelték, foglalkoztatták; nem is említve, hogy mint oly egyénnek, kinek 9 tagból álló családja fenntartásáról s jövőjéről 800 frt. évi fizetésből kellett gondoskodni, kellett volna még a legprózaibb anyagi gondnokkal is küszködnie, ha hivatalát mindennél fontosabbnak nem tartotta volna.”¹

Az 1850-es évek nemcsak az ország, de a protestáns egyházak számára különösen is nehéz időszak volt, az államhatalom súlyosan korlátozni kívánta az egyházak önkormányzatát, működését, iskolái fenntartását. Ebben az időszakban Tatai András igyekezett bátorítani a csüggedőket, kitartásra ösztönözni a lelkészeket, diákokat: „Ki védi meg – kérdé aggódó lelke – e sokat zaklatott egyházat, ha ellene fordul a vihar? Azok az erős oszlopok, melyek eddig a vészek között támogatták, most mind kidöntve, megtörve, ki fogja fel majd az erőszak s ármány csapásait? A protestáns papság – felelé magának aggódó lelke kérdéseire, s e gondolatok hatása alatt egész lelkesedéssel szentelé lelke összes erejét új hivatalának, s a kecskeméti lelkészsképezde vezérfiaival együtt törhetetlen buzgalommal munkálkodott azon, hogy neveljen olyan papságot, mely méltó vezére legyen a népnek e nagy szerencsétlenségek, méltó bajnoka az egyháznak a bekövetkehető nagy küzdelmek között.”²

Elsősorban a tanításra érzett elhivatottságot, 42 éven át oktatót és nevelt kifogyhatatlan lelkesedéssel. Egykori tanítványa szeretettel emlékszik vissza szigorú, de megértő és emberséges tanárára: „A boldogultnak képét emlékezetemben visszavarázsolva, jól esik e képben a buzgó tanár, a nagy tudományú férfi mellett a szív, a kedély, a humanitás emberét is szemlélhetném. A novitius diáksereg ugyan reszketve állott e szigorú „morum censor” előtt, s egy kis haragos Neptunként tekintette, ki mindig ébren őrködött a maga birodalma felett, s az ifjú kedély szilaj, nem ritkán rakoncátlan hullámveréseit kérlelhetetlen szigorral látszott az iskolai fegyelem sokágú szigonyával fékezni; vagy midőn a citatiókra compareált reusokat [az iskolaszék elé fegyelmi ügyekben beidézt diákokat] felvont haragos szemöldöke alatt villogó szemével végigtekintette, s a különféle mesterségeket elkezdte bizonyos célzásokkal emlegetni, vagy a nemzetségi leszármazásokat fejtegetni, elmondván, hogy „Fiam, ismertem az atyját, az jóra való becsületes ember volt”: ilyenkor a bagolydiák minden egyebet látott a szigorú tanári arcon, csak kedélyt s gyengédséget nem. Pedig mennyi szív, mennyi jóság volt benne, mily őszinte szeretet a fiatalság iránt. Mint a nyári vihar villámlása s mennydörgése közben és után áldásos eső hull a földre, úgy ő az iskolaszéki vihar tartama alatt nevelői bölcs tapintatossággal, s a hibázók jelleméhez szükségesnek látszó fogásokkal igyekezett a durvább kedélyeket meglágyítani, a bűnös szenvedélyek mutatkozó burjánjait kiirtani.”³

Tatai András a kecskeméti református lelkész- és főként jogászképzés meghatározó alakja volt, aki emberi, oktatói, nevelői egyéniségével nemzedékek sorát formálta, egy különösen nehéz korszakban.

1 Farkas József: *Tatai András emlékezete*. Protestáns egyházi és iskolai lap 1873 (16. évf.), 20. sz., 614–624, 619. Forrás: https://adt.arcanum.com/hu/view/ProtestansiskolaiLap_1873/?query=tatai+Andr%C3%A1s+eml%C3%A9kezete&pg=311&layout=s (letöltés: 2023. június 2.)

2 Farkas József: *Tatai András emlékezete*, 618.

3 Farkas József: *Tatai András emlékezete*, 621–622.

Polgár Mihály

(Törökszentmiklós, 1782. december 24. – Kecskemét, 1854. május 9.)

SZERZŐ BÍRÓ ÉVA

Tanulmányait a debreceni kollégiumban folytatta 1795-től 1808-ig, ahol tanította is a kisebb diákokat. Többek között nevelője volt Kölcsey Ferencnek is. A főiskolai énekkart is vezette. Seniori (ma a diákönkormányzat vezetőjének mondanánk) és könyvtárosi tiszteit is betöltött. Ezután németországi és hollandiai egyetemeken képezte tovább magát. Hazatérte után, 1812-ben lelkipásztorrá választották Hódmezővásárhelyen, majd Kecskeméten Göböl Gáspár halála után, 1819. április 24-én, nem sokkal az április 2-án este kitört és hatalmas pusztítást okozó nagy tűzvész után. Márciusban a kecskeméti presbitériumhoz írt levele írásakor, melyben odaköltözése részleteit tisztázza és mindenféle jókat kíván a kecskemétieknek, még nem tudhatta, hogy a város egyik legnagyobb katasztrófája előtt áll.

„Nagy-érdemű Consistorium!

Tekintetes, Nemes, Nemzetes és érdemes Urak!

Drága Jó akaró Uraim!

Örömmel vettem a' Nagy érdemű Consistoriumnak közelébb hozzám útasított Levelét – Örömmel olvastam belőlle, hogy ezen bé állott Új Esztendőnek elején a' költsönös jókívánások alkalmatosságával méltóztatott róllam is megemlékezni. Ezt a' midőn érzékeny szívvel köszöném; egyszersmind tiszta szívből kívánom én is; hogy a' Jó Isten engedjen a' Nagy érdemű Consistorium minden rendű Tagjainak sok bóldog Új Esztendőket érni 's el tölteni kívánt egészségben, Lelki és testi békességben.

A' mi a Levélben feltett kérdéseket illeti: azokra ekképpen felelhetek: Az által költözésem a' Superintendentiánkban bé vett szokás szerént tsak Sz. György Hetiben történhetik meg. Ha tehát Április 19. napján megérkeznének az alkalmatosságok Vásárhelyre, úgy 20-ban fel rakodván 21-ben jókor el indulhatnánk Kecskemét felé.

Mennyi alkalmatosság kívántatik Javaimnak elszállítására? Azt nehéz ugyan bizonyoson meg határozni: mind az által úgy gondolom, hogy a' magam fedeles Kotsija elébe fogatandó Lovakonn kívül 18 v 19 Kotsi elégséges fog lenni.

Az eljövendő alkalmatosságokra nézve pedig ez az alázatos kérésem a' Nagy érdemű Curatoratushoz, hogy méltóztatna úgy intézni a' dolgot, hogy holmi takaró eszközöket is hoznának magokkal – szeretném különösen azt is, ha némely becsülletes Csizmadia Mester Emberektől 7 v. 8 Ládát kérvén el hoznák – hogy Könyveimet, és más féltőbb Jóságaimat beléjek pakolhatnám.

Addig is pedig míg személyesen lehetne szerentsém tisztelni a' Nagy érdemű Előljáróságot, magamat

*szeretetébe és jó indulatába alázatosan ajánlván, minden jóknak szives kívánása mellett maradtam
A' Nagy érdemű Consistorium
Tekintetes, Nemes, Nemzetes és Érdemes Tagjainak
Drága Jó Uraimnak
igaz tisztelő szolgálók
Polgár Mihály”¹*

Sietett is elfoglalni állását, hogy megkezdhesse a vigasztalás munkáját a szerencsétlenül járt városban.

Magasabb egyházi tisztségeket is viselt: 1827-től 1836-ig a kecskeméti traktus esperese, 1836-tól a dunamelléki egyházkerület főjegyzője, 1846-tól – öt év üresedés után – szuperintendense volt. Püspöki tisztebe 1846. október 4-én Kecskeméten iktatták be.

Kecskeméti lelkészsége idején épült meg az Ókollégium, és fejlesztették az ősi református iskolát főiskolává, teljes jogú református kollégiummá. Ez viszont komoly anyagi erőforrásokat igényelt. Így az akkor már szokásban volt kettős lelkészség egy időre megszakadt: az 1815-től Göböl Gáspár mellett szolgáló Matolcsi László lelkipásztor halálakor (1836. január 3.) az egyházköztség úgy döntött, nem töl-
tik be a második lelkészi állást, hanem annak javadalmát egy teológiai professzori állás fenntartására fordítják, amíg nem tudják azt alapítványból fedezni. Így Polgár Mihály két káplán segítségével végezte szolgálatát Kecskeméten.

A szünetelő másodlelkészi állásra 1848-ban választottak rövid időre újra lelkészt, a közkedvelt addigi segédlelkészt, Mihó Lászlót, akit 1848. május 7-én iktattak be tisztebe, nem sokkal az április 9-i, a forradalom kitörése utáni híres lelkesítő beszéde után. 1849 nyarán menekülnie kellett a városból, de 1850-től visszatérhetett. 1855-ben felesége és ő maga is a kolera áldozatául esett, egy árvát hagyva maguk után.

1848. november 6-án Polgár Mihály az egyházkerület püspökeként felhívást intézett a kerület lelkipásztoraihoz, melyben a haza védelmére buzdította őket.

Püspöki beiktatásán így szólt az egyházkerület gyülekezeteihez: *„Ti pedig, kerületünkben lévő sz. eklézsiák, mától fogva éjjeli nappali gondjaim’ kedves tárgyai! Virágozzatok az erkölcsök’ tisztasága által; legyen falaitok között csendesség és jó békesség, a’ község közt egyenesség. Becsüljétek meg tovább is azt a’ szelíd igazgatás módját, mellyel ti igazgattatok. Midőn dicsekedve emlegetitek, hogy nincs nálunk hierarchia – nincs papi uralkodás: őrizkedjetek egyszersmind az ennél sokkal kártékonyabb, sokkal veszedelmesebb anarchiától – korlátlanságtól, fejtelenségtől. Engedjete elöljáróitoknak, kiket szabadon választottatok, hallgassatok azokra, hogy jól légyen dolgotok.”²*

Költeményei, gyászbeszédei, egyháztörténeti munkái jelentek meg.

1854. május 9-én halt meg Kecskeméten.

¹ Polgár Mihály hódmezővásárhelyi lelkész levele a kecskeméti presbitériumhoz, Hódmezővásárhely, 1819. március 8. KREL VIII/14.

² Püspök-szentelési ünnepély, fő tisztelendő Polgár Mihály úrnak... Kecskemét, 1846., 73. Forrás: https://books.google.hu/books?id=cErBzbTyzf8C&pg=PA1&hl=hu&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false (letöltés: 2023. június 4.)

Tartalomjegyzék

- 1 BÁN MAGDOLNA: Főszerkesztői gondolatok

ARANYALMA EZÜSTTÁNYÉRON

- 4 KUTI JÓZSEF: Áhítat

LÉLEKTŐL LÉLEKIG

- 6 CSERI KÁLMÁN: Imádság

- 7 TOLLAS BÉLA: Hitvallás

- 7 Levelek a torony alól

- 9 MURAKÖZY GYULA: Bartimeus

- 10 VARGA NÁNDOR: Elnök-lelkészi köszöntő

- 11 SIMONNÉ BAKÓ MÁRIA: Főgondnoki köszöntő

GYÜLEKEZETI ÉLET

- 13 BÍRÓ ÉVA: A Kecskeméti Református Egyházközség vázlatos története

- 18 VARGA NÁNDOR: „Az igaz egyház, és annak tüköre”

- 23 VARGA NÁNDOR: Presbiteri tisztújítás

- 25 NAGY ILONA HENRIETTA: Ifjúsági munka a gyülekezetben

- 26 NAGY ILONA HENRIETTA: Alpha-sorozat

- 27 HODÁNICS TAMÁS: Kórházmisszió

- 28 HODÁNICS TAMÁS: Kékkereszt

- 30 LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ: A Kecskeméti Vég Mihály Énekkar

- 31 BÁN MAGDOLNA: A református templom története

- 39 BARTHA JULIANN, LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ: Orgonáink története

- 40 LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ: Harangtörténet

- 41 LACZAY ANDRÁS: A katonatelepi református templom és gyülekezettrész

- 43 KUTI JÓZSEF: Templomot a Széchenyivárosba!

- 45 KUTI JÓZSEF: Gyülekezeti terem, Tóth Endre Terem, Gyülekezeti Központ

- 46 SZÉKELY GÁBOR, BÁN MAGDOLNA: Az Ókollégium

- 48 SZÉKELY GÁBOR, BÁN MAGDOLNA: Az Újkollégium

- 54 SZÉKELY GÁBOR: A díszterem és üvegtablakai
57 LIPÓTHNÉ GYULAI ANIKÓ: Az Emmaus ház
59 NAGY ÁGNES, ZILAHY KÁLMÁN: Református temető

DIAKÓNIA

- 62 SIMONNÉ BAKÓ MÁRIA: A gyülekezeti diakóniai szolgálat
66 T. KABAI VIRÁG: Sion Nyugdíjsház és Gondozási Központ
67 T. KABAI VIRÁG, BÁRDOS PÉTERNÉ: Hajnalcsillag Tanoda

CSALÁDPASZTORÁCIÓ

- 69 FODORNÉ DR. ABLONCZY MARGIT: Családpasztoráció
70 KUTI JÓZSEFNÉ FILEP KATALIN: Gyászfeldolgozó csoport

KOLLÉGIUMI ÉLET

- 72 BÍRÓ ÉVA: A református oktatás évszázadai Kecskeméten
80 TAKARÓ MILÁN: „A boldogság a tiétek, ha jól vezetitek a csónakot.”
83 SIMON ANDRÁSNÉ: Pálmácska óvoda
86 SZABÓ KATALIN: Általános iskola
89 Gimnázium
96 PÁLNÉ LENCSÉS SZILVIA: Internátus
99 BÍRÓ ÉVA, HRASKA ZOLTÁN: Konviktus

GYŰJTEMÉNYEK

- 101 BÁN MAGDOLNA: Könyvtártörténet
110 BÍRÓ ÉVA: A levéltár története

MÚLTIDÉZŐ

- 117 KISS ZSUZSANNA: Jókai Mór
118 BÍRÓ ÉVA: Tatai András
120 BÍRÓ ÉVA: Polgár Mihály

- 122 Tartalomjegyzék

Állandó alkalmaink

ISTENTISZTELETEK

hétfő – péntek: 7:15 áhítat (szorgalmi időszakban)

Minden harmadik szombaton vigasztaló istentisztelet: télen 17:00, nyáron 18:00

vasárnap: 9:00, 11:00, 18:00 (templom); 8:30 Voelker-telep (imaház); 9:30 Széchenyiváros (Szent-Györgyi Albert Középiskola, Nyíri út 73.); 9:30 Petőfiváros (Babér u. 16.); 9:45 Katonatelep (templom); 10:30 Kadafalva; 15:00 Margaréta Otthon

BIBLIAÓRÁK

hétfő: 15:00 Sion I. Nyugdijasház

kedd: 16:00 (minden hónap 1. és 3. hete) Hunyadvárosi Közösségi Ház (Daróczi köz 14.); 17:00 Katonatelep; 17:00 Reményforrás-bibliakör (Tóth E. Terem)

szerda: 10:00 Mamakör a Betlehem Kapuja Játsszóházban (Budai u. 8–10.); 10:30 Sion III. Nyugdijasház (Fráter u); 15:30 Sion II. Nyugdijasház (Szarvas u); 18:00 Kecskeméti Kékkereszt Csoport szenvedély-beteget segítő missziói alkalma (Gyülekezeti Központban)

csütörtök: 16:00 Ifi (11–14 évesek, Ifjúsági Galéria, tanítási időben); 15:00 Széchenyivárosi bibliaóra a Református Temető imaházában

péntek: 15:00 Sion I. Nyugdijasház (Budai u.); 18:00 Ifi (14+ évesek, Ifjúsági Galéria, tanítási időben)

Hivatali ügyek intézésére lehetőség van személyesen a lelkészi hivatalban, (Szabadság tér 7.) hétfő–csütörtök 9:00–12:00, 13:00–15:00, péntek 9:00–13:00-ig, vagy telefonon a 76/500–387-es telefonszámon, illetve e-mailbe hivatal@krek.hu címen.

Mindazok, akik az anyagi terhek hordozásában részt tudnak vállalni, az intézmények támogatására megtehetik egyrészt a kollégiumi alapítványon keresztül, valamint személyesen az egyházközségi pénztárban (Szabadság tér 7.) hétfő–csütörtök 10:00–15:00, pénteken 10:00–12:00 között, vagy átutalással az alábbi számlaszámra: 10915008–00000009–23600004 (A közleménybe kérjük, írják be az adományozó nevét, címét és az utalás célját: „egyházfenntartói járulék”, „perselypénz”, „széchenyivárosi misszió”, „szolidaritás” stb.)

Minden adományt Isten iránti hálával köszönünk! Kérjük, hogy mindenki kísérje figyelemmel a hirdetéseinket, hogy a változások részleteit követhessük. Mindezekben segítséget nyújt az egyházközségi honlapunk: www.krek.hu

